

Nr 59

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; given Stockholms slott den 21 januari 1955.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);

2) förordning angående ändrad lydelse av 9 § 2—4 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt;

3) förordning angående ändrad lydelse av 8 § förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt; samt

4) förordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272).

GUSTAF ADOLF

Per Edvin Sköld

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges förslag till vissa ändringar i beskattningsreglerna ägnade att leda till förenklat deklarations- och taxeringsförfarande. Sålunda föreslås, att löntagare och därmed i beskattningshänseende likställda skall vid taxeringen erhålla ett minimiavdrag av 100 kronor. Detta avdrag medges sålunda även om kostnaderna för inkomstens förvärvande uppgår till lägre belopp eller om vederbörande icke haft några sådana kostnader. Har dessa omkostnader överstigit 100 kronor, skall avdraget avrundas uppåt till närmast högre 100-tal kronor. Vidare förordas, att inkomst av kapital skall vara fri från skatt till ett belopp av för ensamstående skattskyldiga 100 kronor och för gifta skattskyldiga gemensamt 200 kronor. I fråga om avdragsrätten för försäkringsavgifter för kapitalförsäkring och sjukförsäkring föreslås, att avdrag skall få åtnjutas av ensamstående skattskyldiga med minst 150 kronor och av äkta makar med gemensamt minst 300 kronor.

Maximibeloppen för detta avdrag, som nu är 200 kronor för ensamstående och 400 kronor för gifta skattskyldiga gemensamt, föreslås samtidigt skola höjas till 300 respektive 600 kronor. I propositionen föreslås vidare, att för fysiska personer den beskattningsbara inkomsten vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt skall avrundas nedåt till närmast lägre hela 100-tal kronor. Detta förslag innebär en förenkling vid debiteringen av skatten; bl. a. vinnes att åtskilligt tabellmaterial, som användes av myndigheterna, kan minskas i omfång.

De föreslagna ändringarna i beskattningsreglerna beräknas sammanlagt komma att medföra ett bortfall av statlig inkomstskatt å 114 miljoner kronor. Även för kommunernas del medför förslaget ett skattebortfall, som under i övrigt oförändrade förhållanden skulle medföra att den kommunala utdebiteringen behövde höjas med i genomsnitt 40 öre per skattekrona. Den fortgående ökningen av skatteunderlaget till följd av stegrade inkomster och andra omständigheter motverkar emellertid detta skattebortfall. Med hänsyn härtill framhålles i propositionen, att någon höjning sannolikt i regel ej behöver ske eller att höjningar i varje fall kan avsevärt begränsas.

Skattebortfallet på den statliga sidan kommer att motsvaras av en sänkning av den statliga inkomstskatten för fysiska personer. Denna kommer att variera i de enskilda fallen beroende på hur schablonavdragen etc. kan utnyttjas. Allmänt sett torde emellertid åtgärderna vara ägnade att mera gynna mindre inkomsttagare. Då såsom nyss angivits utdebiteringshöjningar i kommunerna i stort sett torde kunna undvikas, torde också kommunalskatten i regel bli lägre för fysiska personer. Sänkningarna kommer även här att variera. Resultatet blir en viss omfördelning av den kommunala skattebördan. Denna omfördelning torde allmänt sett bli till fördel för mindre inkomsttagare.

Ändringarna föreslås skola träda i kraft den 1 januari 1956. De kommer sålunda att tillämpas första gången i avseende å 1956 års inkomster, för vilka taxering sker år 1957.

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 31 §, 33 §, 35 § 5 mom., 46 § 2 mom., 50 § 2 och 3 mom. samt 51 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 ävensom anvisningarna till 62 § samma lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att till 39 § kommunalskattelagen skall fogas ett nytt moment, betecknat 3 mom., av följande lydelse.

Nuvarande lydelse:

31 §.

Till tjänst hänföres allmän eller enskild tjänst eller stadigvarande uppdrag ävensom varje annan fast eller tillfällig arbetsanställning.

Förslagen lydelse:

31 §.

Till tjänst hänföres *dels* allmän eller enskild tjänst eller stadigvarande uppdrag ävensom varje annan fast eller tillfällig arbetsanställning och *dels* tillfälligt bedriven vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet, tillfälligt uppdrag, såsom uppdrag att förrätta bouppteckning, arvs-kifte, auktion, besiktning, värdering, skogsräkning, ävensom annan därmed jämförlig inkomstgivande verksamhet av tillfällig natur.

Med tjänst — — — — — avdrag därför.

(Se vidare anvisningarna.)

(Se vidare anvisningarna.)

33 §.

Från intäkt — — — — — såsom intäkt.

33 §.

1 m o m. Från intäkt — — — — — såsom intäkt.

Avdrag får — — — — — tjänstens fullgörande.

Har den — — — — — gäld avdragas.

Den, som — — — — — arvode utgått.

(Se vidare anvisningarna.)

I andra fall än i nästföregående stycke sägs skall avdrag beräknas på sätt i 2 mom. angives.

2 m o m. Skattskyldig, som haft intäkt av tjänst, skall anses hava haft utgifter, som i 1 mom. sägs, till ett belopp av minst 100 kronor. Överstiger summan av de utgifter,

¹ Senaste lydelse av 31 § se 1950:308, av 33 § se 1954:252, av 35 § 5 mom. se 1951:761, av 46 § 2 mom. se 1954:204, av 50 § 2 mom. se 1951:422, av 51 § se 1951:328 samt av anvisningarna till 62 § se 1950:252.

Nuvarande lydelse:

35 §.
5 m o m. Till intäkt som i 1 mom. avses räknas jämväl dels lotterivinst, därest densamma icke jämlikt 19 § är frikallad från beskattning, *dels intäkt genom tillfälligt bedriven vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet, intäkt av tillfälligt uppdrag, såsom uppdrag att förrätta bouppteckning, arvskifte, auktion, besiktning, värdering, skogsräkning, ävensom intäkt av annan därmed jämförlig inkomstgivande verksamhet av tillfällig natur, dels ock intäkt genom restitution, avkortning eller avskrivning av sådan i slutlig eller tillkommande skatt ingående pensionsavgift enligt lagen om folkpensionering, för vilken avdrag av den skattskyldige åtnjutits vid tidigare års taxeringar.*

(Se vidare anvisningarna.)

Föreslagen lydelse:

för vilka avdrag må ske, 100 kronor, skall avdraget, därest nämnda summa icke utgör helt hundratal kronor, avrundas uppåt till det hela hundratal kronor, som är närmast högre än summan av utgifterna.

Vad i första stycket sägs skall icke gälla, om summan av utgifterna uppgår till eller överstiger summan av intäkterna, ej heller i den mån avdraget genom tillämpning av nämnda stycke skulle komma att överstiga summan av intäkterna.

(Se vidare anvisningarna.)

35 §.

5 m o m. Till intäkt som i 1 mom. avses räknas jämväl dels lotterivinst, därest densamma icke jämlikt 19 § är frikallad från beskattning, *dels ock intäkt genom restitution, avkortning eller avskrivning av sådan i slutlig eller tillkommande skatt ingående pensionsavgift enligt lagen om folkpensionering, för vilken avdrag av den skattskyldige åtnjutits vid tidigare års taxeringar.*

(Se vidare anvisningarna.)

39 §.

3 m o m. *Fysisk person, som haft intäkt varom i 38 § 1 mom. förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 100 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 200 kronor. I intet fall*

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttoinktet och summan av de i 1 mom. avsedda kostnaderna.

(Se vidare anvisningarna.)

46 §.

46 §.

2 m o m. I hemortskommunen — — — — — allmän sjukförsäkring.
Därest skattskyldig — — — — — nämnda tid.

Avdrag, som i första stycket 3) här ovan avses, *må ej* för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 200 kronor; dock att om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken ifrågavarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 400 kronor.

Avdrag, som i första stycket 3) här ovan avses, *skall beräknas till ett belopp av minst 150 kronor eller*, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, för dem båda gemensamt *till ett belopp av minst 300 kronor. Vidare skall gälla, att nu avsett avdrag ej må* för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 300 kronor; dock att, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, ifrågavarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 600 kronor.

50 §.

50 §.

2 m o m. För fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgöres såvitt angår hemortskommunen den beskattningsbara inkomsten av den taxerade inkomsten minskad med kommunalt Ortsavdrag.

2 m o m. För fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgöres såvitt angår hemortskommunen den beskattningsbara inkomsten av den taxerade inkomsten minskad med kommunalt Ortsavdrag. *Den beskattningsbara inkomsten skall angivas i hela hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller.*

Finnes skattskyldigs — — — — — 3 000 kronor.

Om skattskyldigs — — — — — ovan sägs.

Skattskyldig, vars — — — — — stycket förmäles.

Vad härefter återstår avrundas nedåt till *jämna tiotal* kronor och utgör för skattskyldig, som nu nämnts, beskattningsbar inkomst.

Vad härefter återstår avrundas nedåt till *helt hundratal* kronor och utgör för skattskyldig, som nu nämnts, beskattningsbar inkomst.

3 m o m. För skattskyldig, som i 2 mom. avses, såvitt angår annan kommun än hemortskommunen, så ock för annan skattskyldig, utgör den

3 m o m. För skattskyldig, som i 2 mom. avses, såvitt angår annan kommun än hemortskommunen, så ock för annan skattskyldig, utgör

Nuvarande lydelse:

taxerade inkomsten tillika beskattningsbar inkomst.

(Se vidare anvisningarna.)

Föreslagen lydelse:

den taxerade inkomsten tillika beskattningsbar inkomst. *Denna skall för fysisk person, oskift dödsbo och familjestiftelse, varom förmåles i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, angivas i hela hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller.*

(Se vidare anvisningarna.)

51 §.

För fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, inträder skatteplikt till kommunal inkomstskatt

i hemortskommunen: då den beräknade beskattningsbara inkomsten där uppgår till minst 20 kronor;

i annan kommun: då den beräknade beskattningsbara inkomsten där uppgår till minst 100 kronor.

För annan skattskyldig än i första stycket sägs inträder skatteplikt, då den beräknade beskattningsbara inkomsten i kommunen uppgår till minst 100 kronor.

51 §.

Skatteplikt till kommunal inkomstskatt inträder, då den beräknade beskattningsbara inkomsten i kommunen uppgår till minst 100 kronor.

Anvisningar

till 62 §.

Till ledning vid tillämpningen av bestämmelserna om eftertaxering anföres följande exempel:

En ensamstående person, bosatt å ort tillhörande ortsgrupp II, har år 1953 för beskattning därstädes uppgivit en inkomst av 2 000 kronor. Hans beskattningsbara inkomst blir då med tillämpning av bestämmelserna i 48 och 50 §§ 770 kronor. År 1954 upptäckes, att deklarationen varit felaktig, i det att den skattskyldige rätteligen bort uppgiva en inkomst av 2 800 kronor. Den beskattningsbara inkomsten hade alltså med tillämpning av nyssnämnda lagrum år 1953 rätteligen bort vara 1 570 kronor, och till eftertaxering år 1954 skall upptagas ett belopp av 1 570 — 770 = 800 kronor. Detta belopp upptages — utan

till 62 §.

Till ledning vid tillämpningen av bestämmelserna om eftertaxering anföres följande exempel:

En ensamstående person, bosatt å ort tillhörande ortsgrupp II, har år 1957 för beskattning därstädes uppgivit en inkomst av 2 000 kronor. Hans beskattningsbara inkomst blir då med tillämpning av bestämmelserna i 48 och 50 §§ 700 kronor. År 1958 upptäckes, att deklarationen varit felaktig, i det att den skattskyldige rätteligen bort uppgiva en inkomst av 2 800 kronor. Den beskattningsbara inkomsten hade alltså med tillämpning av nyssnämnda lagrum år 1957 rätteligen bort vara 1 500 kronor, och till eftertaxering år 1958 skall upptagas ett belopp av 1 500 — 700 = 800 kronor. Detta belopp upptages — utan

Nuvarande lydelse:

sammanblandning med den beskattningsbara inkomst, som kan i vanlig ordning fastställas — i 1954 års taxeringslängd.

Föreslagen lydelse:

sammanblandning med den beskattningsbara inkomst, som kan i vanlig ordning fastställas — i 1958 års taxeringslängd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1956; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1956 års taxering samt i fråga om efter-taxering för år 1956 eller tidigare år.

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 9 § 2 — 4 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 9 § 2—4 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

9 §.

2 m o m. För skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgöres den beskattningsbara inkomsten av den taxerade inkomsten minskad med statligt ortsavdrag.

Finnes skattskyldigs — — — — —

Vad härefter återstår *avjämnas* nedåt till *jämnt tiotal* kronor och utgör för skattskyldig, som nu nämnts, beskattningsbar inkomst.

3 m o m. För annan skattskyldig än som i 2 mom. avses utgör den taxerade inkomsten tillika beskattningsbar inkomst.

Föreslagen lydelse:

9 §.

2 m o m. För skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgöres den beskattningsbara inkomsten av den taxerade inkomsten minskad med statligt ortsavdrag. *Den beskattningsbara inkomsten skall angivas i hela hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller.*

— — 3 000 kronor.

Vad härefter återstår *avrundas* nedåt till *helt hundratal* kronor och utgör för skattskyldig, som nu nämnts, beskattningsbar inkomst.

3 m o m. För annan skattskyldig än som i 2 mom. avses utgör den taxerade inkomsten tillika beskattningsbar inkomst. *Denna skall för fysisk person, oskift dödsbo och familjestiftelse, varom förmåles i 10 § 1 mom., angivas i hela hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller.*

¹ Senaste lydelse se 1952: 406.

Nuvarande lydelse:

4 m o m. Skatteplikt till statlig inkomstskatt inträder

för fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret: då den beräknade beskattningsbara inkomsten uppgår till minst 20 kronor;

för annan skattskyldig: då den beräknade beskattningsbara inkomsten uppgår till minst 100 kronor.

Föreslagen lydelse:

4 m o m. Skatteplikt till statlig inkomstskatt inträder, då den beräknade beskattningsbara inkomsten uppgår till minst 100 kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1956; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1956 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1956 eller tidigare år.

Förslag

till

**förordning angående ändrad lydelse av 8 § förordningen den 26 juli 1947
(nr 577) om statlig förmögenhetsskatt**

Härigenom förordnas, att 8 § förordningen den 26 juli 1947 om statlig förmögenhetsskatt¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

8 §.

Har skattskyldig hemmavarande barn, som icke fyllt 21 år, skall, där-
est barnets till statlig inkomstskatt
beräknade beskattningsbara inkomst
icke uppgår till minst 20 kronor, den
skattskyldige taxeras jämväl för bar-
nets förmögenhet. I den skattskyldi-
ges skattepliktiga förmögenhet inbe-
gripes i sådant fall jämväl barnets
förmögenhet.

Föreslagen lydelse:

8 §.

Har skattskyldig hemmavarande
barn, som icke fyllt 21 år, skall, där-
est barnets till statlig inkomstskatt
beräknade beskattningsbara inkomst
icke uppgår till minst 100 kronor, den
skattskyldige taxeras jämväl för bar-
nets förmögenhet. I den skattskyldi-
ges skattepliktiga förmögenhet inbe-
gripes i sådant fall jämväl barnets
förmögenhet.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1956; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1956 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1956 eller tidigare år.

¹ Senaste lydelse se 1952: 407.

Förslag

till

förrordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. uppbördsförrordningen
den 5 juni 1953 (nr 272)

Härigenom förordnas, att 4 § 1 mom. uppbördsförrordningen den 5 juni 1953¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

Nuvarande lydelse:

4 §.

1 m o m. Har lokal — — — — — sådana tabeller.

Skattetabellerna skola för olika inkomstbelopp, beräknade för vecka eller den längre tid som riksskatte-nämnden bestämmer, angiva därå belöpande preliminär skatt. Tabellerna skola grundas på följande förut-sättningar, nämligen

att inkomsten samt ortsavdraget äro oförändrade under inkomståret,

att den skattskyldige icke kommer att taxeras för annan inkomst än som i tabellen anges, ej heller för garantibelopp för fastighet eller för förmögenhet, samt

att vid taxering för inkomsten icke andra avdrag medgivas den skattskyldige än dels ortsavdrag, dels därutöver ett belopp av *ett-hundra* kronor, dels ock, såvitt angår taxeringen till statlig inkomstskatt, för kommunala utskylder med belopp, motsvarande för skatte-krona och skatteöre det belopp, som enligt 3 mom. legat till grund vid uträknandet av de i vederbörlig tabell angivna utskylderna.

Föreslagen lydelse:

4 §.

Skattetabellerna skola för olika inkomstbelopp, beräknade för vecka eller den längre tid som riksskatte-nämnden bestämmer, angiva därå belöpande preliminär skatt. Tabellerna skola grundas på följande förut-sättningar, nämligen

att inkomsten samt ortsavdraget äro oförändrade under inkomståret,

att den skattskyldige icke kommer att taxeras för annan inkomst än som i tabellen anges, ej heller för garantibelopp för fastighet eller för förmögenhet, samt

att vid taxering för inkomsten icke andra avdrag medgivas den skattskyldige än dels ortsavdrag, dels därutöver ett belopp av *fyr-hundrafemtio* kronor för skattskyldig, som avses i 2 mom. första stycket 2) här nedan, och *trehundra kronor* för annan skattskyldig, dels ock, såvitt angår taxeringen till statlig inkomstskatt, för kommunala utskylder med belopp, motsvarande för skatte-krona och skatteöre det belopp, som enligt 3 mom. legat till grund vid uträknandet av de i vederbörlig tabell angivna utskylderna.

Tabellerna skola icke upptaga preliminär skatt för belopp, som motsvarar en till statlig eller kommunal inkomstskatt taxerad inkomst, under-

Tabellerna skola icke upptaga preliminär skatt för belopp, som motsvarar en till statlig eller kommunal inkomstskatt taxerad inkomst, under-

¹ Senaste lydelse se 1954: 340.

Nuvarande lydelse:

stigande ettusentvåhundra kronor, eller till sådan skatt beskattningsbar inkomst understigande *tjugu* kronor. Inkomstbelopp och skattebelopp skola angivas i helt antal kronor.

Föreslagen lydelse:

stigande ettusentvåhundra kronor, eller till sådan skatt beskattningsbar inkomst understigande *ett*hundra kronor. Inkomstbelopp och skattebelopp skola angivas i helt antal kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1956 och skall dessförinnan tillämpas såvitt angår upprättandet av skattetabeller för inkomståret 1956.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 jan-
nuari 1955.*

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler fråga om *schablonberäkning av vissa omkostnader vid inkomsttaxeringen, m. m.* samt anför därvid följande.

I. Inledning

1950 års skattelagssakkunniga har med skrivelse den 24 juli 1954 överlämnat betänkande med *förslag till förenkling av vissa beskattningsregler* (SOU 1954:18). Vid betänkandet fogade författningsförslag torde såsom *Bihang* få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende.

Över betänkandet har efter remiss *yttranden* avgivits av statskontoret, kammarrätten, riksräkenskapsverket, riksskattenämnden, socialstyrelsen, riksförsäkringsanstalten, pensionsstyrelsen, försäkringsinspektionen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Gävleborgs, Jämtlands och Norrbottens län, allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden, Svenska landskommunernas förbund, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Riksförbundet landsbygdens folk, Sveriges lantbruksförbund, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen, Svenska livförsäkringsbolags förening, Försäkringsanstalterna Folket-Samarbete, Sveriges fastighetsägareförbund, Sveriges redareförening, Svenska sjöfolksförbundet, Sveriges folkpensionärers riksförbund, Sveriges häradsskrivarförening, Föreningen Sveriges kronokamrerare samt Taxeringsnämndsordförandenäs riksförbund.

Vid det av överståthållarämbetet avgivna yttrandet har fogats ett särskilt

yttrande av stadskollegiet i Stockholm. Vidare har vid vissa av länsstyrelsernas utlåtanden fogats särskilda yttranden av lokala skattemyndigheter och andra. När anledning därtill finnes, kommer jag i det följande att omnämna vad som anförts även i dessa yttranden.

Sveriges industriförbund och Svenska bankföreningen åberopar vad delegerade för dessa sammanslutningar samt för Stockholms handelskammare och Svenska försäkringsbolags riksförbund (Näringslivets skattedelegation) anfört i avgivet yttrande. Detta yttrande åberopar jämväl Svenska arbetsgi- vareföreningen såsom sitt.

II. Allmänna synpunkter på möjligheterna att förenkla deklarations- och taxeringsförfarandet

Grunderna för beräkning av taxerad och beskattningsbar inkomst

De direkta skatterna å inkomst till stat och kommun beräknas på grundval av en för varje skattskyldig angiven *beskattningsbar* inkomst, som bestämes särskilt enligt kommunalskattelagen och särskilt enligt förordningen om statlig inkomstskatt. Beskattningsbar inkomst bestämes med utgångspunkt från *taxerad inkomst*.

Taxering enligt förordningen om statlig inkomstskatt åsättes skattskyldig i en kommun (hemortskommunen) för all hans skattepliktiga inkomst. Taxering till kommunal inkomstskatt kan däremot ifrågakomma i mer än en kommun, eftersom inkomst i vissa fall skall helt eller delvis beskattas kommunalt i annan kommun än den skattskyldiges hemortskommun.

För bestämmande av skattskyldigs taxerade inkomst skall i första hand inkomstberäkning ske beträffande varje särskilt slag av inkomst, därvid, om inkomst av visst slag härrör av mer än en förvärvskälla, inkomsten från varje särskild förvärvskälla beräknas för sig. Den skattepliktiga inkomsten av viss förvärvskälla utgöres av bruttoinkomsterna av förvärvskällan, minskade i förekommande fall med omkostnader för inkomstens förvärvande och bi- behållande.

De olika slagen av inkomst är:

- 1) inkomst av jordbruksfastighet,
- 2) inkomst av annan fastighet,
- 3) inkomst av rörelse,
- 4) inkomst av tjänst,
- 5) inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet samt
- 6) inkomst av kapital.

För vart och ett av dessa sex inkomstslag finns i kommunalskattelagen regler om vad som skall anses utgöra bruttoinkomst och vad som får avdragas såsom omkostnad.

Utöver de avdrag, som inom varje förvärvskälla medges för omkostnader,

äger skattskyldig från det sammanlagda inkomstbeloppet åtnjuta s. k. allmänna avdrag. Sådana avdrag är:

- 1) avdrag för underskott å förvärvskälla,
- 2) avdrag för kommunalskatt samt landstings- och tingshusmedel,
- 3) avdrag för periodiskt understöd o. d.,
- 4) avdrag för folkpensionsavgift,
- 5) avdrag för avgifter för pensionsförsäkring,
- 6) avdrag för vissa andra försäkringspremier, därunder inbegripet avgift till den allmänna sjukförsäkringen,
- 7) avdrag tillkommande gift kvinna med eget förvärvsarbete,
- 8) avdrag tillkommande gift man, vars hustru utfört arbete i viss mannens förvärvsverksamhet, samt
- 9) avdrag tillkommande äkta make för brist, som uppstått hos andra maken därigenom, att de allmänna avdragen varit större än den sammanlagda inkomsten.

Avdrag för kommunala utskylder och gift man tillkommande förvärvsavdrag för hustru medgives emellertid endast vid den statliga beskattningen.

Vissa av de allmänna avdragen tillkommer endast en del skattskyldiga. De allmänna avdrag, vilka flertalet skattskyldiga är berättigade åtnjuta, är avdrag för kommunala utskylder, för folkpensionsavgift och för försäkringspremier. Avdrag för dessa kostnader får åtnjutas endast i den skattskyldiges hemortskommun.

Skattskyldigs i viss kommun taxerade inkomst enligt kommunalskattelagen beräknas på det sättet, att den skattskyldiges i kommunen skattepliktiga inkomster sammanlägges och att summan minskas med de allmänna avdrag, som den skattskyldige äger åtnjuta i kommunen. Skattskyldigs taxerade inkomst enligt förordningen om statlig inkomstskatt utgör summan av hans inkomster från olika förvärvskällor, minskad med honom enligt nämnda förordning tillkommande allmänna avdrag.

För skattskyldig, som icke är berättigad till Ortsavdrag (juridiska personer och fysiska personer i annan kommun än hemortskommunen), utgör taxerad inkomst tillika beskattningsbar inkomst. För fysisk person erhålles, såvitt avser hemortskommunen, den beskattningsbara inkomsten genom att minska den taxerade inkomsten med Ortsavdrag och — i förekommande fall — särskilt avdrag för nedsatt skatteförmåga. Ortsavdragen varierar med Ortsgrupper och civilstånd. Sådant avdrag utgör enligt kommunalskattelagen för sammanlevande makar gemensamt lägst 1 760 kronor och högst 2 000 kronor samt för skattskyldig, som icke sammanlevt med make, lägst 1 230 kronor och högst 1 400 kronor. Enligt förordningen om statlig inkomstskatt uppgår avdragen för sammanlevande makar gemensamt till lägst 3 520 kronor och högst 4 000 kronor samt för skattskyldig, som icke sammanlevt med make, till lägst 1 760 kronor och högst 3 000 kronor.

Beräkningen av skatten för äkta makar, som båda haft inkomst och sammanlevt under beskattningsåret, kompliceras icke endast av de nyss omnämda allmänna avdragen, som tillkommer gift skattskyldig, utan även därav

att ena maken äger tillgodonjuta ortsavdrag, som andra maken icke kunnat utnyttja, samt att statlig inkomstskatt beräknas å det sammanlagda beloppet av makarnas beskattningsbara inkomster och därefter fördelas mellan makarna efter förhållandet mellan deras beskattningsbara inkomster.

Deklarations- och taxeringsförfarandet

Beräkningen av taxerade och beskattningsbara inkomster kräver medverkan av de skattskyldiga i form av avlämnade självdeklarationer. För möjliggörande av kontroll av deklARATIONERNA och för att tjäna till upplysning i fall, då deklARATIONER icke avgivits, föreligger viss skyldighet att avlämna uppgifter till ledning för annans taxering.

I självdeklarationen skall skattskyldig uppgiva sina intäkter och avdrag inom varje förvärvskälla ävensom ange de allmänna avdrag, han yrkar att få komma i åtnjutande av vid taxeringen. DeklARATIONEN skall därjämte innehålla vissa ytterligare upplysningar, som är erforderliga för taxeringens verkställande.

Efter prövning av de i deklARATIONERNA lämnade uppgifterna och efter den kontroll, som finnes erforderlig, fastställes den taxerade inkomsten genom beslut av vederbörande taxeringsnämnd. I samband därmed prövas i förekommande fall rätten till ortsavdrag och avdrag för nedsatt skatteförmåga. De beslutade taxeringarna antecknas i taxeringslängder.

Debiterings- och uppbördsförfarandet

Numera uppbäres kommunala och statliga utskylder preliminärt samma år som inkomsten förvärfvas. Efter utgången av inkomståret sker taxering och på grundval därav uträknas den definitiva skatten. Om den preliminärt uttagna skatten understiger den slutliga skatten, påföres den skattskyldige skillnaden i form av kvarstående skatt. Om däremot den preliminära skatten överstiger den slutliga skatten, sker återbäring av skillnadsbeloppet.

Den preliminära skatten skall i princip beräknas till sådant belopp, att den så nära som möjligt kan antagas motsvara i den slutliga skatten ingående statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, kommunala utskylder, folkpensionsavgift och sjukförsäkringsavgifter för den obligatoriska sjukförsäkringen.

Preliminär skatt är av två slag, A-skatt och B-skatt.

Skattskyldig med huvudsaklig inkomst av tjänst skall i regel erlagga *preliminär A-skatt*, som uttages med ledning av skattetabeller genom av arbetsgivaren gjorda avdrag på lönen.

För att den preliminära skatten så nära som möjligt skulle överensstämma med den slutliga skatten för det stora flertalet skattskyldiga stadgades ursprungligen i 1945 års uppbördsförordning, att de i tabellerna för preliminär A-skatt angivna skattebeloppen, som motsvarade viss bruttoinkomst, skulle uträknas under förutsättning bl. a., att den skattskyldige vid taxering-

en icke medgavs andra avdrag än ortsavdrag, avdrag för kommunala utskylder samt ytterligare ett avdrag å 100 kronor, vilket var avsett att motsvara vid taxeringen medgivna avdrag för kostnader för intäkternas förvärvande, folkpensionsavgift, försäkringspremier m. m. Sistnämnda avdrag höjdes fr. o. m. år 1948 till 200 kronor bl. a. på grund av höjning av folkpensionsavgifterna. Sedan en undersökning givit vid handen, att 200-kronorsavdraget i uppbördsförordningen varit för stort för flertalet löntagare i jämförelse med de avdrag, som kunde komma i fråga vid taxeringen, slopades år 1950 detta avdrag vid uträknandet av tabellskatten.

Enligt 1953 års uppbördsförordning skall tabellerna för den preliminära A-skatten grundas bl. a. på den förutsättningen, att den skattskyldige vid taxeringen icke kommer att medgivas andra avdrag än ortsavdrag och, såvitt angår taxeringen till statlig inkomstskatt, avdrag för kommunala utskylder, beräknat för skattekrona och skatteöre till i hela krontal bestämda belopp. Enligt bestämmelser, som första gången skall tillämpas vid upprättandet av skattetabellerna för inkomståret 1956, skall skattebeloppen i tabellerna för preliminär A-skatt uträknas under förutsättning bl. a., att avdrag vid taxeringen medgives med ett belopp av 100 kronor utöver ortsavdrag och avdrag för kommunala utskylder. De ändrade bestämmelserna är betingade av att avgifterna för den obligatoriska sjukförsäkringen som förut nämnts blivit avdragsgilla vid taxeringen samt av den år 1953 genomförda höjningen av folkpensionsavgifterna.

Beträffande den som vid sidan av sin inkomst av tjänst åtnjuter annan inkomst eller är skattskyldig för förmögenhet, kan den lokala skattemyndigheten föreskriva, att preliminär A-skatt skall beräknas till viss procent av tjänsteinkomsten eller utgå med belopp utöver vad i tabellen anges för den huvudsakliga tjänsteinkomsten. Är sidoinkomsten betydande eller föreligger eljest särskilda omständigheter, kan den lokala skattemyndigheten föreskriva, att preliminär B-skatt skall erläggas i stället för preliminär A-skatt.

Preliminär A-skatt skall dock icke erläggas för alla inkomster, som i beskattningshänseende utgör inkomst av tjänst. Skatteavdrag skall således icke göras för folkpension, bidrag enligt lagen om bidrag till änkor och änklingar med barn och enligt lagen om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn, familjebidrag åt värnpliktiga, understöd, som utgives av arbetslöshetsnämnd med bidrag av statsmedel, tillskott och bidrag enligt lagen om kommunala pensionstillskott m. m. samt sådan pension, livränta eller annan skattepliktig ersättning från försäkringsanstalt, som uppgår till högst 1 500 kronor per år.

Preliminär B-skatt utgöres av skattskyldig, som icke skall erlägga preliminär A-skatt, och utgår antingen med belopp motsvarande den slutliga skatt, som påförts den skattskyldige året näst före inkomståret, eller också med belopp, som beräknas på grundval av preliminär taxering. Det ankommer på den skattskyldige att själv ombesörja inbetalning av den preliminära B-skatten.

De sakkunniga

1950 års skattelagssakkunniga uttalar, att skatteförfattningarnas bestämmelser om beräkning av underlaget för varje skattskyldigs beskattning i princip förutsätter en noggrann beräkning dels av bruttoinkomst, avdragsbelopp och nettointäkt beträffande varje särskild förvärvskälla och dels av varje allmänt avdrag. Varje post skall utföras med exakt antal kronor och först beträffande den taxerade inkomsten förekommer en obetydlig avrundning.

De sakkunniga framhåller, att för genomförande av en taxering enligt angivna grunder deklarationsskyldigheten måst utformas på sådant sätt, att fullgörandet av skyldigheten ofta ter sig besvärligt, icke minst för personer med enkla inkomstförhållanden. Det räcker icke med uppgift enbart om inkomsten, som envar i allmänhet utan större svårighet kan lämna, utan den skattskyldige måste också känna till vilka avdrag som får göras dels såsom omkostnader och dels såsom allmänna avdrag samt beloppet av varje särskilt avdrag. Svårigheterna att hålla reda på de olika avdragen har medfört en icke ringa osäkerhet i fråga om hur en deklaration skall upprättas. Den betydelse som vid skattesystemets utformning tillmätts den exakta redovisningen av vissa slag av avdrag, även sådana som i ganska ringa grad påverkar resultatet av taxeringen, torde enligt de sakkunniga i viss utsträckning ha varit ägnad att ingiva allmänheten en oriktig uppfattning om skattesystemets verkningar och att draga uppmärksamheten från vikten av att inkomsterna riktigt och fullständigt deklareraras.

I betänkandet erinras om att svårigheten i många fall att exakt beräkna avdragsbelopp — liksom värdet av vissa intäkter — gjort det nödvändigt att i åtskilliga hänseenden ersätta den i princip förutsatta exakta inkomstberäkningen med schablonmässigt utformade regler för uppskattning av inkomster och omkostnadsavdrag.

De för inkomstberäkningen i skatteförfattningarna givna reglerna syftar i princip till att avväga den individuella skatteförmågan, dock att avdraget för försäkringspremier närmast är betingat av sociala skäl. De sakkunniga framhåller emellertid, att skatteförmåga icke är något entydigt begrepp. Förmågan att betala skatter påverkas av en mängd olika faktorer, och betydelsen och graden av varje sådan faktors inverkan kan icke objektivt fastslås utan är beroende av det subjektiva omdömet. Åtskilliga på skatteförmågan inverkan omständigheter lämnas för närvarande helt åsido vid beskattningen och så måste av praktiska skäl alltid bliva fallet. Även en långt driven noggrannhet beträffande avvägningen av vissa sådana omständigheters inverkan medför icke alltid, att resultatet av taxeringen därför blir ett riktigare uttryck för skatteförmågan. De sakkunniga finner detta så mycket mindre bli fallet, om bestyren med avvägningen av de faktorer, vartill enligt skattelagstiftningen hänsyn skall tagas, blir så omfattande, att de leder till att andra viktigare omständigheter förbises. I betänkandet framhålles i detta sammanhang, att ortsavdragen är lika för alla skattskyld-

diga i samma ortsgrupp och med samma civilstånd ehuru ett noggrant hänsynstagande till skatteförmågan kunde motivera en differentiering av detta avdrag.

Skattelagssakkunniga anser sig kunna uttala, att åtskilliga med den exakta inkomstberäkningen sammanhängande detaljer vid deklarations- och taxeringsbestyret vållar väsentligt mera arbete och irritation än som motsvaras av därigenom vunnen större noggrannhet vid avvägning av skatteförmågan.

Nackdelarna av att i alla avseenden vidhålla den exakta inkomstberäkningen, även då densamma är av ringa betydelse, finner de sakkunniga särskilt framträdande vid jämförelse med de enkla schematiska regler, efter vilka skatteavdrag för uttag av preliminär A-skatt utformats. Målet för uttaget av preliminär skatt — ett skatteuttag som anknyter till och om möjligt sammanfaller med den definitiva skatten — kan enligt skattelagssakkunniga icke nås så länge den nuvarande metoden för inkomstberäkning bibehålles oförändrad. En bättre överensstämmelse mellan preliminär skatt och slutlig skatt förutsätter en i vissa avseenden enklare inkomstberäkning än den nu gällande.

Efter att ha erinrat om att flera av senare års skattereformer utformats så att skattereglernas handhavande förenklats kommer de sakkunniga in på frågan vilka möjligheter som finns till ytterligare förenkling av dessa regler.

De sakkunniga anför inledningsvis, att frågan om en dylik förenkling av naturliga skäl ställer sig olika beträffande olika kategorier skattskyldiga. De förenklingsåtgärder, som kan diskuteras, skulle få sin största betydelse för de skattskyldiga, vilka endast eller till helt övervägande del har inkomst av tjänst, och vilka icke har rätt till andra avdrag än ett mindre avdrag för omkostnader för tjänsten ävensom allmänna avdrag för skatter, avgifter till folkpensioneringen och försäkringsavgifter. Beträffande övriga skattskyldiga, framför allt jordbrukare, rörelseidkare och fria yrkesutövare samt i fråga om äkta makar, som båda har inkomst och skall samtaxeras, föreligger sådana på beskattningen i komplicerande riktning inverkan omständigheter, att möjligheterna till förenkling är begränsade. Hela antalet skattskyldiga i riket utgör för närvarande omkring 4 miljoner. Härav torde omkring två tredjedelar vara att hänföra till förstnämnda kategori skattskyldiga, vilkas inkomst- och beskattningsförhållanden är enkla.

Vad som komplicerar deklarationsbestyr och taxering eller åstadkommer bristande överensstämmelse mellan preliminär skatt och slutlig skatt för skattskyldiga, som enligt vad nyss sagts kan hänföras till skattskyldiga med enkla inkomstförhållanden, är enligt de sakkunniga i huvudsak

taxeringen av småinkomster av annan fastighet och av kapital,
avdragsyrkanden och prövning av sådana yrkanden, vilka avser inkomst av tjänst, exempelvis kostnader för resor mellan bostad och arbetsplats,
avdraget för kommunalutskylder,
avdraget för folkpensionsavgift samt
avdraget för försäkringspremier, därunder inbegripet de från och med år 1955 utgående sjukförsäkringsavgifterna.

Härefter uttalar skattelagssakkunniga, att en förenkling av deklARATION och taxering för ifrågavarande grupp skattskyldiga skulle kunna ske om

1) en schablonisering genomförs av avdraget för omkostnader i förvärvskällan tjänst;

2) mindre inkomster av annan fastighet och kapital undantages från beskattning;

3) en omläggning eller schablonisering genomföres av de tre allmänna avdrag, som berör det stora flertalet skattskyldiga fysiska personer, nämligen avdraget för kommunala utskylder, för folkpensionsavgift och för vissa försäkringspremier.

Vid överbägande av en förenkling av de tre nyssnämnda allmänna avdragen har de sakkunniga ansett fyra alternativ kunna ifrågakomma. Beträffande samtliga alternativ förutsattes, att utskyldsavdraget schabloniseras på sätt i annat sammanhang angives. Beträffande de olika alternativen anföres följande av skattelagssakkunniga.

Alternativ I. Rätten till avdrag för folkpensionsavgift, försäkringspremier och sjukförsäkringsavgifter upphäves. Därvid förutsattes att folkpensionsförmåner hänföres till icke skattepliktig inkomst, och att sloandet av avdraget för försäkringspremier och sjukförsäkringsavgifter kompenseras genom en höjning av ortsavdragen. Detta alternativ är det ur förenklings synpunkt mest tillfredsställande. Fördelarna med detsamma är att deklARATIONSBESTYRET och kontrollen av deklARATIONERNA blir avsevärt enklare samt att taxeringen av folkpensionerna och i samband därmed förekommande prövning av folkpensionärernas avdrag för nedsatt skatteförmåga undgås. Å andra sidan innebär alternativet en jämförelsevis långt driven schablonisering, genom vilken hortses från de individuella variationerna i fråga om avgifter och premier. Ur vissa synpunkter torde häremot icke vara så mycket att invända, eftersom mot utgifterna svarande pensioner, ersättningar och försäkringsbelopp blir skattefria. Mot schabloniseringen av premieavdraget kan dock erinras, att man går miste om detta avdrags funktion att uppmuntra till tecknande av försäkringar. Det kan emellertid ifrågasättas, huruvida bibehållandet av detta avdrag — som ursprungligen motiverats av sociala skäl — kan anses erforderligt. Genom den upplysningsverksamhet, som bedrivits, och av andra skäl torde insikten om behovet av försäkringskydd nu vara så allmän, att den under ett tidigare skede väl motiverade uppmuntran till tecknande av försäkringar, som avdraget utgör, numera utan större olägenhet borde kunna undvaras. Vissa försäkringsformer, som icke är förbundna med avdragsrätt men måste tillmätas stor social betydelse, exempelvis brandförsäkring av personlig lösegendom, bedrivs med framgång utan att avdragsrätt för premierna är medgiven. Ett skäl för bibehållande av premieavdraget är emellertid det sparfrämjande syfte, som avdraget tjänar.

Alternativ II. Folkpensionsavdraget avskaffas och folkpensionsförmånerna hänföres till icke skattepliktig inkomst. För försäkringspremier och sjukförsäkringsavgifter medges ett schablonavdrag å 100—200 kronor för ensamstående och 200—400 kronor för äkta makar. Om premierna och avgifterna uppgår till högre belopp än schablonavdraget, medges avdrag för det högre beloppet, dock högst med 300 kronor för ensamstående och 550 eller 600 kronor för äkta makar.

Vid detta alternativ bibehålles i viss mån den sociala och sparfrämjande funktionen hos försäkringsavdraget.

Alternativ III. Skatteplikten för folkpensionsförmåner bibehålles och ett gemensamt schablonavdrag medgives för folkpensionsavgift, försäkringspremier och sjukförsäkringsavgifter med 300 kronor för ensamstående och 600 kronor för äkta makar. Om de verkliga kostnaderna uppgår till högre belopp, medgives avdrag för dessa, dock att avdrag för försäkringspremier och frivilliga sjukförsäkringsavgifter medgives med högst 300 kronor för ensamstående och 550 eller 600 kronor för äkta makar.

Alternativ IV. Genom särskilda föreskrifter stadgas att skattskyldig med en sammanräknad inkomst av högst 14 000 kronor skall medgivas allmänna avdrag med ett schablonmässigt beräknat, med inkomsten varierande belopp, som anges i tabell. I detta schablonavdrag ingående avdrag för utskylder, folkpensionsavgift och obligatoriska sjukförsäkringsavgifter beräknas därvid på grundval av beskattningsårets inkomst, och i schablonavdraget ingående avdrag för försäkringspremier och frivilliga sjukförsäkringsavgifter beräknas till 100 kronor för ensamstående och 200 kronor för äkta makar. Det schablonmässigt beräknade allmänna avdraget bestämmes med hänsyn till den kommunala utdebiteringen, avjämnad till närmaste hela krontal, varvid särskild tabell upprättas för varje förekommande till helt krontal avjämnad utdebitering. Sådana skattskyldiga, vilkas allmänna avdrag överstiger det i förordningen angivna schablonmässigt beräknade allmänna avdraget, och de skattskyldiga, vilkas sammanräknade inkomster överstiger 14 000 kronor, medgives rätt till avdrag i enlighet med de nuvarande bestämmelserna i skatteförfattningarna, dock att avdraget för försäkringspremier och sjukförsäkringsavgifter bestämmes till högst 300 kronor för ensamstående och 550 eller 600 kronor för äkta makar.

Valrätten mellan ett schablonmässigt beräknat belopp för de allmänna avdragen och avdrag enligt nuvarande bestämmelser med ovannämnda utvidgning kan givetvis utsträckas att omfatta även skattskyldiga, vilkas sammanräknade inkomst överstiger 14 000 kronor.

Beträffande alternativ IV kan den invändningen göras, att det inte innebär någon genomgående förenkling av deklara-tionsförfarandet, eftersom den skattskyldige i många fall med ledning av debetsedel och andra uppgifter måste bedöma, om schablonavdraget är till hans förmån eller ej, och rätta sättet för deklara-tionens upprättande därefter.

De sakkunniga har utformat sina förslag enligt alternativ II. Jag torde här få lämna en sammanfattning av de ändringar, som de sakkunniga förordat.

Till en början föreslår de sakkunniga, att vid beräkning av *inkomst av tjänst* varje skattskyldig medgives ett schablonavdrag för omkostnader för intäkternas förvärvande å 100 kronor. Överstiger de verkliga omkostnaderna 100 kronor, skall avdrag medgivas med ett till närmast högre hela 100-tal kronor avjämnat belopp.

Envar skattskyldig, som har *inkomst av annan fastighet* i hemortskommunen, föreslås erhålla skattefrihet för sådan inkomst upp till ett belopp av 200 kronor.

Jämväl för *inkomst av kapital* förordas skattefrihet för belopp upp till 200 kronor, så att endast överskjutande belopp taxeras.

Folkpensionsförmåner skall enligt de sakkunnigas förslag hänföras till icke skattepliktig inkomst och rätt till avdrag för erlagda obligatoriska folkpensionsavgifter upphävas. I samband därmed undantages bidragen till änkor och änklingar med barn likaledes från beskattning. De särskilda bestämmelserna om avdrag för nedsatt skatteförmåga för folkpensionärer och bestämmelserna om beskattning av restituerade, avkortade eller avskrivna folkpensionsavgifter skulle därmed bli överflödiga.

Avdraget för kommunala skatter föreslås i betänkandet skola omläggas på sådant sätt att det nuvarande utskyldsavdraget bortfaller. I stället skall vid beräkning av beskattningsbar inkomst den taxerade inkomsten minskas dels med statligt Ortsavdrag och dels med viss procent av återstoden jämte i förekommande fall avdrag för nedsatt skatteförmåga. Procenttalet skall motsvara den för hemortskommunen gällande sammanlagda kommunala utdebiteringen för inkomståret, avjämnad till närmaste hela kronor.

För *försäkringspremier*, inberäknat sjukförsäkringsavgift, bör enligt de sakkunniga alla skattskyldiga medgivnas ett schablonavdrag, som föreslås till 300 kronor för makar gemensamt och 150 kronor för ensamstående. Är de verkliga utgifterna för premier högre, erhålles avdrag för dessa, dock högst med 600 kronor för makar gemensamt och med 300 kronor för ensamstående.

Enligt de sakkunnigas mening kan de föreslagna åtgärderna förväntas medföra åtskilliga förenklingar. Härom anföres i betänkandet.

Individuella prövningar av avdrag under 100 kronor från inkomst av tjänst behöver ej ske. Övriga avdragsprövningar rörande sådan inkomst blir enklare. Taxeringen av småinkomster av annan fastighet och av kapital bortfaller. Taxering av folkpensionsförmåner skall ej ske, i följd varav särskilda bestämmelser om folkpensionärens avdrag för nedsatt skatteförmåga ej längre erfordras. Utskyldsavdrag behöver ej ske i deklARATIONERNA och ej heller kontrolleras vid taxeringen. Avdraget för obligatorisk folkpensionsavgift slopas med hänsyn till skattefriheten för folkpensionsförmånerna. Försäkringspremieavdraget schabloniseras för ett stort antal skattskyldiga.

För sådana skattskyldiga i de lägre inkomstklasserna, vilka endast har inkomst av tjänst jämte skattefria inkomster av annan fastighet och kapital och vilkas avdrag blir helt schabloniserade, kan taxering och skatter beräknas enbart på grundval av tjänsteinkomsten. Därigenom öppnas möjlighet att för dessa skattskyldiga anordna ett enklare deklARATIONERNA- och taxeringsförfarande. Vidare blir det lättare att upprätta tabeller för skatteavdrag å lön, vilka så nära som möjligt anknyter till den slutliga skatten.

De sakkunniga framhåller, att de föreslagna åtgärderna bör ses i samband med varandra och det största utbytet i förenklingsavseende vinnas, om förslaget i dess helhet genomförs. Emellertid är de olika detaljerna så till vida oberoende av varandra, att intet hindrar att förslaget genomförs endast i vissa delar.

Vid upprättandet av förslaget har de sakkunniga icke till behandling upptagit speciella till dem för utredning överlämnade frågor, som berör i förslaget avhandlade inkomstslag, exempelvis angående avdrag för studiekost-

nader, flyttningskostnader o. d. Spörsmål av denna art, vilkas lösning i allmänhet medför att taxeringen kompliceras för därav berörda skattskyldiga, bör enligt de sakkunniga lämpligen övervägas för sig.

De sakkunniga har beräknat, att genomförandet av de föreslagna åtgärderna kommer att medföra ett skattebortfall å 112 milj. kronor för staten och å 85 milj. kronor för kommunerna.

Remissyttrandena

Allmänt har i remissyttrandena understrukits angelägenheten av att åtgärder vidtages för att förenkla deklara-tions- och taxeringsförfarandet. Likaså har uttalats önskemål, att största möjliga överensstämmelse mellan preliminär skatt och slutlig skatt åstadkommes.

Remissinstanserna har sålunda allmänt anslutit sig till huvudsyftena med 1950 års skattelagssakkunnigas förslag. Däremot har remissinstanserna icke lika allmänt ansett sig kunna i alla delar godtaga de åtgärder, som föreslagits av de sakkunniga. Vissa av de sakkunnigas förslag har i huvudsak accepterats i flertalet av de avgivna utlåtandena, men åtskilliga remissinstanser har motsatt sig att andra av de framlagda förslagen genomföres. I ett par remissyttranden har samtliga förslag avvisats. De skäl, som anförts för denna inställning, varierar. Sålunda har några av de sakkunnigas förslag icke ansetts förenliga med kraven på rättvisa och likformighet i beskattningen. Det har bl. a. uttalats att förslagets genomförande skulle medföra en skatteövervältring från vissa grupper skattskyldiga till andra. Vissa förslag har betecknats såsom icke ägnade att uppfylla förslagets huvudsyften eller ansetts i vart fall icke ha sådan betydelse ur förenklingssynpunkt, att värdet av åtgärden står i rimlig proportion till kostnaderna för dess genomförande.

Jag torde senare få redogöra för de uttalanden, som gjorts i remissyttrandena beträffande de olika delförslagen. I detta sammanhang torde få återgivas vissa allmänna synpunkter, som framkommit i yttrandena.

Riksskattenämnden erinrar om, att nämnden vid olika tillfällen framhållit sin positiva inställning till de förenklingssträvanden, som under senare år kommit till uttryck i skattelagstiftningen, och därvid understrukit behovet av dylika förenklingar. På grund av utvecklingen har beskattningen efter hand kommit att tyngas av en vidlyftig detaljreglering, som blivit alltmera besvärande såväl för de skattskyldiga som taxeringsmyndigheterna. Det är enligt riksskattenämndens åsikt ett viktigt önskemål att denna utveckling bryts och att man i de delar där så lämpligen kan ske övergår till ett enklare, mera schematiskt förfarande.

Härom anför riksskattenämnden.

Om man skall nå resultat av verklig praktisk betydelse i detta avseende torde det vara oundvikligt att de ingrepp, som göras, bli av tämligen radikal natur. De möjligheter som erbjuda sig — nämligen att fritaga vissa inkomster från beskattning och att slopa vissa avdrag eller täcka dem med scha-

bloner — måste alltid kräva eftergifter beträffande kravet på likformighet och rättvisa vid beskattningen. Enligt riksskattenämndens mening är dock läget sådant, att man har anledning göra t. o. m. ganska långt gående uppoffringar härutinnan, om man blott därmed kan nå verkligt påtagliga resultat i fråga om förenkling av deklara-tions- och taxeringsförfarandet. Det är viktigt att reformerna få denna dubbla verkan och sålunda medföra lättnad såväl för de skattskyldiga som för taxeringsmyndigheterna. Däremot kan det betvivlas att förenklingsreformer av relativt begränsad innebörd skola få någon mera avgörande betydelse för överensstämmelsen mellan preliminär skatt och slutlig skatt. Divergenserna härutinnan äro beroende av många andra faktorer, såsom varierande inkomster under olika delar av beskattningsåret, ackordsersättningar av växlande storlek, sambeskattningsförhållanden m. m. Det skall icke förnekas att en mera schabloniserad taxering kan medföra förbättringar i detta avseende. Men det torde icke vara realistiskt att i detta sammanhang — såsom ofta sker — draga in tanken på en definitiv källskatt. Frågan huruvida en definitiv källskatt över huvud taget är möjlig att praktisera rymmer så många problem och är så vittutseende, att den icke bör föregripas genom att inblandas i de nu aktuella frågorna om förenklade beskattningsregler. Riksskattenämnden har med detta velat varna för att det tredje ovan angivna huvudsyftet — att nå en bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt — tillåtes att i detta sammanhang dominera över de båda andra, för dagen viktigare syftena och kanske föranleda reformer av tvivelaktigt värde för det nuvarande taxeringssystemet.

Av de olika beskattningsdetaljer, som i betänkandet valts ut för förenkling, äro icke alla lika väl lämpade för schablonisering. En viss avvägning måste här ske. Enligt nämndens mening är det av vikt att man härvid icke alltför mycket sprider ut de medel, som kunna stå till förfogande för att genomföra förenklingar. Det är bättre att åtgärderna koncentreras till vissa områden eller punkter, där man med visshet kan vänta sig att de få avsedd effekt. Ett schablonavdrag bör vidare icke tillgripas under annan förutsättning än att avdraget för flertalet av de berörda skattskyldiga ställer deras avdragsfråga utom diskussion och sålunda befriar dem från att föra anteckningar angående utgifterna och att verkställa närmare beräkningar av avdragets verkliga storlek. Det stora flertalet skattskyldiga skall med andra ord icke behöva räkna sig fram till om schablonen är tillämplig och eventuellt redovisa denna beräkning i deklara-tionen.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framhåller att kravet på förenklade skatteregler bör gå hand i hand med anspråket på rättvisa och säkerhet i beskattningen. Att ersätta en exakt inkomstberäkning med väl utformade schabloner kan vara till stor nytta för en god taxering. Särskilt värdefullt är det, om bagatellfrågor, vilkas bedömning kan ta lång tid i anspråk för skattskyldiga och myndigheter, blir behandlade mera schablonmässigt, utan att förenklingen föranleder allt för stor avvikelse från resultatet vid en exakt inkomstberäkning. Vad de sakkunniga i sådant avseende föreslagit får enligt länsstyrelsens mening betraktas som ett försök att åstadkomma rationalisering på de områden, som är mest angelägna, men även på andra fält torde kunna skapas enklare och mera praktiska regler än nu till fördel för ökad säkerhet och rättvisa i beskattningen. Länsstyrelsen påpekar, att inkomstberäkningen för jordbruk i flera hänseenden är komplicerad eller ger ut-

rymme för svävande tillämpningsmöjligheter samt att reglerna om avdrag för nedsatt skatteförmåga icke endast är invecklade utan även till sina verkningar allt för hårda. Länsstyrelsen förutsätter, att även dessa problem framdeles kommer att ägnas uppmärksamhet.

Överståthållarämbetet anlägger i sitt yttrande några allmänna synpunkter på frågan om förenkling av beskattningsreglerna. Ämbetet framhåller till en början, att det torde råda allmän enighet om att åvägabringandet av ett enklare deklarations- och taxeringsförfarande för det stora flertalet skattskyldiga är en angelägen uppgift. En sådan förenkling måste förutsätta och bygga på en förenkling av gällande beskattningsregler. Skattefrågorna har numera en långt större betydelse än tidigare för den enskilde medborgaren, som tvingas att offra betydande tid och arbete därpå eller anlita hjälp för att rätt kunna fullgöra sin medborgerliga plikt att upprätta en riktig självdeklaration. Huvudsakligen sammanhänger detta med att skatterna fått en mycket ökad ekonomisk vikt för de skattskyldiga. Det framstår därför enligt överståthållarämbetet som ett starkt medborgerligt krav att allt göres som rimligen kan göras för att förenkla en procedur, som berör praktiskt taget alla av landets innebyggare och som årligen återkommer. Även för det allmänna framstår en förenkling som ett eftersträfvansvärt led i åtgärderna för att åstadkomma en effektivare taxeringsorganisation. Erfarenheten visar nämligen att den nuvarande taxeringsorganisationen betungas av sysslandet med detaljfrågor av relativt ringa ekonomisk vikt för såväl den enskilde som det allmänna till förfång för mera väsentliga arbetsuppgifter. Även en måttlig utbyggnad av taxeringsorganisationen för att göra denna mera effektiv torde bli ganska kostbar. Det bör därför vara ytterligt angeläget att den förutsättning för en effektivare — tillika rättvisande — taxering tillskapas, som en förenkling av beskattningsreglerna och taxeringsförfarandet utgör.

Härefter fortsätter överståthållarämbetet.

När det gäller bedömningen av de frågor, som i förevarande avseende anmäla sig, har överståthållarämbetet fäst särskilt avseende vid följande tre faktorer.

1) Det ökade skattetrycket och såsom en följd därav den ökade betydelse, som de skattskyldiga numera tillmätta även relativt obetydliga avdragsposter, främst i inkomstkällan tjänst. Taxerings- och prövningsnämnder belastas i icke obetydlig utsträckning med att utreda och pröva avdragsyrkanden i detta hänseende. Vad särskilt angår resor till och från arbetet bör emellertid framhållas, att avdrag för dylika resor — liksom för övrigt för skatter, folkpensionsavgifter och försäkringspremier — i allmänhet icke bereda taxeringsnämnderna i Stockholm mera avsevärt arbete. Därest de här senast åsyftade avdragen avskaffades och ersattes med någon form av schablonavdrag skulle visserligen en sådan åtgärd medföra en betydande lättning för den skattskyldige vid upprättandet av självdeklarationen, men värdet av en sådan reform bör icke överskattas när det gäller bedömningen av dess inverkan på arbetet inom taxerings- och prövningsnämnderna.

2) Enligt gällande skattelagstiftning skall beskattningen vara ej endast rättvis utan också likformig. I detta sistnämnda avseende lärer nog med fog kunna sägas att för närvarande en påtaglig skillnad föreligger mellan å ena sidan löntagargruppen och å andra sidan övriga inkomsttagare främst

företagare. Skillnaden ifråga består främst däri att löntagarna på grund av ett väl utbyggt kontrollsystem i allmänhet kunna beskattas för sina verkliga inkomster, som ock däri att avdrag vid taxeringen enligt stadgad praxis medgives löntagare enligt restriktivare grunder än som tillämpas för andra inkomsttagare. I detta sammanhang bör understrykas att även med en aldrig så effektiv taxeringsorganisation den angivna skiljaktigheten i viss utsträckning alltid kommer att bestå; det ligger nämligen i sakens natur att företagare i jämförelse med löntagare ofta ha lättare att undgå beskattning av hela sin verkliga inkomst. Den omständigheten att enligt vad som erfarenhetsmässigt kan konstateras det förekommer att mer eller mindre tillfälliga tjänsteinkomster (exempelvis arbete såsom hemhjälp) i viss omfattning icke uppgivas till beskattning, torde likväl icke i stort inverka på ovan nämnda konstaterande.

3) Införandet av källskattesystemet har i hög grad aktualiserat frågan om förenklade beskattningsnormer. Här må understrykas vad de sakkunniga framhålla, nämligen att en bättre överensstämmelse mellan preliminär skatt och slutlig skatt förutsätter en enklare inkomstberäkning än den nu gällande. I själva verket framtvingar källskattesystemet av praktiska skäl att beskattningsreglerna i viss utsträckning måste samordnas med de mera schablonartade reglerna för uttagande av källskatt.

Näringslivets skattedelegation finner det berättigat antaga, att de föreslagna författningsändringarna tillsammans skulle medföra en icke oväsentlig förenkling både av de skattskyldigas deklarationsförfarande och av taxeringsmyndigheternas arbete med taxeringen. Mera tvivelaktigt är däremot, huruvida önskemålet om en bättre överensstämmelse mellan preliminär skatt och slutlig skatt i nämnvärd mån blir tillgodosett. Denna bristande överensstämmelse lär nämligen i stor utsträckning grundas på att löneutbetalningarna ofta fördelas ojämnt under året och ske med varierande belopp. Likaledes torde man kunna ställa sig tveksam till frågan, huruvida de vinster i förenklingshänseende, som förslagets genomförande skulle medföra, till alla delar står i rimlig proportion till det inkomstbortfall, som skulle bli följden.

Statskontoret, som anslutit sig till grundtanken i det remitterade betänkandet, ifrågasätter huruvida icke med hänsyn till det skattebortfall, som skulle bli en följd av förslagets realiserande, ett successivt genomförande av de föreslagna åtgärderna är mest välbetänkt ur statsfinansiell synpunkt.

I några remissyttranden har gjorts uttalanden rörande möjligheterna att genom förenkling av beskattningsreglerna för skattskyldiga med enkla inkomstförhållanden möjliggöra effektivare kontroll av andra skattskyldiga.

Landsorganisationen, som helt instämmer i det angivna syftet med de sakkunnigas förslag, erinrar om att organisationen i olika sammanhang starkt understrukt önskemålet, att tillräckliga resurser ställes till myndigheternas förfogande för att motverka det utbredda skattebedrägeriet. Kan genom en förenkling av löntagarbeskattningen resurser frigöras för det angivna ändamålet, utgör detta enligt organisationens mening ett ytterligare skäl för en dylik förenkling. I betänkandet görs inte något försök att ens uppskattningsvis ange de personalbesparingar, som skulle kunna vinnas

genom förslagen till förenklingar, inte heller berörs frågan huruvida och i vilken omfattning eventuellt friställd granskningspersonal kan anlitas för de långt mera krävande arbetsuppgifter, som en effektivisering av skattekontrollen torde medföra. Enligt organisationens uppfattning bör inte heller storleken av eventuella besparingar genom en förenkling av taxeringsarbetet, som är förknippat med löntagarnas deklarationer, bli bestämmande för i vilken utsträckning ökade resurser skall ställas till skattemyndigheternas förfogande för bekämpande av skattefusk. Det är en mycket allmänt omfattad mening, att genom skärpt skattekontroll så pass betydande merinkomster skulle kunna tillföras statsverket, att frågan om personalbesparingar på annat håll blir av underordnad betydelse.

De sakkunnigas förslag bör sålunda enligt landsorganisationens mening i viss mån kunna ses fristående från den långt större frågan om en skärpning av skattekontrollen. Att minska de med deklarationsarbetet förknippade olägenheterna för de skattskyldiga samt, framför allt, att nå bättre överensstämmelse mellan preliminärskatt och slutlig skatt utgör i och för sig starka motiv för en förenkling av deklarations- och taxeringsförfarandet, förutsatt att en sådan förenkling kan ske utan större orättvisor och utan skatteskarpningar för någon grupp. Med denna utgångspunkt godtar landsorganisationen den konsekvens, som blir ett resultat av de sakkunnigas förslag, nämligen en viss sänkning av beskattningsunderlaget och därmed ett skattebortfall för stat och kommuner.

Tjänstemännens centralorganisation framhåller, att organisationen har ett mycket stort intresse av alla åtgärder som är ägnade att leda till större överensstämmelse mellan preliminärskatt och slutlig skatt och till ett förenklat deklarations- och taxeringsarbete. Organisationens inställning betingas härvid av att man förutsätter, att den minskning i arbetsbördan för beskattningsmyndigheterna, som blir en följd av förenklingen av skatte-reglerna för stora grupper av inkomsttagare skall motsvaras av en effektivisering av taxeringsarbetet rörande kategorier av inkomsttagare, där taxeringsförfarandet för närvarande bl. a. på grund av tids- och personhän-syn icke kan bedrivas tillräckligt effektivt. Även om organisationen sålunda i princip har den uppfattning att det är synnerligen värdefullt om en förenkling i beskattningsreglerna kan åstadkommas, äger detta förhållande sin giltighet endast under förutsättning att en sådan förenkling icke åstadkommes till priset av en i och för sig ej eftersträvad omfördelning av skattebördan mellan de skattskyldiga för vilka förenklingen av skattereglerna är avsedd att inträda.

Överståthållarämbetet understryker, att ett genomförande av de sakkunnigas förslag icke torde medföra en förenkling av eller en lättnad i taxeringsbestyret. Visserligen medför förslaget i några hänseenden förenklingar i det tekniska taxeringsarbetet men den vinst som härigenom uppkommer torde enligt ämbetets uppfattning helt uppvägas av det ökade taxeringsarbete, som torde uppkomma på grund av förslagen om avdrag för omkostnader i förvärvskällan tjänst enligt 100-kronorsintervaller och om viss skattebefrielse för inkomster av annan fastighet och av kapital.

Icke heller *länsstyrelsen i Jämtlands län* anser, att taxeringsorganen genom förslagets genomförande skulle beredas sådan lättnad i arbetet, att arbetskraft i någon mera påtaglig omfattning kan frigöras för skärpt kontroll av andra grupper skattskyldiga.

Flertalet remissmyndigheter anser, att genomförandet i dess helhet av skattelagssakkunnigas förslag kommer att medföra bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt.

Länsstyrelsen i Östergötlands län säger sig vara helt ense med de sakkunniga om att ett genomförande av de framlagda förslagen kommer att i fråga om det stora flertalet skattskyldiga avsevärt förenkla deklara-tions- och taxeringsbestyret samt åstadkomma en bättre överensstämmelse mellan erlagd källskatt och slutlig skatt än för närvarande. Det synes länsstyrelsen ingalunda osannolikt, att — om förslagen genomföres — det framdeles kommer att visa sig möjligt att göra källskatten definitiv för flertalet löntagare.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anför, att det visserligen är riktigt, att om de framlagda förslagen genomföres därigenom bättre överensstämmelse uppnås mellan preliminär och slutlig skatt för skattskyldiga med preliminär A-skatt. Man torde emellertid icke ha anledning hysa alltför stora förväntningar om fullständig överensstämmelse härvidlag, då felkällorna är alltför många. Det är framför allt olikheten i de grunder efter vilka preliminär och slutlig skatt uttages som gör, att överensstämmelse för flertalet skattskyldiga icke går att nå.

Efter att ha närmare redogjort för en rad olika faktorer, som föranleder bristande överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt, uttalar länsstyrelsen att det är uppenbart, att man vid varje ändring av beskattningsreglerna bör eftersträva att nå en närmare överensstämmelse i de båda skatteformerna, åtminstone såvitt angår huvudparten av löntagarna.

Liknande synpunkter framföres av *länsstyrelsen i Blekinge län*, som uttalar att en mer allmän överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt tydligen endast kan ifrågakomma beträffande skatt som påföres personer, vilkas enda eller huvudsakliga inkomst härrör av tjänst. Den förenklade taxering av sådana personer, som föreslagits, är enligt länsstyrelsen uppenbarligen en oundgänglig förutsättning för att sådan överensstämmelse skall kunna komma till stånd för ett större antal skattskyldiga. De divergenser, som nu förekomma, torde emellertid i stor utsträckning bero på faktorer, vilka ej påverkas av taxeringsförslaget. Den föreslagna förenklingen av löntagares taxering måste således kompletteras med åtgärder, som berör grunderna för uttagning av källskatt, för att antalet uttag av kvars-katt och återbetalning av källskatt skall kunna nedbringas mer avsevärt. Enbart en förenkling av taxeringsförslaget läser huvudsakligen komma att medföra endast att de belopp, vilka sålunda skall uttagas eller återbetalas blir av mindre storleksordning. Även om detta är av stort värde för såväl det allmänna som för skattebetalaren, vinnns härigenom ej någon arbetsbesparing av betydelse.

Föreningen Sveriges kronokamrerare uttalar, att det för föreningen framstår som i hög grad eftersträvänsvärt, att man för flertalet skattskyldiga med huvudsaklig inkomst av tjänst når fram till s. k. definitiv källskatt. Ur denna synpunkt skulle föreningen gärna ha sett, att de sakkunnigas förslag inneburit mera vittgående ändringar i de nuvarande skattereglerna. Så som förslaget nu utformats innebär detsamma endast, att en relativt obetydlig förbättring i överensställningen mellan preliminär och slutlig skatt torde inträda. Själva grunderna för beräkning av preliminär A-skatt äro fortfarande behäftade med brister, och dessa felkällor äro av en omfattning, som vida tager över den förbättring, som ett genomförande av förslaget kan antagas medföra. Föreningen anser därför, att den företagna utredningen om förenkling av beskattningsreglerna bör kompletteras med en översyn av grunderna för beräkning av den preliminära A-skatten i syfte att skapa försättningar för införandet av definitiv källskatt för löntagare.

Jämväl *socialstyrelsen* och *Svenska sjöfolksförbundet* finner det angeläget att sträva efter ett system, där preliminärskatten blir definitiv för flertalet löntagare.

I några remissutlåtanden beröres förslagets verkningar med avseende på det kommunala skattetrycket.

Svenska landskommunernas förbunds styrelse, som i princip anslutit sig till tanken på en förenkling av beskattningsreglerna, påminner om att styrelsen i olika sammanhang ställt sig avvisande till delreformer på kommunalskattelagstiftningens område bl. a. av det skälet att reformerna medfört en relativt större börda för skattebetalare i kommuner med svagt skatteunderlag än för skattebetalare i kommuner, som är väl ställda i fråga om skatteunderlag. Även det föreliggande förslaget medför en liknande förskjutning av skattebördan. Enligt styrelsens mening är det icke längre möjligt att fortsätta på delreformernas väg med därav följande relativa försämring av de svagast ställda kommunernas ekonomiska möjligheter. Styrelsen vill därför förordna, att den av 1948 års riksdag begärda utredningen rörande hela kommunalskattelagstiftningen snarast igångsättes och att ett genomförande av de skattelagssakkunnigas förslag uppskjutes i avvaktan på resultatet av denna utredning.

Vidare framhåller Svenska landskommunernas förbunds styrelse att det skattebortfall å 85 miljoner kronor, som enligt de sakkunnigas beräkningar skulle uppstå för kommunerna vid ett genomförande av de sakkunnigas förslag, måste kompenseras genom förhöjd utdebitering. I genomsnitt för hela riket skulle härför krävas en utdebiteringshöjning av 35 öre per skattekrona. Styrelsen framhåller, att det bör observeras att en sådan höjning, som i och för sig kan förefalla obetydlig, för kommuner med svagt skatteunderlag och redan hög utdebitering kommer att bli avsevärt större än för kommunerna i genomsnitt. Å andra sidan kommer de kommuner, som har ett gott skatteunderlag och en låg utdebitering, icke att behöva vidkännas så stor utdebiteringshöjning som genomsnittshöjningen för samtliga kommuner.

Styrelsen har ej kunnat göra någon utredning av frågan, men finner det ändå sannolikt, att de föreslagna åtgärderna kan betyda så relativt stort skatteunderlagsbortfall för enskilda kommuner att utdebiteringshöjningen kan komma att uppgå till flera gånger så stort belopp per skattekrone som genomsnittshöjningen för hela riket. Styrelsen finner det ej rimligt att på detta sätt förstora de redan nu mycket stora ojämnheterna i den kommunala utdebiteringen. Styrelsen säger sig vara medveten om att ett genomförande av 1950 års skattelagssakkunnigas förslag till effektivisering av taxeringsorganisationen i större eller mindre grad kan komma att motverka inkomstbortfallet för kommunerna, men också denna reform torde komma att verka synnerligen ojämnt olika kommuner emellan. En kommun, vars skattskyldiga består av i huvudsak personer med enkla inkomst- och beskattningsförhållanden, förlorar mest på den föreslagna förenklingen av beskattningsreglerna utan att få något nämnvärt tillbaka genom en effektiviserad taxeringsorganisation. Styrelsen förutsätter med hänsyn härtill att full kompensation lämnas de sämst ställda kommunerna för skattebortfallet.

Svenska stadsförbundet anför, att de relativt betydande ekonomiska verkningarna för kommunerna i form av minskning av skatteunderlaget, som de föreslagna förenklingarna i och för sig beräknats få, ger anledning till viss betänksamhet. I vad mån dessa förenklingar kan möjliggöra en effektivisering av taxeringsarbetet i andra delar och därigenom ge kompensation för den av dem direkt vållade skatteunderlagsminskningen, synes svårbedömligt, men man torde få utgå i från att ökning av den kommunala utdebiteringen per skattekrone måste bli följd. Å andra sidan är förenklingsåtgärderna till stor del av sådan innebörd, att denna utdebiteringsökning bör komma att i ej ringa mån få bäras av samma skattskyldiga, för vilka förenklingarna i och för sig medför skattelindring, ehuru väl givetvis ingen fullständig beloppsmässig överensstämmelse för de enskilda skattskyldiga härvidlag kan förutsättas. Någon alltför kännbar förskjutning beträffande den kommunala skattebördans fördelning på de skattskyldiga synes därför icke behöva befaras.

Svenska landstingsförbundet framhåller, att även om skattebortfallet skulle uppgå till de av de sakkunniga angivna beloppen, vinsterna av den föreslagna ordningen är så stora, att förslaget i sina huvuddrag är värt att realiseras.

Riksförbundet landsbygdens folk och *Sveriges lantbruksförbund* anser att vissa av 1950 års skattelagssakkunnigas förslag medför en icke godtagbar skatteövervältring från vissa grupper skattskyldiga till andra.

Sveriges lantbruksförbund förklarar sig visserligen icke ha något att erinra i och för sig mot att de förenklingar som är möjliga genomföres för vissa grupper av skattskyldiga. Förbundet säger sig likaledes vara medvetet om, att beskattningsreglerna bör utformas så att största möjliga överensstämmelse ernås mellan den preliminära och slutliga skatten. Då förbundet emellertid trots detta, till största delen icke kan ansluta sig till de synpunkter, som framförts av de sakkunniga, har detta sin grund däri, att de framlagda

förslagen, som i och för sig anges innebära lösandet av vissa taxeringstekniska frågor, synes medföra en betydande skatteövervältring från en grupp av skattskyldiga till andra grupper. Visserligen måste förenklingar genom införande av skattefrihet för vissa inkomster och schabloniseringar alltid kräva eftergifter beträffande kravet på likformighet och rättvisa i beskattningen men med den höjd skattesatserna för närvarande har anser förbundet, att man icke kan godtaga en omfördelning av skattebelastningen av sådan storleksordning som föreslagits.

Riksförbundet landsbygdens folk uttalar, att för de kategorier av skattskyldiga, som icke alls eller endast i ringa mån beröres av i det framlagda betänkandet innefattade skattelindringar, t. ex. jordbrukare, kommer bl. a. slopanDET av avdragsrätten för folkpensionsavgifter att leda till en icke i annan ordning kompenserad skatteskärpning.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län finner det betänkligt att ett genomförande av de sakkunnigas förslag i sin helhet synes komma att medföra förhöjd beskattning för ett mycket stort antal löntagare, vilka inte äger annan fastighet eller åtnjuta inkomst av kapital.

Tjänstemännens centralorganisation säger sig med beklagande ha konstaterat, att de sakkunnigas förslag till vissa delar — exempelvis i fråga om avdragsrätten för folkpensionsavgiften och utskyldsavdraget — kommer att medföra en icke oväsentlig skärpning av skattetrycket för vissa av de kategorier, som berörs i förslaget. Det kan visserligen göras gällande att förenklingen av skattereglerna kommer att möjliggöra effektivare taxering och att härigenom skatteunderlaget kommer att öka med stora belopp och att som följd härav slutresultatet ej skulle innebära någon skärpning av skattetrycket i nämnda fall. Den möjligheten är emellertid alltför oviss för att organisationen skall kunna utgå därifrån vid sitt bedömande av de sakkunnigas föreliggande förslag. Vissa andra delar av de sakkunnigas förslag — exempelvis i fråga om inkomst av tjänst, avdrag för försäkringspremier etc. — innebär en lättnad i skattebördan för de skattskyldiga, som enligt förslaget skulle komma i åtnjutande av vissa schablonavdrag men som enligt nu gällande regler icke har häremot svarande avdragsgilla utgifter. De sakkunnigas förslag innebär på olika sätt en icke obetydlig omfördelning av skattebördan. Det är enligt centralorganisationens uppfattning tveksamt om den förenkling av taxeringsarbetet, som skulle vinnas genom de sakkunnigas förslag, är av den storleksordningen att en sådan konsekvens i fråga om omfördelning av skattebördan kan anses berättigad.

Länsstyrelsen i Stockholms län uttalar, att det vid bedömandet av de föreslagna åtgärderna bör beaktas huruvida den skattelättnad, som vissa av de föreslagna reglerna innebär, verkligen kommer de grupper av skattedragare till del, vilka mest är i behov av lättnader.

I ett par remissyttranden har berörts frågan om en förenkling av deklara-tionsblanketterna.

Länsstyrelsen i Blekinge län framhåller, att med de sakkunnigas förslag den, som ej har annan inkomst än av tjänst, i de flesta fall i sin deklaration

endast behöver utföra tjänsteintakten och två schablonavdrag, ett å 100 kronor för kostnader i förvärvskällan och ett å 150 kronor för försäkringspremier. Finns jämte tjänsteinkomsten inkomster av annan fastighet och av kapital, torde dessa inkomster visserligen ej kunna helt uteslutas ur deklarationen men kunna förutsättas för övervägande antalet hithörande deklaranter komma att uppvägas av schablonavdrag å 200 kronor för vardera inkomstslaget. En sammanräkning av olika inkomstslag skulle följaktligen ej erfordras. Länsstyrelsen finner det uppenbart att på antytt sätt förenklade deklARATIONER kommer att underlätta taxeringsförfarandet, men de föreslagna förenklingarnas betydelse härvidlag får dock ej överskattas.

Länsstyrelsen i Malmöhus län påpekar, att 1950 års skattelagssakkunniga i ett annat betänkande angivit, att den åsyftade avlastningen för taxeringsmyndigheter och förenklingen för deklaranterna bör kunna uppnås genom att de föreslagna schablonerna möjliggör konstruktionen av en mycket förenklad deklARATIONSBLANKETT. Denna blankett skall användas av skattskyldig, som enbart haft inkomst av tjänst, arbetsanställning eller pension och därjämte inkomst av kapital å högst 200 kronor eller av villafastighet och som enbart yrkar minimiavdrag för omkostnader och premier. Det torde ej råda något tvivel om att tillämpningsområdet för denna särskilda blankett blir den ojämförbart viktigaste regulatorn för att uppnå förslaget huvudsyfte. Där i ligger också själva grunden till att förslaget främst måste bedömas mot bakgrunden av verkningarna för löntagarna; i den mån förslaget sträcker sig däröver och föranleder ett större skattebortfall genom sin generella räckvidd minskas sålunda i realiteten ramen för en eljest önskvärd utvidgning av schablon-taxeringen av löntagare.

Länsstyrelsen i Södermanlands län anser däremot icke att förslaget genomförande måste få till följd tillkomsten av en ny deklARATIONSBLANKETT. Ur många synpunkter är bibehållandet av en enhetlig blankett att föredraga. Härigenom blir det bl. a. möjligt att undvika en schablonmässig taxering av större räckvidd än som kan anses tillräddig.

I vissa remissyttranden har ifrågasatts, huruvida icke förenklingsåtgärder av helt annan art än vad de sakkunniga föreslagit i första hand borde tillgripas.

Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund anför således, att vid övervägandet av möjligheterna att med en förenkling av de materiella beskattningsreglerna så småningom nå fram till en definitiv källskatt för flertalet skattskyldiga fysiska personer i första hand bör undersökas i vad mån det nuvarande systemet i sig innehåller sådana element, vilka i överensstämmelse med för beskattningen erkända grundprinciper bör omprövas eller utvecklas. Sett mot en sådan bakgrund framträder såsom första fråga, huruvida de nuvarande ortsavdragen är rätt avvägda eller ej. Skulle så icke vara fallet utan en höjning framstå såsom motiverad, följer därav att skattepliktsgrensen jämväl bör höjas. Svårigheter att bedöma dessa problem synes i avseende å de kommunala ortsavdragen icke föreligga. Förbundet

hänvisar härutinnan till den utredning som redovisats i propositionen nr 213/1952. Ur taxeringsteknisk synpunkt anser förbundet, att metoden att höja Ortsavdragen i första hand bör försökas.

Liknande synpunkter anföres av *Sveriges redareförening*.

Länsstyrelsen i Malmöhus län ifrågasätter om det ej är möjligt att utveckla den av de sakkunniga såsom alternativ IV betecknade möjligheten att schablonisera de allmänna avdragen genom särskilda föreskrifter, men utan ändring av de permanenta beskattningsreglerna. En lagstiftning i denna form kan inriktas på enbart löntagare. Länsstyrelsen förmodar, att man för deras vidkommande kan komma ett steg längre i förenklingar genom införande av ett gemensamt schablonavdrag för *dels* omkostnader i förvärvskällan inkomst av tjänst och *dels* försäkringspremier. Ett sådant avdrag bör dock endast få åtnjutas av skattskyldiga som frivilligt väljer taxering på grundval av en förenklad deklarationsblankett, avsedd för löntagare med enbart inkomst av tjänst eller med inkomst av tjänst jämte inkomst av kapital och annan fastighet. Såsom förutsättning för en dylik konstruktion torde man enligt länsstyrelsen få räkna med att avdraget för utskylder och pensionsavgifter slopas samt att 200-kronorsavdraget vid annan fastighet förbehålles ägare till en- eller tvåfamiljsfastighet.

Departementschefen

Vid utformningen av vårt skattesystem har en av riktpunkterna varit att nå rättvisa och likformighet vid beskattningen. Man har vidare sökt avpassa skattereglerna så att beskattningen skall avvägas under hänsynstagande till den skattskyldiges skatteförmåga.

För att söka tillgodose dessa principer har man i skattelagarna intagit regler som eftersträvar en i möjligaste mån fullständig redovisning av inkomster och utgifter. Åtskilliga bestämmelser har härigenom fått ett detaljerat och komplicerat innehåll. Även mycket små poster såväl på inkomstsidan som på utgiftssidan har ansetts kräva beaktande och skall redovisas med exakta belopp.

För att få till stånd en taxering i enlighet med dessa i skattesystemet upptagna principer är det nödvändigt att uppgifter lämnas av varje skattskyldig i ett flertal hänseenden. Härjämte måste arbetsgivare och andra avlämna uppgifter för kontroll av deklARATIONERNA. Ju fullständigare dessa olika uppgifter är desto större blir möjligheterna att åsätta en exakt taxering. Av praktiska skäl har man emellertid måst i viss mån begränsa uppgiftslämnandet; en avvägning har här fått ske mellan intresset av att möjliggöra en exakt taxering och önskvärldheten av att icke alltför mycket belasta den enskilde och taxeringsmyndigheterna. Det trots dessa begränsningar vidlyftiga materialet och de skiftande individuella förhållandena har vidare gjort det nödvändigt för taxeringsmyndigheterna att i viss utsträckning arbeta med schablonmässiga uppskattningar i åtskilliga fall, där reglerna strängt taget förutsätter fullständig redovisning och exakt individuell beräkning. Dessa schablonmässiga uppskattningar avser såväl inkomster

som utgifter. Av inkomsterna har man framför allt schabloniserat sådana som är svåra att kontrollera eller att uppskatta. Sålunda brukar rörelseidkares och jordbrukares normala uttag ur rörelsen eller jordbruket av produkter avsedda för hushållet uppskattas efter schabloner. Vidare uppskattas inkomster av drickspengar ofta schablonmässigt osv. Bland utgifter för vilka avdrag ofta medges med schablonmässiga belopp märkes utgifter för resor till och från arbetsplatsen, kostnader för kost och logi i vissa fall, avdrag för slitning av verktyg o. d.

De senaste åren har utvecklingen och det starka önskemålet om ett enklare deklarations- och taxeringsförfarande föranlett statsmakterna att i lagstiftningen införa vissa regler om beräkning av inkomst efter i lagen angivna, schablonmässiga grunder. Jag åsyftar här framför allt den schablonmässiga beräkningen av inkomst av en- och tvåfamiljsfastigheter och av bostadsrättsföreningars fastigheter.

De förslag som 1950 års skattelagssakkunniga nu framlagt innefattar ett fullföljande av dessa strävanden. Förslagen tar i första hand sikte på att förenkla deklarations- och taxeringsförfarandet beträffande personer med relativt okomplicerade inkomstförhållanden, framför allt vissa löntagare.

En invändning som stundom göres mot förslag av denna och liknande art är att de icke skulle tillgodose principen om en rättvis och likformig beskattning. Härvid göres gällande att trots de fördelar som genom användandet av schabloner och andra förenklingar kan vinnas med avseende å deklarations- och taxeringsarbetet och även i andra hänseenden regler av detta slag bör undvikas. Emellertid bör här ihågkommas att man i många fall kan starkt ifrågasätta, huruvida man med de nuvarande reglerna som syftar till exakta beräkningar verkligen nått den i lagstiftningen eftersträfvade rättvisan och likformigheten i beskattningen och om det ens är möjligt att nå detta mål. Till en början må framhållas den åtskillnad som föreligger mellan olika slag av inkomster. Löntagares inkomster och utgifter är i allmänhet lätta att kontrollera och fastställa. Beträffande andra slag av inkomster kan det däremot ofta vara svårt att göra exakta beräkningar av olika värden och poster. I tveksamma fall blir följderna då stundom uppskattningar, som leder till taxeringar hållna i underkant. Vidare möter för kontrollen stora svårigheter och möjligheterna att undgå beskattning blir därför större än beträffande tjänsteinkomster. Alldeles bortsett från dessa faktorer är det emellertid som förut antytts icke praktiskt möjligt att även med en reglering, som förutsätter exakt och fullständig redovisning, alltid tillämpa reglerna på ett sådant sätt att de tar hänsyn till de skiftande individuella förhållandena. Detta har som också tidigare framhållits lett till att man redan nu vid taxeringen tvingats arbeta med schabloner.

Innan jag närmare går in på de sakkunnigas olika förslag kan det vara lämpligt att i korthet lämna en översikt av de faktorer och synpunkter som bör ingå i bedömandet vid genomförande av förenklingar på detta område.

Vårt nuvarande deklarationsförfarande är, något som inte torde bestriidas av någon, tämligen invecklat också för personer med relativt okomplice-

rade inkomstförhållanden. Varje åtgärd som kan minska deklarationsbestyret är i och för sig önskvärd. Ett mål att sträva efter skulle vara, att det för en stor del av dessa skattskyldiga med okomplicerade inkomstförhållanden bleve tillräckligt med en försäkran från den skattskyldige att han icke haft andra inkomster än de beträffande vilka löneuppgifter och liknande föreligger. Härför erfordras självfallet att avdrag för omkostnader vid förvärvet av inkomsterna liksom de allmänna avdrag, till vilka vederbörande är berättigad, kan beräknas efter schablonmässiga grunder, så att de automatiskt kan tillgodogöras honom vid taxering eller debitering. Ett hinder för vissa grupper skattskyldiga att använda en dylik försäkran kan vara att vederbörande har att skatta för andra inkomster än löneinkomster. I och för sig skulle det därför vara ägnat att underlätta genomförandet av en förenkling av nu avsett slag, om smärre inkomster av exempelvis kapital eller av vissa fastigheter kan undantas från beskattning.

Av synnerlig betydelse i detta sammanhang är att de förenklingsåtgärder i fråga om deklarationsförfarandet som vidtas också är ägnade att underlätta arbetet för beskattningsmyndigheterna. Om dessas arbete med de okomplicerade löntagardeklarationerna kan inskränkas, kommer de uppenbarligen att få bättre tid för granskningen av övriga, mer invecklade löntagardeklarationer. I viss utsträckning torde också arbetskraft kunna frigöras. Härigenom bör rimligen kunna skapas möjligheter för att effektivisera kontrollen av övriga kategoriers deklarationer.

Ytterligare en faktor vid bedömandet av förenklingsåtgärder är sambandet mellan den nuvarande preliminära skatten och den slutliga skatten. Åtgärder som är ägnade att närma dessa skatter till varandra så att återbetalningar av för mycket erlagd skatt eller påföringar av kvarstående skatt till antalet reduceras eller åtminstone till beloppen minskas är självfallet i och för sig önskvärda. Å andra sidan bör icke alltid avgörande vikt fästas vid denna synpunkt. En förenklingsåtgärd som minskar exempelvis deklara-tions- och taxeringsbestyret, men ej är ägnad att minska klyftan mellan den preliminära och slutliga skatten, sådana reglerna nu är utformade, utan i vissa lägen kanske t. o. m. kan leda till sämre överensstämmelse mellan källskatt och slutlig skatt, bör måhända icke undvikas enbart av den anledningen. Ofta kan föreligga möjlighet att genom jämkning av uppbördsförordningens regler om uträkning av källskattetablerna eliminera sist avsedda verkan.

En fråga som nära sammanhänger med den sist antydda är möjligheterna att i en framtid nå fram till en definitiv källskatt för ett relativt stort antal skattskyldiga, närmast löntagare med okomplicerade inkomstförhållanden. Införandet av en sådan skatteform förutsätter att en rad problem, delvis av mycket komplicerad art, måste lösas. Jag vill här endast erinra om den i tidigare sammanhang väckta frågan om källskatt på löneinkomster av bisysslor. Det är mycket ovisst om man skall kunna nå fram till en definitiv källskatt av nyss antytt slag. En sådan skatteform skulle emellertid erbjuda så många fördelar, att man vid det fortsatta arbetet på utform-

ningen av beskattnings- och uppbördsreglerna bör sträva efter att nå dit och att sålunda vid vidtagande av olika åtgärder på olika områden söka skapa förutsättningar för att så skall bli möjligt.

De förslag som framlagts av 1950 års skattelagssakkunniga innefattar ett flertal förenklingsåtgärder. Om samtliga dessa kunde genomföras, skulle otvivelaktigt avsevärda fördelar uppnås. Deklarationsförfarandet skulle bli enklare för skattskyldiga med okomplicerade inkomstförhållanden och deklaraionsblanketten för dessa skattskyldiga skulle kunna bli mycket enkel. De sakkunniga har i ett senare avgivet betänkande med förslag till en effektivare taxering (SOU 1954: 24) uppgjort ett exempel på en sådan blankett, till vilken jag i detta sammanhang får hänvisa. Även för taxeringsmyndigheterna skulle lättnader uppstå i arbetet. Och slutligen skulle en del av de hinder, som nu möter på den materiella beskattningsrättens område mot införande av en definitiv källskatt, bli undanröjda. Vid remissbehandlingen av de sakkunnigas förslag har flertalet av de hörda myndigheterna och organisationerna — i allmänhet med accepterande av att förslagen medför ett visst bortfall av skatteunderlaget — anslutit sig till tanken att man genom schabloner och på annat sätt bör söka förenkla deklaraions- och taxeringsförfarandet. Vissa remissinstanser har dock beträffande samtliga av de särskilda förslag som framlagts uttalat, att förslagen icke kunde anses förenliga med krav på rättvisa och likformighet i beskattningen. Mot de särskilda avsnitten i de sakkunnigas förslag har, som jag senare närmare kommer att beröra, åtskilliga invändningar gjorts.

En grupp av sakkunnigförslagen avser de allmänna avdragen, nämligen de tre av dessa som avgjort har den största frekvensen. Ett annat mycket vanligt allmänt avdrag, nämligen det s. k. förvärvsavdraget, har däremot icke behandlats i sakkunnigförslaget. Sådant förvärvsavdrag kan tillkomma gift kvinna med inkomst av eget arbete och vidare man, vars hustru utför arbete i viss hans förvärvskälla.

Närmare bestämt innebär de sakkunnigas förslag beträffande de allmänna avdragen följande. Avdraget för folkpensionsavgifter skulle borttagas och vidare skulle utskyldsavdraget icke som nu av den skattskyldige upptagas på deklaraionsblanketten utan tillgodoföras honom genom uträkning på debiteringsstadiet av taxeringsmyndigheterna. Försäkringsavdraget föreslås skola schabloniseras till visst belopp. Denna schablonisering skulle komma ett stort antal skattskyldiga till godo, och endast en mindre del av de skattskyldiga, nämligen de, vilkas kostnader för försäkringspremier m. m. överstiger beloppet för schablonavdraget, skulle behöva specificera sina kostnader i deklaraionen. Beträffande de olika förvärvskällorna har skattelagssakkunniga föreslagit ett schablonavdrag å 100 kronor i förvärvskällan tjänst samt avrundning till närmast högre hela 100-tal kronor av omkostnadsavdrag över 100 kronor. Vidare har de föreslagit, att smärre inkomster av kapital och annan fastighet fritages från skatteplikt. Slutligen föreslås — i anslutning till förslaget att avdragsrätten för folkpensionsavgifter slopas — att folkpensionsförmåner undantas från beskattning.

Beträffande inkomst av rörelse och jordbruksfastighet har de sakkunniga ej framlagt något förslag. Bortsett från den nyss angivna skattefriheten för smärre inkomster av kapital och annan fastighet, föreslås icke heller beträffande dessa inkomstslag några åtgärder. I fråga om redovisningen av inkomster av annan fastighet vill jag här ånyo erinra om att avsevärda förenklingar tidigare införts såvitt avser vissa villafastigheter och bostadsrättsföreningars fastigheter. Det torde ligga i sakens natur att beträffande samtliga dessa förvärvskällor någon förenkling i övrigt torde vara ytterligt svår att genomföra. Inkomst- och utgiftsförhållandena är i dessa förvärvskällor regelmässigt så komplicerade att de resultat som möjligen skulle kunna nås icke torde ha någon mera avsevärd betydelse ur arbetssynpunkt vare sig för de skattskyldiga eller för taxeringsmyndigheterna.

Såsom kommer att närmare beröras i fortsättningen anser jag mig icke kunna förorda, att de sakkunnigas förslag till alla delar genomföres i detta sammanhang.

Av de förslag som berör de allmänna avdragen har jag funnit mig endast böra förorda införandet av schablonavdrag för vissa försäkringspremier å 150 kronor för ensamstående skattskyldiga och 300 kronor för gifta skattskyldiga och i samband därmed höjning av maximibeloppen för försäkringsavdraget till 300 respektive 600 kronor.

Såvitt avser förvärvskällan tjänst förordar jag att de sakkunnigas förslag om ett schablonavdrag och om avrundning i vissa fall av omkostnadsavdraget genomföres. Vidare förordar jag att ett bottenavdrag införes från inkomst av kapital å 100 kronor för ensamstående skattskyldiga och 200 kronor för äkta makar. Det liknande avdrag som de sakkunniga föreslagit i förvärvskällan annan fastighet anser jag däremot icke böra införas för närvarande utan först, såsom jag i senare sammanhang kommer att närmare beröra, i samband med att den särskilda fastighetsbeskattningen i framtiden eventuellt avskaffas.

Med hänsyn till att den i och för sig önskvärda omläggning av utskyldsavdraget som de sakkunniga föreslagit medför en i vissa fall avsevärd skärpning av beskattningen särskilt för fastighetsägare bör icke heller detta förslag genomföras förrän fastighetsbeskattningen avvecklats.

De sakkunnigas förslag om slopande av rätten till avdrag för folkpensionsavgift och om fritagande av folkpensionsförmåner från beskattning leder till en viss omfördelning av skattebördan mellan olika grupper skattskyldiga. Sålunda kommer de som nu erhåller avdrag för avgiften att få en skärpt beskattning i förhållande till vad f. n. gäller. Jag har framför allt av detta skäl icke ansett att den föreslagna omläggningen i nuvarande läge bör komma till stånd. Som jag tidigare berört i årets finansplan ämnar jag om möjligheter därtill finns förorda att förslag framläggas till nästa års riksdag om en allmän sänkning av den statliga inkomstskatten. Möjligen kan förutsättningar föreligga att i samband med en sådan skattesänkning genomföra de sakkunnigas förslag till omläggning av folkpensionärernas beskattning och om avskaffande av avdragsrätten för folkpensionsavgifter. Jag har för avsikt

att inom den närmaste tiden begära Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla särskild expertis på beskattningsområdet för att utreda frågan om skattesänkningen. I samband med denna utredning bör även undersökas möjligheterna att genomföra nämnda förslag.

Utöver vad de sakkunniga förordat kommer jag att föreslå ytterligare en förenklingsåtgärd, vilken berör alla fysiska personer, nämligen att den uträknade beskattningsbara inkomsten för fysiska personer alltid skall utföras i hela 100-tal kronor, så att överskjutande belopp som inte uppgår till fullt 100-tal kronor bortfaller. En sådan åtgärd skulle medföra avsevärda lättnader vid myndigheternas uträkning av skatten.

De åtgärder som enligt vad i det föregående angivits skulle genomföras nu kan beräknas medföra ett årligt bortfall av statlig inkomstskatt på ca 114 miljoner kronor och av kommunal inkomstskatt på ca 99 miljoner kronor. Jag kommer i det följande att närmare beröra de ekonomiska verkningarna. Det kan emellertid vara lämpligt att redan här ta upp några allmänna synpunkter på konsekvenserna av skattebortfallet.

Såsom framgår av vad som anförts i finansplanen i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag torde ur statsfinansiella synpunkter utrymme föreligga för ett skattebortfall av den storleksordning varom här är fråga utan att någon kompensande åtgärd behöver vidtagas. Skattebortfallet kommer sålunda att motsvaras av en skattelättnad, som kommer de skattskyldiga fysiska personerna till godo.

Storleken av skattelättnaden kommer självfallet att variera olika skattskyldiga emellan, beroende på i vad mån schablonavdragen i de enskilda fallen kan utnyttjas etc. Emellertid torde man kunna utgå från att åtgärderna i stort sett är ägnade att gynna mindre inkomsttagare, så att dessa i större utsträckning får nedsättningar av den beskattningsbara inkomsten. Framför allt torde härvidlag schabloniseringen av försäkringsavdraget komma att spela in, men troligen även i viss mån schablonavdraget å 100 kronor i förvärvskällan inkomst av tjänst. Vid lika nedsättning av den beskattningsbara inkomsten för en skattskyldig med små inkomster och en skattskyldig med stora inkomster får på grund av progressiviteten i skatteskalorna den senare en större skattenedsättning i kronor räknat. Procentuellt sett, räknat i förhållande till vars och ens skatt, får emellertid den skattskyldige med små inkomster större skattelättnad; jag har här bortsett från sådana fall, då jämförelse göres mellan en inkomst något under och en inkomst något över gränsen mellan två skikt i den statliga inkomstskatteskalen.

På den kommunala sidan skulle ett skattebortfall av här ifrågakommande art, under förutsättning att kommunernas inkomst- och utgiftsförhållanden i övrigt var oförändrade, föranleda en höjning av den kommunala utdebiteringen. Den skattesänkning för de enskilda, som vid oförändrad utdebitering skulle ha föranletts av den med förenklingsåtgärderna följande nedsättningen av de beskattningsbara inkomsterna, skulle motverkas av höjningen av utdebiteringen. I sådana fall då sänkningen av den beskattningsbara inkomsten är relativt obetydlig skulle utdebiteringshöjningen kunna

medföra att resultatet blir en skattehöjning. Som jag senare kommer att närmare utveckla finns emellertid anledning antaga att på grund av andra faktorerers inverkan i regel någon utdebiteringshöjning ej skall behöva ske eller att höjningar i varje fall kan avsevärt begränsas. Om höjningar ej vidtages, kommer förenklingsåtgärderna även på den kommunala sidan att följas av skattesänkning för alla fysiska personer. En viss omfördelning av skattebördan kommer emellertid att ske. Icke heller här blir tendenserna enhetliga. Allmänt sett torde kunna sägas att omfördelningen blir till fördel för mindre inkomsttagare. Dessa får, såsom redan framhållits på tal om den statliga beskattningen, i större utsträckning nedsättningar av den beskattningsbara inkomsten. Vidare gäller i fråga om den proportionella kommunalskatten att en nedsättning av den beskattningsbara inkomsten alltid får till resultat en till beloppet lika skattesänkning, oberoende av vilka inkomster den skattskyldige har. För en inkomsttagare med små inkomster betyder emellertid denna skattesänkning relativt sett mera än för större inkomsttagare.

III. Schablonavdrag från intäkt av tjänst

Gällande bestämmelser

Enligt 31 § kommunalskattelagen hänföres till *tjänst* allmän eller enskild tjänst eller stadigvarande uppdrag ävensom varje annan fast eller tillfällig arbetsanställning. Med tjänst likställes rätt till pension, vissa livräntor, ersättning på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring, tagen i samband med tjänst, undantagsförmåner samt — i vissa fall — periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt.

All till tjänst hänförlig förvärvsverksamhet som en skattskyldig utövat ävensom alla honom tillkommande, till tjänst hänförliga inkomstgivande rättigheter anses såsom *en* särskild förvärvskälla, för vilken inkomsten skall uppskattas för sig.

Till *intäkt* av tjänst hänföres i huvudsak avlöning, arvode, traktamente, sportler och annan förmån i penningar, bostad eller annat, som utgått för tjänsten, pension, livränta, undantagsförmåner, periodiskt understöd o. d. Såsom intäkt av tjänst upptages däremot icke vad som av staten anvisats till bestridande av särskilda, med vissa tjänster eller uppdrag förenade kostnader, varibland särskilt må nämnas resekostnads- och traktamentsersättning. Är sådan ersättning anvisad vid kommunal eller enskild tjänst, skall ersättningen upptagas såsom intäkt. Förmån av fri sjukvård och fri tandvård upptages icke såsom intäkt, såvida icke sådan förmån åtnjutits på grund av enskild tjänst och utgått efter väsentligt förmånligare grunder än de för statstjänst gällande. I sistnämnda fall upptages skillnaden såsom intäkt.

Från intäkt av tjänst må enligt 33 § kommunalskattelagen *avdrag* göras för samtliga utgifter, vilka är att anse som kostnader för fullgörande av tjänsten, dock ej sådana vid fullgörande av statlig tjänst uppkomna kost-

nader, för vilka anvisats särskilt anslag som utgör icke skattepliktig inkomst. Såsom exempel på kostnader, för vilka avdrag får ske, angives i nyssnämnda paragraf följande utgifter:

avgifter som den skattskyldige erlagt för sådan pensionsförsäkring eller sjuk- eller olycksfallsförsäkring, som tagits i samband med tjänst, så ock avgifter som den skattskyldige i samband med tjänsten erlagt för egen eller efterlevandes pensionering annorledes än genom försäkring;

hyra eller annan kostnad för tjänste- eller arbetslokal, för vilken den skattskyldige haft att själv vidkännas utgift;

kostnad för arbetsbiträde, som den skattskyldige använt för tjänsts utförande och som han själv avlönat;

förlust å medel, för vilka den skattskyldige varit på grund av sin tjänst redovisningsskyldig;

kostnad för resor i tjänsten, där ej, vad angår statstjänst, särskild ersättning varit därför anvisad;

kostnad för facklitteratur, instrument och dylikt, som varit nödigt för tjänstens fullgörande.

Har skattskyldig för sin utbildning eller eljest i och för tjänsten ådragit sig gäld, må ock ränta å sådan gäld avdragas.

För avdrag från arvode såsom deltagare i statsrevision eller kyrkomöte finns särskilda bestämmelser.

Vad som återstår av bruttointäkt av tjänst, sedan angivna avdrag för omkostnader gjorts, utgör *inkomst* av tjänst.

Enligt 29 § taxeringsförordningen skall i allmän självdeklaration upptagas de intäkter och de avdrag, som är att hänföra till varje förvärvskälla. I enlighet härmed är det för allmän självdeklaration fastställda formuläret så avfattat, att såväl samtliga inkomster som de avdrag för kostnader, för vilka avdrag yrkas, skall specificeras i deklarationen.

De sakkunniga

De svårigheter, som vid taxeringsarbetet förekommit beträffande inkomst av tjänst och som är av sådan beskaffenhet att de till någon del kan afhjälpas genom förenklingsåtgärder, anser 1950 års skattelagssakkunniga hänföra sig i huvudsak till prövningen av avdragsyrkanden. De sakkunniga framhåller, att på grund av den tekniska och ekonomiska utvecklingen samt arbetskraftens större rörlighet det blivit betydligt vanligare än tidigare att avdragsgilla omkostnader uppkommer för förvärv av inkomst av tjänst. Avdrag för kostnader för resor till och från arbetsplatsen yrkas således numera icke endast i de större städerna utan även i betydande utsträckning på landsbygden, där arbetskraften icke längre är lika stationär som förr. Avdrag för kostnader för verktyg o. d. medges i stor omfattning, enär många arbetargrupper är skyldiga att hålla sig med egna verktyg. Även avdrag för facklitteratur har blivit allt vanligare. Den tekniska utvecklingen har vidare medfört, att de skattskyldiga i större utsträckning använder hjälpmedel i sin förvärvsverksamhet.

De sakkunniga upplyser vidare, att svårigheterna att kontrollera och beräkna avdrag har föranlett att man i det praktiska taxeringsarbetet på senare år i viss utsträckning övergått till att medgiva schablonavdrag för vissa omkostnader, t. ex. för resor till och från arbetsplatsen och för verktyg. Sådana avdrag medges utan att myndigheterna i varje särskilt fall efterforskar, om den skattskyldige under beskattningsåret haft mot avdraget svarande utgifter eller ej.

Enligt de sakkunniga medför det stora antalet yrkade avdrag i förvärvskällan tjänst en icke oväsentlig arbetsbörda för taxeringsmyndigheterna. Det är vidare förenat med stora svårigheter att åstadkomma enhetliga principer vid den praktiska tillämpningen av avdragsbestämmelserna. Riksskatte-nämnden har visserligen vid sin granskning av de anvisningar för taxeringsarbetet, som utfärdas av prövningsnämnderna, eftersträvat större enhetlighet vid den schablonmässiga beräkningen av olika avdrag än tidigare, men fortfarande torde enligt de sakkunnigas mening i en del fall föreligga större avvikelser mellan de olika länen än som är befogade med hänsyn till de lokala förhållandena. Därtill kommer att den nuvarande utformningen av avdragsbestämmelserna föranleder en mängd besvärsmål, vars antal det av olika skäl är angeläget att söka nedbringa.

De sakkunniga har infortrat vissa uppgifter för utrönande av i vilken omfattning avdrag för omkostnader för intäkternas förvärvande yrkats och medgivits vid beräkning av inkomst av tjänst vid 1953 års taxering. Undersökningen har omfattat sex taxeringsdistrikt i Stockholms stad samt ett stads- och ett landsbygdsdistrikt inom varje län. Urvalet har gjorts av vederbörande länsstyrelser på sådant sätt, att uppgifterna skulle avse för länen representativa distrikt. Sammanlagt har 64 190 självdeklarationer undersökts. En uppräknig har därefter gjorts av de vid urvalsundersökningen erhållna talen med ledning av inkomststatistikens uppgifter om antalet skattskyldiga och den totala uppskattade inkomsten av tjänst för beskattningsåret 1952. På detta sätt har erhållits en uppskattning för hela riket av antal och storlek av yrkade och medgivna avdrag. Jämförelser, som kunnat göras, ger vid handen, att de erhållna resultaten på ett tillfredsställande sätt belyser de förhållanden, som undersökningen avser.

Antalet skattskyldiga i riket med inkomst av tjänst utgör omkring 3 433 000. Därav utgör enligt de gjorda beräkningarna antalet skattskyldiga som

1) icke yrkat avdrag för omkostnader	1 848 000	d. v. s. cirka	54 %
2) yrkat men ej medgivits avdrag för omkostnader	79 000	» » » »	2 %
medgivits avdrag med			
3) 1—100 kronor	627 000	» » » »	19 %
4) 101—200 »	262 000	» » » »	8 %
5) 201—300 »	253 000	» » » »	7 %
6) 301—400 »	117 000	» » » »	3 %
7) 401—500 »	59 000	» » » »	2 %
8) mer än 500 »	188 000	» » » »	5 %
	<u>1 506 000</u>		
	Summa 3 433 000		100 %

Vidare framhåller de sakkunniga, att enligt undersökningen en icke ringa del av de skattskyldiga, som ej yrkat något avdrag för omkostnader, torde utgöras av sådana skattskyldiga, vilkas inkomst icke härrör av eget arbete, utan utgöres av pension, livränta e. d. I städerna har avdrag medgivits 43,8 procent — i Stockholm 61,2 procent — och på landsbygden 44 procent av de skattskyldiga. Av de skattskyldiga, vilkas inkomster understiger 10 000 kronor, har 41 procent medgivits avdrag, och av de skattskyldiga, vilkas inkomster uppgår till eller överstiger 10 000 kronor, har 65 procent medgivits avdrag.

Enligt undersökningen utgör medeltalet av de yrkade avdragen 373 kronor och medeltalet av de medgivna avdragen 330 kronor. Om avdragen slås ut på samtliga skattskyldiga, även på dem som ej yrkat avdrag, blir medeltalet yrkat avdrag per skattskyldig 172 kronor och medeltalet av medgivet avdrag 153 kronor per skattskyldig.

De sakkunniga finner den genomförda undersökningen beträffande omkostnadsavdragen visa, att antalet avdragsyrkanden — och därmed antalet individuella avdragsprövningar som skall verkställas vid taxeringarna — är mycket stort samt att flertalet avdrag uppgår till så små belopp, att de i jämförelsevis ringa grad påverkar skattebelastningen å inkomsterna. För skattskyldiga i de vanligast förekommande inkomstklasserna kan man till ledning vid en ungefärlig uppskattning av avdragens inverkan på den sammanlagda skatten räkna med att varje 100-tal kronor omkostnadsavdrag medför en minskning av den sammanlagda skatten till stat och kommun med omkring 25 kronor.

1950 års skattelagssakkunniga övergår härefter till att diskutera olika möjligheter till förenkling av taxeringen av inkomst av tjänst och har därvid behandlat flera olika alternativ. Sålunda framhåller de sakkunniga, att en förenkling skulle kunna tänkas ske på det sättet, att avdrag erhålles endast om avdragsgilla kostnader uppgår till visst belopp, exempelvis 300 kronor. Mot en sådan lösning kan emellertid invändas, att därigenom skulle uppkomma vissa tröskelproblem, varjämte olikformighet skulle uppstå i förhållande till övriga inkomstslag. Sistnämnda omständighet finner de sakkunniga vara värd särskilt beaktande med hänsyn till att vissa av sistnämnda inkomstslag redan nu ej sällan intager en gynnad ställning i beskattningshänseende.

En annan möjlighet till förenkling är enligt de sakkunniga att upphäva rätten till avdrag för vissa med bestridande av tjänst eller anställning sammanhängande kostnader, beträffande vilka befogenheten av avdragsrätten kan i viss mån ifrågasättas. Härtill skulle kunna räknas framför allt utgifter för resor mellan bostad och stadigvarande arbetsplats. Utgifter av denna art står ofta mycket nära utgifter av levnadskostnads natur. Stundom torde reseutgifterna helt eller delvis motsvaras av att bostad kan erhållas billigare längre bort från arbetsplatsen än närmare densamma. Emellertid kan även mot denna form av förenkling invändas, att den skulle ogynnsamt påverka ett slag av inkomst, som i allmänhet beskattas mera verksamt än andra. På

grund härav anser de sakkunniga denna väg till förenkling för närvarande icke vara framkomlig.

En godtagbar lösning av ifrågavarande problem har de sakkunniga ansett kunna ernås på följande sätt. Ett lågt schablonavdrag för omkostnader skall enligt de sakkunnigas förslag medgivas alla skattskyldiga med inkomst av tjänst utan att någon utredning om de verkliga utgifterna behöver förebringas för beskattningsmyndigheterna. Om summan av de verkliga utgifterna i förvärvskällan tjänst är högre än beloppet för schablonavdraget, föreslås att avdrag skall medgivas med ett belopp som motsvarar den verkliga summan av omkostnaderna avjämnad till närmast högre hela 100-tal kronor. Om omkostnaderna uppgår exempelvis till 425 kronor skall sålunda avdrag beviljas med 500 kronor.

Beträffande storleken av det lägsta schablonavdrag, som enligt de sakkunnigas förslag får åtnjutas av alla skattskyldiga med tjänsteinkomster, anför de sakkunniga, att ju högre beloppet för avdraget bestämmes, desto färre individuella avdragsprövningar får taxeringsmyndigheterna att befatta sig med. Å andra sidan kommer det skattebortfall för det allmänna, som blir en konsekvens av schablonavdraget, att bli större i den mån avdraget sättes högre. De sakkunniga föreslår, att det lägsta schablonavdraget begränsas till 100 kronor. Även med detta enligt de sakkunnigas mening jämförelsevis låga schablonavdrag bortfaller den individuella avdragsprövningen helt för omkring 627 000 skattskyldiga. För en avsevärd del av övriga skattskyldiga förenklas avdragsprövningen, eftersom det räcker med att konstatera mellan vilka 100-tal kronor det godtagbara avdragsbeloppet faller. Är det exempelvis uppenbart, att en skattskyldigs befogade avdrag överstiger 100 kronor men icke 200 kronor, kan avdrag utan närmare prövning medges med 200 kronor o. s. v.

De sakkunniga framhåller vidare, att om det lägsta schablonavdraget sättes till 100 kronor, något tröskelproblem av betydelse icke uppkommer, vilket däremot kan inträffa om beloppet sättes högre. En skattskyldig utan egentliga kostnader skulle nämligen med ett högre schablonavdrag få alltför stor skattelindring vid jämförelse med den, som har omkostnader i det närmaste motsvarande schablonavdraget.

Vid ett lägsta schablonavdrag å 100 kronor torde man vidare enligt de sakkunniga kunna bortse från det förhållandet, att vissa statstjänstemän har ersättning för utgifter i tjänsten, vilka icke är att anse som skattepliktig inkomst. Sättes det lägsta schablonavdraget högre, måste övervägas att slopa den i enkelhetens intresse genomförda och nu gällande regeln om skattefrihet för vissa statliga ersättningar.

Det framhålles vidare i betänkandet att det kan ifrågasättas, huruvida icke ett schablonavdrag av den föreslagna beskaffenheten bör stå i relation till inkomsten, så att schablonavdraget bestämmes till visst belopp, dock högst viss procent av den bruttoinkomst, till vilken kostnadsavdraget hänförs. Enligt de sakkunnigas uppfattning skulle en sådan begränsning

emellertid göra tillämpningen mera komplicerad och därmed förringa värdet av schabloniseringen. Något behov av en sådan regel torde knappast föreligga, om avdraget fastställes så lågt som till 100 kronor. En sådan regels betydelse för skatteunderlaget blir då mycket ringa och i många fall skulle den komma att gälla inkomster som är så låga, att de i varje fall undgår beskattning på grund av bestämmelserna om ortsavdrag och skattefrihet för existensminimum. De sakkunniga har därför föreslagit endast den begränsningen, att schablonavdraget icke i något fall får överstiga bruttoinktet.

De sakkunniga uttalar, att med ett schablonavdrag av den föreslagna arten följer, att även de skattskyldiga, som nu ej yrkar avdrag för omkostnader, blir berättigade till det lägsta schablonavdraget. Då utan tvivel en icke ringa del av dessa skattskyldiga har vissa omkostnader för inkomstens förvärvande, ehuru avdrag därför av olika anledningar icke yrkas, är schablonavdraget beträffande dessa skattskyldiga ägnat att bidra till en riktigare taxering. Den skattelindring som beredes de skattskyldiga, vilka ej har några som helst omkostnader, är, om det lägsta schablonavdraget bestämmes till 100 kronor enligt de sakkunnigas mening, icke så stor, att den behöver inge betänkligheter. 1950 års skattelagssakkunniga erinrar vidare om, att omkostnader för förvärv av inkomst, som skall taxeras såsom inkomst av tjänst, fränsett enstaka undantagsfall endast förekommer då inkomsten härrör av inkomsttagarens eget arbete. Det kunde därför förtjäna övervägas, om från rätten till schablonavdrag borde undantagas skattskyldiga, vilkas inkomst av tjänst icke härrör av inkomsttagarens arbete, exempelvis pensionärer, livräntetagare o. d. En sådan regel skulle emellertid komplicera tillämpningen och den minskning av skattebortfallet, som en sådan begränsning skulle medföra, kan beräknas vara mycket ringa. De sakkunniga har i enlighet härmed icke föreslagit någon sådan begränsning.

I betänkandet har framlagts vissa beräkningar rörande storleken av den minskning av skatteintäkterna för stat och kommun, som ett genomförande av de sakkunnigas förslag om ett schablonavdrag å 100 kronor och om avrundning av omkostnadsavdrag, som överstiger schablonavdragets belopp, till närmast högre hela 100-tal kronor skulle medföra. De i betänkandet lämnade beräkningarna bygger vidare på den förutsättningen, att av de i de sakkunnigas betänkande framlagda förslagen endast detta genomföres. Enligt dessa beräkningar skulle minskningen i statens skatteintäkter uppgå till omkring 35 miljoner kronor medan de kommunala skatteintäkterna skulle minska med ca 31 miljoner kronor. Sättes schablonavdraget till 200 kronor blir minskningen av skatteintäkterna 69 resp. 61 miljoner kronor.

Vidare har i betänkandet lämnats uppgift om storleken av det skattebortfall som skulle uppkomma, om enbart förslaget om schablonavdrag genomföres. Skattebortfallet för stat och kommun vid schablonavdrag å olika belopp framgår av följande tabell.

Schablonavdrag	Antal skattskyldiga, vilkas nu medgivna avdrag omfattas av vidstående schablonavdrag	Skattebortfall i milj. kronor för staten (14 %)	för kommuner m. fl. (12 %)
100	627 000	29	26
200	889 000	64	58
300	1 142 000	104	92
400	1 259 000	146	130
500	1 318 000	188	167

De sakkunniga har uppmärksammat, att svårigheter kan uppstå vid särskiljande av intäkter och omkostnader, som hänför sig till inkomstlagen tjänst och tillfällig förvärvsverksamhet. Till sistnämnda slag av inkomst skall nämligen jämlikt 35 § 5 mom. kommunalskattelagen hänföras bl. a. »intäkt genom tillfälligt bedriven vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet, intäkt av tillfälligt uppdrag, såsom uppdrag att förrätta bouppteckning, arvskifte, auktion, besiktning, värdering, skogsräkning, ävensom intäkt av annan därmed jämförlig inkomstgivande verksamhet av tillfällig natur». Intäkt av nämnda art förvärfvas i regel av skattskyldiga, som dessutom har inkomst av tjänst. Den verksamhet, på grund varav intäkten erhålles, är ofta av samma art, som eljest utövas på grund av tjänst. I vissa fall är det tveksamt, om en intäkt skall hänföras till det ena eller det andra inkomstslaget. Omkostnader för inkomstförvärv som skattskyldig haft hänför sig ofta till båda slagen av inkomst. Det synes därför praktiskt redan med nuvarande avdragsbestämmelser att med tjänst likställa rätt till ersättning eller förmån på grund av verksamhet av tillfällig natur som nyss sagts. Införes den föreslagna schabloniseringen av avdrag beträffande inkomst av tjänst, skulle ett bibehållande av nuvarande regler te sig än mer opraktiskt än för närvarande och dessutom kunna medföra, att en skattskyldigs taxering blir olika, beroende på om en intäkt eller en utgift hänföres till det ena eller det andra inkomstslaget. Bestämmelser som leder till sistnämnda konsekvenser bör givetvis undvikas. I överensstämmelse härmed föreslår de sakkunniga, att de citerade orden i 35 § 5 mom. kommunalskattelagen skall överföras till 31 § andra stycket samma lag.

Om en sådan överflyttning genomföres, kommer detta enligt de sakkunniga att medföra en viss förändring, ehuru av föga omfattande praktisk betydelse, i fråga om skattskyldigheten för fysisk person för tid, under vilken han icke varit bosatt här i riket. Sådan person skulle nämligen i motsats till vad som för närvarande gäller bli skattskyldig för inkomster av ifrågasvarande tillfälliga natur, vilka förvärvats genom verksamhet här i riket. Denna följd av förslaget finner de sakkunniga tillfredsställande. Det lär nämligen ha förekommit, att utomlands bosatta personer velat beteckna härifrån uppburna genom verksamhet här i riket förvärvade arvoden och ersättningar såsom inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet för att därigenom undgå beskattning här i riket, ehuru omständigheterna givit vid handen, att inkomsten av verksamheten bort likställas med inkomst av tjänst.

Den av de sakkunniga ifrågasatta utvidgningen av utomlands bosatt persons skattskyldighet berör ej person, vilken givit eller medverkat vid offentlig föreställning, som avses i gällande förordning angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, eftersom inkomst av sådan föreställning är frikallad från skattskyldighet.

Remissyttrandena

Något mer än hälften av de myndigheter och organisationer, som yttrat sig över de sakkunnigas förslag om ett schablonavdrag från inkomst av tjänst till i lag fixerat belopp, har förklarat sig tillstyrka eller i vart fall icke vilja motsätta sig införandet av ett dylikt avdrag i huvudsaklig överensstämmelse med vad de sakkunniga föreslagit. Yttranden av dylik innebörd har avgivits av socialstyrelsen, pensionsstyrelsen, länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Malmöhus, Hallands, Värmlands, Örebro och Västmanlands län, allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden, Föreningen Sveriges kronokamrerare, Svenska landstingsförbundet, landsorganisationen, Tjänstemännens centralorganisation, näringslivets skattedelegation, Svenska livförsäkringsbolags förening, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation samt Svenska sjöfolksförbundet. Det bör emellertid anmärkas, att i åtskilliga av dessa yttranden — på sätt jag senare kommer att närmare beröra — förutsatts att schablonavdraget sättes till högre belopp än vad de sakkunniga föreslagit. Avstyrkande utlåtanden har avgivits av statskontoret, kammarrätten, riksräkenskapsverket, riksskattenämnden, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Kronobergs, Göteborgs och Bohus, Gävleborgs, Jämtlands samt Norrbottens län ävensom av Sveriges häradskrivareförening, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges köpmannaförbund, Riksförbundet landsbygdens folk, Sveriges lantbruksförbund och Sveriges redareförening.

Från remissyttrandena må här följande återgivas.

De remissinstanser, som ställt sig positiva till de sakkunnigas förslag, har delat de sakkunnigas åsikt, att förslagets genomförande skulle medföra förändringar i olika hänseenden.

Sålunda har man i allmänhet delat de sakkunnigas uppfattning, att en viss lättnad för deklaranterna skulle inträda om ett schablonavdrag införes. Några remissinstanser har emellertid en härifrån avvikande mening.

Riksskattenämnden anför sålunda, att majoriteten av den grupp skattskyldiga, som är berättigad till avdrag i förvärvskällan tjänst, även om förslaget genomföres behöver detaljerat räkna ut och redovisa sina omkostnader. Vidare skulle många skattskyldiga inom den grupp, som täckes av schablonen, alltjämt behöva detaljerat anteckna sina omkostnader för att kontrollera att icke omkostnaderna med någon krona överstiger 100 kronor, i vilket fall den skattskyldige måste bevaka sin rätt till förhöjt avdrag.

Sveriges lantbruksförbund uttalar, att de sakkunnigas förväntningar beträffande möjligheten att genom schablonavdraget åstadkomma en förenkling i deklaraionsförfarandet är något överdrivna.

Länsstyrelsen i Jämtlands län påpekar särskilt, att det för de skattskyldiga, vilka f. n. icke har avdragsgilla omkostnader för förvärv av inkomst av tjänst, icke vinnes någon förenkling vid deklaration genom ett schablonavdrag.

Liknande synpunkter anföres av *riksräkenskapsverket* och *länsstyrelsen i Gävleborgs län*.

Icke heller *statskontoret* och *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* anser det föreslagna schablonavdraget kunna medföra någon nämnvärd förenkling för deklaranterna.

Beträffande det föreslagna omkostnadsavdragets inverkan på taxeringsarbetet har gjorts flera uttalanden i remissutlåtandena. Därvid har olika meningar framkommit huruvida någon förenkling vinnes eller ej.

Bland de remissinstanser, som anser att en förenkling skulle nås genom avdraget, är *Föreningen Sveriges kronokamrerare*. Föreningen tillägger emellertid, att den åsyftade förenklingen i viss mån blir beroende på hur de sakkunniga tänkt sig att de skattskyldiga skall medverka vid ifyllandet av deklaraionsblanketten.

Socialstyrelsen framhåller, att inom det föreslagna beloppet för schablonavdraget rymmes så många avdragsgilla utgifter, att en märkbar lättnad i taxeringsarbetet kan beräknas inträda.

Länsstyrelsen i Uppsala län anser däremot icke, att ett schablonavdrag av den storleksordning de sakkunniga föreslagit leder till någon förenkling i taxeringsarbetet av betydelse. Länsstyrelsen anför, att av erfarenheter från det praktiska taxeringsarbetet framgår att avdrag för omkostnad i förvärvskällan tjänst intill sammanlagt 100 kronor icke i någon nämnvärd grad sänks sätts taxeringsmännen. Då taxeringsnämnd har att ta ställning till framställda yrkanden om avdrag för resor och verktygsslitning m. m. rör avdragen sig regelmässigt om högre belopp än 100 kronor. Om beloppet för schablonavdraget ej kan sättas till högre belopp än 100 kronor, saknas enligt länsstyrelsens mening tillräckliga skäl att överhuvud införa ett schablonavdrag.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län gör gällande, att ett schablonavdrag å 100 kronor saknar betydelse såsom förenklingsfaktor i de större städerna, där avdraget för resor till och från arbetet ligger över 200 kronor.

Liknande synpunkter på frågan anlägges av *länsstyrelsen i Blekinge län*, som erinrar att de kostnader vilka icke uppgår till 100 kronor i regel avser slitning av verktyg, färd till och från arbetet med cykel samt anskaffning av facklitteratur. Eftersom man i största utsträckning här rör sig med av de skattskyldiga allmänt kända och godtagna schablonavdrag, blir kontrollen av avdragsyrkandena ej särskilt betungande. Länsstyrelsen upplyser också att antalet besvär rörande sådana avdrag är obetydligt i länet. Bortfallet av kontrollen av avdrag under 100 kronor torde därför ej medföra större arbetslättnad än att den uppväges av bestyret med att granska schablonavdragen för sådana, som nu ej har omkostnader.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län uttalar, att ett genomförande av förslaget

snarast skulle komma att medföra ökat arbete för taxeringsmyndigheterna, även om en ringa lättnad kan vinnas i det rent siffermässiga arbetet.

Några remissinstanser har uttalat sig rörande det föreslagna omkostnadsavdragets verkningar i vad gäller ernående av bättre överensstämmelse mellan preliminär A-skatt och slutlig skatt.

Sälunda anför *riksräkenskapsverket*, att om hänsyn tas till omkostnadsavdraget vid konstruktionen av källskatttabellerna, detta skulle medföra, att uttaget av preliminär A-skatt för en löntagare i allmänhet kommer att minska med 25 å 30 kronor. Detta betyder däremot knappast, att man i avsevärt större utsträckning än nu uppnår överensstämmelse, inom uppborðsförordningens femkronorsmarginal, mellan preliminär och slutlig skatt. Av praktiska skäl lär det vara tämligen uteslutet att konstruera källskatttabellerna så att en dylik överensstämmelse uppnås annat än i undantagsfall. Enligt nu gällande regler tas källskatten för en löntagare i allmänhet ut något i överkant, varvid det genomsnittliga överuttaget torde röra sig om några tiotal kronor. På grund av avrundningen uppåt av avdrag över 100 kronor innebär det föreslagna schablonavdraget i uppborðs-avseende, schematiskt uttryckt, ingenting mer än att en löntagare i allmänhet med omkostnadsavdrag får i genomsnitt 10 å 15 kronor mindre än nu i överskjutande preliminär skatt. En avrundning uppåt av avdrag över 100 kronor är enligt riksräkenskapsverkets mening således även från speciell uppborðssynpunkt till nackdel, då den tenderar att öka överuttaget av källskatt.

Föreningen Sveriges kronokamrerare anser däremot, att ett omkostnadsavdrag av föreslagen konstruktion bör kunna medföra en viss effekt i avseende å det eftersträvansvärda syftet att ernå bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt, men verkningarna i detta hänseende torde bli förhållandevis begränsade.

Beträffande beloppet för schablonavdraget råder mycket delade meningar bland remissinstanserna. Åtskilliga av dem anser sålunda att beloppet bör höjas utöver vad de sakkunniga föreslagit, då man eljest icke uppnår önskvärd effekt i fråga om förenkling för deklaranter och taxeringsmyndigheter.

Flertalet av de remissinstanser, som yrkat att schablonavdraget höjes, har föreslagit att det bestämmes till 200 kronor.

Länsstyrelsen i Värmlands län uttalar, att det föreslagna beloppet — 100 kronor — är för lågt. Avdrag upp till detta belopp torde som regel icke vålla vare sig deklaranten eller taxeringsnämnden några svårigheter. I allmänhet är det därvid fråga om i praxis fastställda avdrag för cykel- och verktygsslitage samt avdrag för facklitteratur o. dyl. Först när avdraget eller avdragssumman är högre än 100 kronor kan taxeringsnämnden sägas ha anledning att ingå i verklig prövning av avdraget. En höjning av schablonavdraget till 200 kronor skulle därför medföra en väsentlig större lättnad vid taxeringen och skulle även korrespondera med de föreslagna avdragen för inkomst av annan fastighet och av kapital.

Även *Föreningen Sveriges kronokamrerare* anser att omkostnadsavdraget — om ett sådant anses böra införas — för att leda till mera påtaglig arbetsförenkling bör bestämmas till 200 kronor.

Sveriges hantverks- och småindustriorganisation ger uttryck åt i huvudsak samma uppfattning.

Länsstyrelsen i Östergötlands län ifrågasätter om icke avdraget bör fastställas till åtminstone 200 kronor. Länsstyrelsen framhåller, att åtskilliga taxeringsmål kan befaras uppkomma, där tvisten gäller huruvida omkostnaderna överstiger ett hundrakronorsstreck eller ej. Om schablonavdraget bestämmas till 200 kronor, torde antalet sådana mål icke obetydligt minska. De invändningar, som de sakkunniga riktat mot ett schablonavdrag å sistnämnda belopp, anser länsstyrelsen icke vara av sådan vikt att de bör utgöra hinder.

Även *länsstyrelsen i Örebro län* finner det föreslagna beloppet alltför lågt. Om någon väsentlig lättnad i taxeringsmyndigheternas arbete skall kunna uppnås måste avdraget enligt länsstyrelsens mening höjas till 200 kronor eller helst 300 kronor. Eventuellt kan avdraget till en början bestämmas till 200 kronor, men en höjning övervägas sedan det nya systemet prövats någon tid.

Ett schablonavdrag på 300 kronor ifrågasättes jämväl av *länsstyrelserna i Kalmar, Blekinge och Norrbottens län* samt av *Sveriges härads skrivarförening*. Nämnda förening uttalar emellertid, att en höjning av schablonavdraget till 300 kronor, vilket enligt föreningens mening får anses vara ett lämpligt belopp för att avdraget skall ha något värde ur förenklingsyfte, skulle innebära ett så betydande inkomstbortfall, att den icke torde vara genomförbar. I så fall bör emellertid de sakkunnigas förslag icke genomföras.

Å andra sidan har några remissinstanser förklarat sig icke kunna tillstyrka ett högre belopp för schablonavdraget än 100 kronor. Bland dessa är *landsorganisationen*, som anser att en höjning av schablonavdragets belopp skulle innebära att löntagare utan resekostnader eller andra kostnader för intäkternas förvärvande gynnas ytterligare, vilket enligt organisationens mening icke bör ifrågakomma.

Näringslivets skattedelegation motsätter sig också ett högre schablonavdrag än det föreslagna och framhåller att ett schablonavdrag å 200 kronor enligt de sakkunnigas beräkningar skulle föranleda ett skattebortfall för staten och kommunerna å sammanlagt 130 miljoner kronor. Även om detta belopp är väl högt beräknat finner delegationen det icke försvarligt att disponera ett belopp av sådan storleksordning för att ernå en viss ytterligare förenkling i deklarations- och taxeringsförfarandet.

Riksskattenämnden, som avstyrkt införandet av ett schablonavdrag sådant som det föreslagna, anser de skäl som anförts av de sakkunniga mot en höjning av avdraget så vägande, att de kräver allt beaktande. Enligt riksskattenämndens mening kan man ej med ett avdrag på 200 kronor eller högre — om detta av finansiella skäl anses möjligt — längre vidhålla tan-

ken på att låta avdraget utgå vid all inkomst av tjänst utan måste begränsa det till att avse inkomst av eget arbete. Tekniskt torde detta vara möjligt att göra — en liknande begränsning finnes redan vid det s. k. förvärvsavdraget för gift kvinna — men en sådan begränsning kommer att komplicera bestämmelsen och göra tillämpningen mindre enkel.

Tjänstemännens centralorganisation anför.

Ett schablonavdrag på 100 kronor kan knappast tänkas verka förenklande på arbetet i taxeringsnämnderna i någon högre grad, då yrkade avdrag utöver denna summa framgent skulle förekomma i många fall. Framförallt synes detta bli fallet i de mellanstora och större städerna, där ett stort antal av löntagarna har utgifter för resor till och från arbetsplatsen. För att taxeringsarbetet på dessa orter mera avsevärt skall förenklas torde schablonavdraget böra sättas högre, exempelvis till 200 kronor. Ett generellt avdrag på detta belopp skulle emellertid avsevärt sänka skatteinkomsterna, därigenom att det skulle komma att bli tillämpligt för landet i dess helhet. TCO anser sig mot bakgrunden härav böra tillstyrka de sakkunnigas förslag rörande schablonavdraget för inkomstens förvärvande.

Av det 20-tal remissinstanser som särskilt uttalat sig rörande den föreslagna regeln om avrundning till närmast högre 100-tal kronor, då de avdragsgilla kostnaderna överstiger schablonavdragets belopp, har alla utom länsstyrelsen i Norrbottens län avstyrkt en sådan regel.

Kammarrätten befarar sålunda, att den föreslagna regeln skapar problem som man velat undvika. Avjämningsen kan få den psykologiskt olämpliga effekten att de skattskyldiga försöker komma över den närmast högre 100-kronorströskeln. I fråga om deklarationerna erbjuder förslaget icke några förenklingar. För taxeringsmyndigheterna innebär anordningen en förenkling endast i sådana fall, då det avdragsbelopp som godkännes vid taxeringen ligger inom samma 100-kronorsintervall som den skattskyldiges yrkande. I andra fall måste varje särskilt avdrag prövas. Om en skattskyldig begär avdrag med 250 kronor och taxeringsnämnden anser sig kunna godkänna endast 200 kronor, måste sålunda i underrättelse om avvikelser från deklarationen angivas vilka avdrag som vägrats eller reducerats. Bagatellprocesser skulle således endast i viss utsträckning försvinna. Kammarrätten anser därför, att fördelarna med anordningen är begränsade och icke kan anses motsvara de nackdelar i form av skattebortfall m. m. som följer med densamma.

Liknande synpunkter har framförts av övriga remissinstanser, vilka avstyrkt anordningen.

Riksskattenämnden betonar särskilt, att den föreslagna regeln om avrundning till närmast högre 100-tal kronor ur förenklingssynpunkt icke innebär någon verklig lättnad. De olika avdragen måste för nu avsedda fall alltså särskiljas och redovisas specifikt.

Länsstyrelsen i Uppsala län däremot uttalar, att genom regeln om avrundning till närmast högre hela 100-tal kronor en väsentlig förenkling skulle uppstå. Länsstyrelsen tar emellertid för givet att de skattskyldiga i många fall söker pressa avdraget över 100-kronorsgränsen, varför även små

avdrag kan påfordra skärpt uppmärksamhet från taxeringsmyndigheternas sida. Länsstyrelsen ifrågasätter om icke avjämningsen bör begränsas till närmast högre 50-tal kronor. Detta skulle minska frestelsen för de skattskyldiga att obehörigen söka höja avdraget.

I vissa remissyttranden framföres tanken på att begränsa en regel om schablonavdrag till sådan inkomst av tjänst, som härrör av eget arbete.

Länsstyrelsen i Uppsala län delar icke de sakkunnigas åsikt att ett undantagande av pensionärer, livräntetagare och andra skulle komplicera tillämpningen av schablonbestämmelsen. Enligt länsstyrelsens mening skulle ett sådant undantag icke medföra några särskilda svårigheter i tillämpningen. Även om ökningen av skattebortfallet genom nämnda gruppers medtagande icke blir så stor talar ur rättvisesynpunkt starka skäl för att de uteslutes från rätten till schablonavdrag.

Icke heller länsstyrelsen i Södermanlands län finner det tillfredsställande att pensionärer m. fl. med enbart arbetsfria inkomster skall få åtnjuta omkostnadsavdrag, ehuru de ej haft omkostnader för förvärvet av intäkterna.

Liknande synpunkter kommer till uttryck i det yttrande, som avgivits av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län.

Länsstyrelsen i Blekinge län finner det svårt att motivera ett schablonavdrag för alla skattskyldiga, som redovisar inkomst av tjänst, såvitt man ej eftersträvar en särskild lättnad av den skatt som faller på sådan inkomst, vilket emellertid ej synes ha eftersträfvats av de sakkunniga.

Ett par av de hörda organisationerna har uttalat, att ett obligatoriskt schablonavdrag borde införas jämväl i andra förvärvskällor än tjänst.

Sålunda uttalar Sveriges köpmannaförbund, att avdrag av samma natur och storleksordning är motiverat för fysiska personer även i förvärvskällorna jordbruksfastighet och rörelse. Ett mycket stort antal rörelseidkare, t. ex. detaljhandlare och hantverkare, har dagliga resekostnader till och från rörelsen, vilka ej avdras bland rörelsens omkostnader utan i särskild ordning. Dessa grupper bör icke ställas i sämre läge än den stora massan löntagare, med vilka de närmast är jämförbara, ty i så fall sker en enligt förbundets mening helt omotiverad omfördelning av skattebördan.

I några remissyttranden har diskuterats vilka skattskyldiga som skulle få vinning av ett införande av det föreslagna schablonavdraget. Vidare har verkningarna för den enskilde av förslaget genomförande berörts i några yttranden.

Bl. a. riksskattenämnden gör sålunda gällande att förslaget får mindre karaktär av förenklingsåtgärd än av en reform för opåräknad skattelättnad åt en mycket stor mängd skattskyldiga, som icke har några kostnader för sitt inkomstförvärv. Detta är anmärkningsvärt såtillvida som förslaget av många uppfattats såsom gynnsamt i huvudsak för löntagarna. I själva verket torde löntagarna, som i allmänhet har omkostnader till icke alltför obetydliga belopp, komma att ha mycket ringa vinning av ett schablonavdrag

av detta slag. Fördelarna kommer i stället huvudsakligen dem till godo som, vid sidan av annan förvärvsverksamhet än tjänst, har någon mindre inkomst av tjänst eller tillfälliga uppdrag och vidare den grupp, som uppbär pension, livränta eller periodiskt understöd av något slag.

Liknande synpunkter anföres av *kammarrätten*, som vidare säger sig icke kunna finna att det föreslagna schablonavdraget ens i huvudsak skulle tillkomma de till ett sådant avdrag sakligt berättigade. Vidare framhåller kammarrätten, att minskningen i skatteunderlaget beträffande kommunalskatten medför att utdebiteringarna måste höjas, vilket i sin tur troligen kommer att leda till att den kommunala skattebördan övervältras på löntagarna. Förmodligen kommer samma verkningar att inträda beträffande statsbeskattningen. Det synes därför kammarrätten troligt att löntagarna såsom grupp betraktade kommer att få ökad skattebörda, medan skattelättnaden tillkommer andra skattskyldiga. Om det mot kammarrättens antagande skulle uppstå en skattelättnad för löntagarna, torde den i vart fall bli mindre än för stora grupper andra skattskyldiga.

Länsstyrelsen i Stockholms län uttalar, att ett schablonavdrag å allenast 100 kronor icke kan få någon egentlig betydelse som medel att åstadkomma en för löntagargrupperna välbehövlig skattelättnad.

Ett par av de hörda organisationerna har gjort erinringar mot de sakkunnigas beräkningar av de belopp, som skulle bortfalla i skatt för stat och kommun om deras förslag genomföres. *Näringslivets skattedelegation*, som tillstyrkt förslaget, framhåller att en bidragande orsak härtill varit att skattebortfallet, särskilt för staten, torde ha beräknats väl högt i betänkandet. De sakkunniga synes nämligen icke tillräckligt ha beaktat, att antalet folkpensionärer och andra, som åtnjuter inkomst av tjänst men med hänsyn till medgivna ortsavdrag och avdrag för nedsatt skatteförmåga icke erlägger statlig inkomstskatt, är mycket betydande.

Jämväl *Svenska livförsäkringsbolags förening* anser att de sakkunniga beräknat skattebortfallet till för högt belopp.

De sakkunnigas förslag att inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet skulle redovisas vid sidan av inkomst av tjänst har i regel icke föranlett erinran från remissinstansernas sida.

Kammarrätten befarar, att den föreslagna överflyttningen kan komma att medföra en skärpning av beskattningen av de inkomster, som nu hänföres till tillfällig förvärvsverksamhet. I praxis torde nämligen sådana inkomster behandlas liberalare i avdragshänseende än inkomst av tjänst. En anledning härtill torde vara att tillfällig förvärvsverksamhet stundom står förvärvskällan rörelse nära. Vad särskilt angår kostnaden för resor synes det också rimligt att vara tillmötesgående i fråga om avdragsrätten, när tillfällig förvärvsverksamhet utövas vid sidan av annan ordinarie verksamhet, eftersom den begränsade tid, som då står till förfogande för den tillfälliga verksamheten, torde motivera resekostnader i större utsträckning än eljest.

I flera remissyttranden framlägges förslag till andra lösningar för förenkling av arbetet med omkostnadsavdragen vid inkomst av tjänst. Jag torde här få lämna en kort redogörelse för de viktigaste av dessa förslag.

Länsstyrelsen i Malmöhus län upptar den av de sakkunniga avvisade tanken att införa obligatoriska schablonavdrag avsedda att täcka vissa vanligen förekommande utgifter. Länsstyrelsen anför härom.

De sakkunnigas förslag har framför allt den förtjänsten, att schablonen ej kan verka till nackdel för någon löntagare. Om detta villkor i någon mån efterges — vilket icke synes uteslutet om reformen får träda i kraft i samband med en allmän skattesänkning — kan förenklingen drivas längre och en effektivare lösning uppnås genom införande av *obligatoriska* schablonavdrag avsedda att täcka vissa vanligen förekommande tjänsteutgifter, som stå på gränsen till privata levnadskostnader. De sakkunniga ha avvisat denna möjlighet. Den synes länsstyrelsen dock böra ytterligare prövas. Sannolikt skulle det ekonomiska livet snart nog anpassa sig efter en ändring av beskattningsreglerna i detta avseende. Om exempelvis rätten till avdrag för facklitteratur upphäves, torde arbetstagarna säkerligen komma att kräva och även erhålla för tjänsten erforderlig litteratur eller motsvarande kompensation.

Riksskattenämnden framkastar tanken på ett annat alternativ, nämligen att vid sidan av ett schablonavdrag å 100 kronor avdrag såsom hittills skulle medgivnas för resekostnader. Eftersom kostnaden för resor för ett så stort antal skattskyldiga alltid måste falla utanför vad som kan täckas med den föreslagna schablonen, anser nämnden en sådan lösning vara värd att undersökas. Det kan också sägas att avdraget för resekostnader — vilket mestadels utgår efter vissa schabloner — numera blivit så inarbetat att det icke bereder större svårigheter vid deklarationen eller taxeringen. Avdraget å 100 kronor skulle då vara avsett att täcka andra smärre kostnader, såsom för verktygsslitning, facklitteratur o. dyl. Om en dylik lösning verkligen skulle innebära någon mera avsevärd vinning för deklaranterna och taxeringsmyndigheterna kan emellertid icke utan vidare bedömas. Härför erfordras en undersökning om i vilken utsträckning och till vilka belopp dylika andra avdrag förekomma, med klargörande även av det skattebortfall, som detta alternativ skulle medföra.

Förslag i denna riktning framlägges också av *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* samt av *allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden*.

Även *kammarrätten* är inne på en sådan linje och uttalar att därigenom troligen skulle vinnas förenkling beträffande ett betydligt större antal deklARATIONER än enligt de sakkunnigas förslag. Emellertid träffas även en sådan anordning av de anmärkningar, som kammarrätten riktat mot det remitterade förslaget. Om man vill undgå dessa anmärkningar, måste enligt kammarrättens åsikt schablonavdraget utformas så att det i huvudsak tillkommer endast dem som har mot avdraget svarande omkostnader. Därvid skulle man sannolikt dock få så komplicerade regler att någon verklig förenkling icke vinnes.

Länsstyrelsen i Blekinge län anser, att en värdefull förenkling i taxeringsarbetet nås genom schablonisering av de avdrag, vilka tillkommer skattskyldiga, som faktiskt haft kostnader för förvärvet av tjänsteinkomst. Genom den av de sakkunniga föreslagna avjämningsregeln och en härefter avpassad praxis i länsanvisningarna skulle en önskvärd förenkling av deklara-tions- och taxeringsförfarandet uppnås utan större ökning av antalet avdragsyrkanden. En längre gående förenkling kunde uppnås genom att föreslagen rätt till ett schablonavdrag å 100 kronor medgives men förbehålles skattskyldiga med inkomst av eget arbete.

Tjänstemännens centralorganisation föreslår en utvidgning av de sakkunnigas förslag därhän, att på orter, där omkostnadsavdragen mera regel-mässigt överstiger 100 kronor, schablonavdraget sättes till ett högre belopp. Detta belopp skulle efter framställning från vederbörande lokala myndigheter bestämmas av central myndighet. På detta sätt skulle en betydande förenkling av taxeringsarbetet även på ifrågavarande orter kunna åstadkommas utan ett alltför stort skattebortfall.

Sveriges akademikers centralorganisation frambär förslag om en regel av innebörd, att avdrag medges endast när omkostnaderna uppgår till 50 kro-nor eller mer och i sådant fall med ett belopp, som avrundas till närmast högre eller lägre hela 100-tal kronor. Genom en sådan regel, som icke leder till något skattebortfall, erhålles i fråga om minst 80 procent av de skattskyldiga samma förenkling av taxerings- och deklara-tionsförfarandet som enligt de sakkunnigas förslag.

Överståthållarämbetet framhåller, att det är av vikt att en undersökning företages, huruvida icke frågan om ett schablonavdrag vid beräkning av in-komst av tjänst kan lösas på ett rationellare sätt än de sakkunniga föreslagit. Den praktiska verkan i deklara-tions- och taxeringshänseende av de sakkun-nigas förslag om ett schablonavdrag å 100 kronor anser ämbetet bli jäm-förelsevis ringa och även om avdraget höjes till 200 kronor blir verkning-arna i förenklingshänseende begränsade. För att uppnå en mera betydande vinst i angivna hänseenden erfordras enligt överståthållarämbetets uppfattning vida radikalare åtgärder än de föreslagna. De verkligt betydelsefulla vinsterna i taxerings- och deklara-tionshänseende torde nämligen icke kunna uppnås utan en tämligen långt driven schablonisering av olika avdragsposter vid taxeringen. Då frågan om en förenkling av beskattningsreglerna nu är föremål för prövning, synes det angeläget att möjligheterna till en lösning av frågan i enlighet med angivna vidare målsättning ytterligare över-väges.

Överståthållarämbetet erinrar vidare om det alternativ till lösning, som de sakkunniga angivit men avvisat, nämligen att helt vägra avdrag för vissa avdragsgilla omkostnader, vilka står nära utgifter av levnadskostnads natur. Ämbetet anser en sådan lösning vara den såväl teoretiskt som praktiskt enklaste. Ämbetet anser, att om de skattskyldiga kompenseras genom höjning av ortsavdragen, de sakkunnigas invändning om ogynnsam påverkan i skattehänseende i väsentlig mån bortfaller. En sådan kompensation bör

lämnas enligt en ganska grov schablon, exempelvis med 300 kronor för Stockholm och Göteborg, där höga resekostnader allmänt förekommer, med 200 kronor för övriga städer och stadsliknande samhällen samt med 100 kronor för landsbygden. För gift kvinna som har inkomst av eget arbete bör förvärvsavdraget höjas i motsvarande grad. Enligt ämbetet bör kompensationsen täcka normala resekostnader mellan hemmet och arbetsplatsen. Avdrag för extraordinära dylika resekostnader ävensom för resor i tjänsten bör tillåtas i enlighet med vad för närvarande gäller. De sakkunnigas invändning mot detta alternativ att den föreslagna förenklingsåtgärden skulle ogynnsamt påverka ett slag av inkomst, som i allmänhet beskattas mera verksamt än andra, finner överståthållarämbetet kunna beaktas genom att varje löntagare får ett fast avdrag å 200 kronor.

Vidare föreslår överståthållarämbetet att avdragsrätten för försäkringspremier slopas och de skattskyldiga ges compensation för den förlorade avdragsrätten genom en höjning av ortsavdraget med 200 kronor för ogift och 400 kronor för äkta makar.

Härefter anför överståthållarämbetet.

Samordnar man de här föreslagna åtgärderna — upphävande av rätten till avdrag för normala resor till och från arbetsplatsen samt för försäkringspremier och sjukförsäkringsavgifter mot compensation genom höjning av ortsavdragen respektive hustruavdraget — med de sakkunnigas förslag beträffande beskattningen av folkpensionsförmåner och avdraget för folkpensionsavgift samt utskyldsavdraget, uppnår man en verkligt betydelsefull förenkling i deklara-tions- och taxeringshänseende. Dessa förenklingar beröra samtliga skattskyldiga. Beträffande särskilt löntagarna bör en ytterligare förenkling genomföras på så sätt att från inkomst av tjänst medges ett fast bottenavdrag å exempelvis 200 kronor, vilket avdrag bör inkludera smärre mera allmänt förekommande omkostnader, såsom för verktygsslitning, facklitteratur o. dyl. Därvid bör dock riksskattenämnden tilläggas rätt att bestämma högre grundavdrag för viss eller vissa grupper löntagare, vilka redan nu erhålla schablonmässigt bestämda avdragsbelopp överstigande 200 kronor. Det förutsättes givetvis att skattskyldig alltjämt skall äga rätt att erhålla avdrag för speciella omkostnader med verkliga belopp om och i den mån dylika kostnader kunna anses nödiga.

Departementschefen

Inkomst av tjänst är det inkomstslag som rymmer det största antalet skattskyldiga. Av hela antalet skattskyldiga fysiska personer, ca 3,8 miljoner, har sålunda något mer än 3,4 miljoner inkomst av tjänst. Ett förhållandevis stort antal av de skattskyldiga, som har huvudinkomst av annat slag, torde jämväl ha inkomst av tjänst.

Avdrag för omkostnader i förvärvskällan tjänst yrkas enligt de sakkunnigas undersökningar i drygt 1,5 miljon deklara-tioner. I varje sådant fall har taxeringsmyndigheterna att ta ställning till frågan om avdrag bör med-givas med yrkat belopp eller ej. Som förut nämnts tillämpar man i taxeringsarbetet redan nu i icke obetydlig omfattning schabloner framför allt i fråga om avdrag från inkomst av tjänst. Trots detta har enligt av de sak-

kunniga verkställda undersökningar i genomsnitt för hela riket avvikelser i sänkande riktning från gjorda avdragsyrkanden skett för en femtedel av dem som yrkat avdrag i förvärvskällan tjänst eller för drygt 300 000 skattskyldiga.

Det stora antalet skattskyldiga inom förvärvskällan tjänst samt omfattningen av avdragsyrkandena, vilka — även om åtskilliga av dem är av förhållandevis okomplicerad natur — likväl tillsammansantagna medför en icke oväsentlig arbetsbörda för taxeringsmyndigheterna, gör det särskilt angeläget att för denna förvärvskälla genomföra förenklingar som underlättar deklara-tionsförfarandet och minskar taxeringsgranskningen.

Innan jag närmare går in på skattelagssakkunnigas förslag skall jag något uppehålla mig vid vissa av de alternativa lösningar, som behandlats i de sakkunnigas betänkande och i remissyttrandena.

De sakkunniga har diskuterat möjligheten att avdrag skulle medges endast om kostnaderna för intäktens förvärvande uppgått till visst minimibelopp. Denna lösning har emellertid avvisats, framför allt av det skälet, att inkomsttagare inom förvärvskällan tjänst därigenom skulle komma att intaga en missgynnad ställning i jämförelse med andra skattskyldiga.

Av samma skäl har de sakkunniga avvisat en annan möjlighet till förenkling i förevarande hänseende, som skulle innebära att man upphävde rätten till avdrag för sådana med bestridande av tjänsten förenade kostnader, vilka kan sägas stå utgifter av levnadskostnads natur förhållandevis nära, exempelvis kostnader för resor mellan bostad och stadigvarande arbetsplats.

I likhet med de sakkunniga anser jag det uteslutet att införa regler av nu angiven innebörd. Det sist behandlade alternativet har upptagits av överståthållarämbetet i dess yttrande; för att regeln icke skulle leda till skatte-skärpning vill ämbetet emellertid komplettera densamma med bl. a. höjningar av ortsavdragen, varierande för de största städerna, övriga städer samt landsbygden. Icke minst med hänsyn till den ytterligare splittring i ortsgrupper, som härigenom skulle uppkomma, anser jag mig icke heller kunna ansluta mig till detta förslag. Även mot övriga i remissyttrandena framkomna alternativ kan sådana invändningar riktas att jag icke finner mig kunna godtaga dem.

De sakkunnigas förslag innebär att ett schablonavdrag å 100 kronor skall tillkomma alla skattskyldiga med inkomst av tjänst till minst detta belopp, även om vederbörande icke haft några omkostnader för inkomstens förvärvande eller de verkliga omkostnaderna uppgått till lägre belopp. Om utgifterna uppgått till högre belopp än 100 kronor, skall avdraget avrundas uppåt till närmast högre 100-tal kronor.

I sin motivering har de sakkunniga bl. a. anfört, att även med detta jämförelsevis låga schablonavdrag den individuella avdragsprövningen helt bortfaller för omkring 627 000 skattskyldiga. För en avsevärd del av övriga skattskyldiga, framhålles ytterligare, förenklas avdragsprövningen, eftersom det blir tillräckligt att konstatera mellan vilka 100-tal kronor det godtagbara avdragsbeloppet faller. Med ett schablonavdrag på 100 kronor skulle vidare

något tröskelproblem av betydelse icke uppkomma. Detta kunde däremot inträffa om schablonavdraget sattes högre, eftersom en skattskyldig utan egentliga omkostnader enligt de sakkunnigas mening skulle få alltför stor skattelindring vid jämförelse med den som hade kostnader i det närmaste motsvarande schablonavdraget.

Vid remissförfarandet har förslaget mött åtskillig kritik. Från vissa håll har gjorts gällande att schablonavdraget borde tillkomma endast skattskyldiga med arbetsinkomst och sålunda ej exempelvis pensionstagare, som i regel ej hade kostnad för förvärvet av inkomsten. Vissa remissinstanser anser att de fördelar i förenklingshänseende som uppnås med förslaget icke står i rimligt förhållande till det stora skattebortfallet. I andra yttranden hävdas att schablonavdraget för att få tillräcklig förenklings effekt bör höjas; i åtskilliga fall föreslås därvid ett belopp av 200 kronor. En remissinstans har, med tanke på att resekostnaderna i bl. a. de större städerna mera regelmässigt uppgår till högre belopp än 100 kronor, föreslagit en differentiering av schablonavdragets belopp; möjlighet skulle alltså föreligga att höja avdraget på vissa platser. Även förslaget om avrundning av avdrag överstigande 100 kronor har mött invändningar. Regeln skulle, menar man, kunna skapa tendenser att söka komma över den närmast högre 100-kronorsgränsen och detta skulle i sin tur nödvändiggöra en ökad kontroll i detta hänseende.

Ett bedömande av den motivering de sakkunniga framlagt för sina förslag och de synpunkter som framkommit vid remissbehandlingen ger enligt min uppfattning vid handen, att den av de sakkunniga anvisade vägen för att förenkla taxeringen av löneinkomster erbjuder icke obetydliga fördelar. Även om många av avdragsyrkandena är relativt okomplicerade måste, icke minst med hänsyn till det mycket stora totala antalet sådana yrkanden, ett schablonavdrag av den art de sakkunniga föreslagit innebära en avsevärd arbetsbesparing för taxeringsmyndigheterna. Invändningarna mot förslaget om vissa ojämnheter i verkningarna saknar självfallet icke helt fog. Emellertid är det nödvändigt, om man vill välja att söka sig fram till förenklingar genom schabloniseringar i olika hänseenden, att i viss utsträckning acceptera smärre avvikelser från regler som syftar till ur formellt betraktelsesätt exakt likhet. Den i remissyttrandena betonade synpunkten att de sakkunnigas avrundningsregel skulle medföra ökade tendenser till oberättigade uppräknings av omkostnaderna bör man icke heller bortse ifrån. Olägenheterna torde emellertid bli relativt begränsade. I flertalet fall torde regeln medföra en klar förenkling i arbetsrutinen. Härtill kommer att den ger en viss skattelättnad för inkomsttagare med kostnader överstigande 100 kronor. Skillnaden i förevarande hänseende mellan dessa inkomsttagare och exempelvis sådana skattskyldiga som icke har särskilda kostnader för inkomstens förvärvande kommer sålunda i viss mån att utjämnas.

De sakkunniga har valt en relativt låg gräns för schablonavdraget, 100 kronor. Vissa motförslag föreligger i remissyttrandena. Beträffande dessa vill jag till en början uttala att jag inte kan godtaga en regel som skulle

möjliggöra att schablonavdragets storlek varierar i olika kommuner. I övrigt har flertalet remissinstanser, som påyrkar ändring av schablonavdragets storlek, föreslagit ett belopp av 200 kronor. Visst fog finnes för ståndpunkten att ett avdrag på 100 kronor icke ger tillräcklig effekt ur förenklingsynpunkt. Med ett avdrag på 200 kronor når man att avdraget blir tillämpligt på ett större antal skattskyldiga. Vidare skulle för skattskyldiga med inga eller relativt små kostnader för inkomstens förvärvande — och bland dessa torde det enligt vad det finns anledning förmoda finnas ett förhållandevis stort antal små inkomsttagare, för vilka en minskad skatt kan vara särskilt önskvärd — självfallet det högre avdraget innebära en större skattelättnad. Å andra sidan skulle därigenom skillnaden i skattelättnadshänseende ökas mellan dessa sistnämnda inkomsttagare och dem som får en endast obetydlig eller ingen skatteminskning genom schablonavdraget.

I kostnadshänseende betyder enligt de sakkunnigas beräkningar det lägre schablonavdraget ett skattebortfall på 29 miljoner kronor för staten och 26 miljoner kronor för kommunerna. Sättes avdraget till 200 kronor blir motsvarande siffror 64 respektive 58 miljoner kronor. Regeln om avrundning uppåt av avdrag, som överstiger schablonavdraget, skulle, om sistnämnda avdrag bestämmes till 100 kronor, medföra ett ytterligare bortfall på 6 miljoner kronor för staten och 5 miljoner kronor för kommunerna. Vid ett schablonavdrag på 200 kronor blir det av avrundningsregeln föranledda skattebortfallet något mindre.

Vid övervägandena om en lämplig avvägning av schablonavdraget har kommit upp till bedömande också ett annat alternativ, som icke diskuterats av de sakkunniga. Detta har den innebörden att man i stället för att höja schablonavdraget från 100 till 200 kronor skulle disponera de medel, som motsvarar skillnaden i skattebortfall, för att genomföra en annan förenkling. Jag åsyftar här införandet av en regel — redan antydd i det föregående — att avrunda den beskattningsbara inkomsten för alla fysiska personer nedåt till närmast lägre 100-tal kronor. En sådan avrundning skulle avsevärt förenkla arbetet för myndigheterna vid debiteringen av skatterna. Jag återkommer närmare här till i ett senare sammanhang. Åtgärden skulle vidare innebära en viss skattelättnad, som skulle komma icke endast skattskyldiga inom förvärvskällan tjänst till godo utan även jordbrukare, rörelseidkare och andra skattskyldiga som ej har inkomst av tjänst. Den skulle sålunda få karaktären av en allmän skattelättnad, ehuru givetvis av begränsad storleksordning.

En kombination av åtgärder innefattande ett schabloniserat omkostnadsavdrag inom förvärvskällan tjänst på 100 kronor, avrundning av omkostnadsavdrag inom samma förvärvskälla överstigande sistnämnda belopp till närmast högre 100-tal kronor samt slutligen avrundning nedåt av den beskattningsbara inkomsten för samtliga fysiska personer skulle i jämförelse med andra i detta sammanhang aktuella alternativ ha den fördelen att en skatteminskning skulle tillkomma som nämnts även andra fysiska personer

än löntagare men också att skattelättnaden inom löntagargruppen bleve jämnare fördelad.

Med hänsyn till dessa olika övertväganden har jag funnit mig böra stanna för kombinationen av nyss angivna tre åtgärder. Såvitt avser omkostnadsavdraget inom förvärvskällan inkomst av tjänst förordar jag sålunda ett schablonavdrag på 100 kronor samt en regel om avrundning uppåt av större avdrag till närmast högre 100-tal kronor. Till frågan om regeln om avrundning av den beskattningsbara inkomsten återkommer jag senare.

Jag vill emellertid tillägga att vad jag nu förordat i fråga om schablonavdraget icke bör betraktas som en definitiv lösning. I ett läge, då man står inför möjligheten att åstadkomma en definitiv källskatt för vissa kategorier skattebetalare kan det vara anledning att ta upp frågan till ny prövning.

Mot de sakkunnigas förslag att sådana intäkter genom tillfälligt bedriven verksamhet eller tillfälliga uppdrag, som för närvarande hänföres till förvärvskällan tillfällig förvärvsverksamhet, överflyttas till förvärvskällan tjänst, har jag icke någon erinran.

Det förordade schablonavdraget bör som de sakkunniga föreslagit medgivas alla som har inkomst av tjänst till minst 100 kronor. Har någon inkomst av tjänst till mindre belopp bör schablonavdrag medgivas högst med detta belopp. Har den skattskyldige underskott i förvärvskällan tjänst bör något schablonavdrag ej få åtnjutas. Avrundning till närmast högre 100-tal kronor av omkostnader, som överstiger 100 kronor eller annat helt 100-tal kronor, bör få ske endast i den mån avdraget därigenom ej kommer att överstiga summan av intäkterna.

För att de föreslagna reglerna skall leda till bättre överensstämmelse mellan preliminär A-skatt och slutlig skatt erfordras vissa ändringar i uppborðsförordningen. För närvarande tages vid uträkningen av skattebeloppen i preliminärskattetabellerna ej hänsyn till kostnader för intäkternas förvärvande. För att uttaget av den preliminära skatten ej skall bli för stort, då skatteavdrag verkställes, bör vid sådan uträkning hänsyn tagas till att den skattskyldige i regel får avdrag vid den slutliga taxeringen för kostnaderna åtminstone med schablonavdragets belopp. Bestämmelser härom bör meddelas i 4 § 1 mom. uppborðsförordningen, i vilket författningsrum jag i senare sammanhang kommer att föreslå ytterligare ändringar.

IV. Inkomst av annan fastighet och av kapital

Gällande bestämmelser

Inkomst av *annan fastighet* skall uppskattas enligt föreskrifterna i 24—26 §§ kommunalskattelagen. Inkomstuppskattningen sker såsom för förvärvskällor i allmänhet på det sättet, att bruttointäkten först beräknas, varefter avdrag sker för omkostnader. Vad därefter återstår utgör nettointäkt av

annan fastighet. Enligt 2 § förordningen om statlig inkomstskatt lägges nettointäkten till grund för taxeringen till statlig inkomstskatt. Vid den kommunala taxeringen skall jämlikt 45 § kommunalskattelagen från nettointäkten avräknas ett belopp, motsvarande fyra procent av taxeringsvärdet. Det återstående beloppet utgör inkomst av annan fastighet, vilken inkomst tages i beräkning vid taxering till kommunal inkomstskatt.

Fr. o. m. 1956 års taxering kommer i den till kommunal inkomstskatt taxerade inkomsten för ägare av annan fastighet att inräknas ett belopp, motsvarande fyra procent av fastighetens taxeringsvärde — garantibelopp för fastighet. Genom denna beskattning ersättes den tidigare fastighetsskatten.

Enligt 24 § 1 mom. kommunalskattelagen skall till intäkt av annan fastighet hänföras såväl kontanta inkomster från fastigheten som värdet av bostadsförmån och andra naturaförmåner. Från bruttointäkten medges enligt 25 § kommunalskattelagen avdrag för samtliga omkostnader, därunder inbegripet värdeminskningssavdrag, med undantag för grundförbättringskostnad och vissa kostnader för ägarens personliga trevnad.

Från och med 1955 års taxering skall emellertid beträffande vissa fastigheter inkomstberäkningen ske enligt en förenklad schablonmetod.

Enligt lag den 5 juni 1953, nr 404, skall sålunda bruttointäkten av en- och tvåfamiljsfastighet — oberoende av den verkliga inkomsten — upptagas till tre procent av fastighetens taxeringsvärde, varefter avdrag medges allenast för räntekostnader för lånat, i fastigheten nedlagt kapital samt för tomträttsavgäld eller liknande avgäld.

På samma sätt skall enligt lag den 5 mars 1954, nr 51, inkomstberäkningen ske beträffande fastighet, som äges av bostadsförening eller bostadsaktiebolag. Medlem i bostadsförening och delägare i bostadsaktiebolag skall beskattas endast om han i mera avsevärd omfattning hyrt ut sin lägenhet.

Enligt lag den 21 maj 1954, nr 263, skall vidare bruttointäkt av fastighet, som tillhör allmännyttigt bostadsföretag, beräknas till tre procent av det belopp, varmed fastighetens taxeringsvärde överstiger företagens lånade, i fastigheten nedlagda kapital, varefter avdrag medges för tomträttsavgäld eller liknande avgäld.

Inkomst av *kapital* beräknas enligt bestämmelserna i 38—40 §§ kommunalskattelagen.

Till intäkt av kapital hänföres jämlikt 38 § kommunalskattelagen ränta å fordringar, utdelning å svenska aktier, andelar i svenska ekonomiska föreningar och andelar i utländska bolag samt inkomst av fastigheter eller rörelse i utlandet. Enligt nyssnämnda lag den 5 mars 1954 skall till intäkt av kapital jämväl räknas inkomst av lägenhet, som medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag uthyrt till annan under större delen av beskattningsåret.

Enligt 39 § kommunalskattelagen äger skattskyldig från bruttointäkt av räntor och utdelningar göra avdrag för förvaltningskostnader och ränta å

gäld, som icke skall avdragas vid beräkning av inkomst från annan förvärvskälla. Från bruttointäkt av fastighet eller rörelse i utlandet medgives avdrag för samtliga omkostnader, därunder inbegripet grundförbättringskostnad. Jämlikt lagen den 5 mars 1954, nr 51, skall medlem eller delägare i bostadsförening eller bostadsaktiebolag äga rätt att från vederlag för uthyrd lägenhet avdraga vad som inbetalts till föreningen eller bolaget utöver kapitalinsats samt vissa av upplåtelsen föranledda kostnader.

Vad som återstår av intäkt av kapital, sedan avdrag enligt 39 § kommunalskattelagen gjorts, utgör inkomst av kapital.

De sakkunniga

I betänkandet påpekar de sakkunniga, att ett stort antal skattskyldiga, som erlägger preliminär A-skatt, vid sidan av sin övriga inkomst ofta har smärre inkomster av annan fastighet eller av kapital. Inkomst av annan fastighet hänför sig härvid i de flesta fall till fastighet, som av den skattskyldige utnyttjas som bostad åt sig och sin familj.

De skattetabeller, efter vilka preliminär A-skatt skall utgå, grundas på förutsättningen, att den skattskyldige enbart har inkomst av tjänst. Lokal skattemyndighet äger visserligen föreskriva, att preliminär A-skatt skall erläggas jämväl för annan den skattskyldiges inkomst, men detta sker endast då särskilda skäl föreligger. Det är också möjligt för den skattskyldige att hos arbetsgivaren begära att avdrag verkställas med högre belopp än det, som skattetabellen utvisar, eller att själv inbetala på sidoinkomsten belöpande skatt. Dessa möjligheter torde emellertid, då det gäller smärre inkomstbelopp, icke utnyttjas i någon större utsträckning.

De sakkunniga konstaterar sålunda, att skatten å smärre inkomster av annan fastighet och av kapital, som åtnjutes av skattskyldiga med preliminär A-skatt, i regel uttages först sedan taxering skett och slutlig skatt beräknats, varvid kvarstående skatt uppkommer till följd av dessa småinkomster. De sakkunniga uttalar, att svårigheter givetvis föreligger att för dessa skattskyldiga åstadkomma en preliminär beskattning, som omfattar jämväl småinkomster av annan fastighet och av kapital. De sakkunniga anser det därför böra övervägas, om ej en bättre överensstämmelse mellan den preliminära och den slutliga skatten bör eftersträvas genom att smärre inkomstbelopp härrörande från ifrågavarande förvärvskällor helt fritages från beskattning. En sådan anordning skulle samtidigt medföra en viss förenkling i deklara-tions- och taxeringsförfarandet. Såsom skäl för dess genomförande anför de sakkunniga vidare, att den är ägnad att verka sparfrämjande.

Huvudsyftet med skattebefrielse för mindre inkomster av annan fastighet och av kapital, nämligen att ernå bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt, finner de sakkunniga kunna tillgodoses genom ett stadgande, enligt vilket skattskyldigs inkomst av sådant slag, om den understiger visst belopp, fritages från beskattning. Om skattebefrielsen inskränkes på detta sätt, skulle den icke tillgodokomma de skattskyldiga, vilkas

fastighets- eller kapitalinkomst överstiger det skattefria beloppet. Detta finner de sakkunniga vara till men för den föreslagna anordningens sparfrämjande effekt. De sakkunniga anser därför, att skattebefrielsen i stället bör utformas så, att inkomst av förevarande art tages till beskattning allenast i den mån inkomsten överstiger ett visst belopp.

De sakkunniga kommer härefter in på frågan om storleken av nyssnämnda belopp. Härvid har de framhållit, att man å ena sidan har att beakta det av praktiska skäl förestavade önskemålet att småinkomster av föga betydelse för skatteunderlaget, för vilka källskatteavdrag icke gjorts, undantages från beskattning och å andra sidan det av finansiella hänsyn betingade intresset av att åtgärderna i fråga icke medför alltför stort skattebortfall.

För att utröna i vilken omfattning inkomst av annan fastighet och inkomst av kapital förekommer, har de sakkunniga införskaffat vissa uppgifter ur 1953 års taxeringslängder. Undersökningen har omfattat sju taxeringsdistrikt i Stockholm samt två stads- och två landsbygdsdistrikt inom varje län. Med ledning av det härvid erhållna resultatet har på grundval av inkomststatistikens uppgifter gjorts en beräkning avseende hela landet. Såvitt kunnat utrönas är den gjorda beräkningen så representativ, att den kan godtagas såsom underlag för ett bedömande av förevarande art.

Enligt förenämnda beräkning skulle av totala antalet skattskyldiga, vilket uppgår till i runt tal 4 miljoner, omkring 482 000 ha inkomst av annan fastighet och omkring 1 240 000 ha inkomst av kapital. Antalet skattskyldiga med inkomst av annan fastighet och inkomst av kapital fördelade efter inkomstens storlek framgår av följande sammanställning.

Inkomst av annan fastighet resp. av kapital	Antal skattskyldiga med	
	inkomst av annan fastighet	inkomst av kapital
1— 50 kronor	50 000	273 000
51—100 »	50 000	196 000
101—150 »	50 000	127 000
151—200 »	46 000	96 000
201—250 »	39 000	75 000
251—300 »	31 000	59 000
över 300 »	216 000	414 000
	Summa 482 000	1 240 000

De sakkunniga framhåller emellertid, att antalet skattskyldiga med inkomst av annan fastighet torde komma att icke oväsentligt öka sedan de nya bestämmelserna om schablonberäkning av inkomst av en- och tvåfamiljsfastigheter trätt i kraft från och med 1955 års taxering. Dessa bestämmelser innebär visserligen icke i och för sig någon skärpning i beskattningen men kommer att medföra en jämnare inkomstberäkning. Medan inkomstberäkningen för sådana fastigheter enligt tidigare bestämmelser i många fall växlade på det sättet, att den vissa år utvisade betydande underskott, som senare år uppvägdes av däremot svarande högre inkomst, kommer den enligt de nya bestämmelserna i flertalet fall att varje år utvisa något överskott.

Antalet en- och tvåfamiljsfastigheter, varå den nya schablonmässiga inkomstberäkningen kommer att vinna tillämpning, uppskattas i betänkandet till omkring 700 000. Hur enligt schablonmetoden beräknade inkomster kommer att fördela sig å de olika inkomstgrupperna kan icke med bestämdhet angivas. Av de undersökningar, som gjordes i samband med införandet av schablonmetoden, framgår emellertid, att en väsentlig del av en- och tvåfamiljsfastigheterna torde komma att uppvisa inkomster uppgående till allenast inemot ett par hundratal kronor.

Med ledning av de i sammanställningen angivna talen har de sakkunniga verkställt en beräkning rörande det ungefärliga skattebortfallet för stat och kommun vid införande av ett bottenavdrag. Beräkningen grundar sig på förutsättningen att marginalskatten genomsnittligt uppgår till 16 procent för statlig inkomstskatt och 12 procent för kommunal inkomstskatt. Resultatet återfinnes i följande tabell, i vilken även angives antalet bortfallande inkomstberäkningar.

Bottenavdrag å kronor	Annan fastighet		Kapital	
	Antal bortfallande inkomstberäkningar	Skattebortfall i milj. kronor för stat för kommun	Antal bortfallande inkomstberäkningar	Skattebortfall i milj. kronor för stat för kommun
50	50 000	4 (3)	273 000	9 7
100	100 000	7 (5)	469 000	16 12
150	150 000	10 (7)	596 000	21 16
200	196 000	12 (9)	692 000	26 20
250	235 000	14 (11)	767 000	30 23
300	266 000	16 (12)	826 000	34 25

I anslutning till de i tabellen intagna siffrorna påpekar de sakkunniga, att bottenavdrag i förvärvskällan annan fastighet medför minskning av kommunalskatten endast i de fall, där inkomsten överstiger det fastighetsskatten motsvarande s. k. procentavdraget. Så länge fastighetsbeskattningen finns kvar blir därför skattebortfallet för kommunerna obetydligt. I tabellen har angivits det skattebortfall, som skulle uppkomma, därest fastighetsbeskattningen icke funnits.

Skattelagssakkunniga uttalar, att det är en avvägningsfråga till vilket belopp bottenavdraget bör fastställas. De sakkunniga föreslår för sin del, att bottenavdraget bestämmes till 200 kronor, vilket enligt de gjorda beräkningarna skulle innebära, att av hela antalet skattskyldiga med inkomst av kapital, 1 240 000, mer än hälften eller 692 000 skulle befrias från skatt å sådan inkomst. Vad angår skattskyldiga med inkomst av annan fastighet skulle antalet skattebefrielser enligt beräkningarna uppgå till 196 000 av totala antalet 482 000. Antalet sådana skattebefrielser kommer emellertid i verkligheten att bli högre med hänsyn till de nya bestämmelserna om schablonberäkning av villainkomster.

Skattskyldigs inkomst av annan fastighet och av kapital kan vara att hänföra till olika förvärvskällor. Bottenavdraget bör emellertid enligt de sakkunniga icke få utnyttjas i varje förvärvskälla utan från sammanlagda inkomsten av annan fastighet respektive kapital. Vad angår inkomst av an-

nan fastighet föreslås bottenavdraget skola få åtnjutas endast i hemortskommunen.

Remissyttrandena

1950 års skattelagssakkunnigas förslag om ett fast bottenavdrag å 200 kronor från inkomst av annan fastighet tillstyrkes eller lämnas utan erinran av flertalet av de hörda myndigheterna och organisationerna. Förslaget avstyrkes av kammarrätten, riksräkenskapsverket, riksskattenämnden, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Kronobergs, Kalmar, Göteborgs och Bohus, Örebro, Gävleborgs, Jämtlands och Norrbottens län ävensom av Landskommunernas förbund, Riksförbundet landsbygdens folk, Sveriges akademikers centralorganisation och Sveriges lantbruksförbund. Andra remissinstanser har gjort erinringar mot detaljer i förslaget.

De remissinstanser, som tillstyrkt de sakkunnigas förslag rörande bottenavdrag från inkomst av annan fastighet, har också tillstyrkt eller lämnat utan erinran förslaget angående bottenavdrag från inkomst av kapital. Ett par av de remissinstanser som avstyrkt förstnämnda förslag har däremot tillstyrkt bottenavdrag från inkomst av kapital, nämligen riksskattenämnden, länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län samt Sveriges akademikers centralorganisation. Svenska sparbanksföreningen, som endast yttrat sig rörande förslaget avseende bottenavdrag i förvärvskällan kapital, tillstyrker likaså sakkunnigförslaget.

De remissinstanser, som avstyrkt de sakkunnigas förslag, har haft olika skäl av principiell natur för sitt ställningstagande.

Sveriges lantbruksförbund vänder sig mot att endast sparande, som ger avkastning i form av räntor eller utdelningar, skall premieras. Ett sparande hos en rörelseidkare eller jordbrukare genom investeringar i hans förvärvskälla blir däremot icke premierat. Det uppstår därför en fara för övervältning av skatt från en kategori skattskyldiga till andra.

Riksförbundet landsbygdens folk framhåller, att den huvudsakliga motiveringen, nämligen att åstadkomma bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt, icke kan vara tillräcklig för genomförande av en reform, som i och för sig måste innebära en övervältning av skatt från innehavare av genom taxering på visst sätt rubricerade fastigheter till innehavare av jordbruksfastigheter och till andra skattskyldiga.

Kammarrätten anför, att de föreslagna ändringarna icke uppfyller rimliga krav på jämlikhet och rättvisa i beskattningen, utan innebär, att det allmänna efterger skatter å betydande belopp. Det synes kammarrätten uppenbart att sådana uppoffringar icke uppväges av förslagets fördelar med avseende å deklaration, taxering och uppbörd. Ståndpunktstagandet blir enligt kammarrättens mening beroende av den betydelse man tillmäter förslagets sparfrämjande verkningar. Vilken vikt man skall tillmätta dessa beror delvis på nationalekonomiska överväganden, varför kammarrätten anser sig icke böra ingå på denna fråga.

Länsstyrelsen i Kronobergs län finner det ur rättvisesynpunkt icke vara tillfredsställande att inkomster av annan fastighet och kapital blir gynnsammare behandlade än övriga inkomster. Länsstyrelsen uttalar, att det knappast är rättvist att från beskattning undantaga en många gånger lättförvärvad inkomst av kapital medan en tillfällig arbetsinkomst blir beskattad i sin helhet.

Länsstyrelsen i Stockholms län anser, att behovet av skattelättnader är mycket större för andra kategorier av skattskyldiga — främst löntagare — än för ägare av fastighet eller kapital.

I åtskilliga av de tillstyrkande yttrandena instämmer i de sakkunnigas uttalanden att förslagets genomförande kommer att förenkla deklarationsförfarandet och underlätta taxeringsarbetet samt att därigenom framför allt bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt möjliggöres. Beträffande avdraget från inkomst av kapital framhålles även att det har en viss sparfrämjande effekt.

Sålunda uttalar bl. a. *socialstyrelsen* och *näringslivets skattedelegation* att deklarations- och taxeringsförfarandet kommer att i betydande mån förenklas.

Länsstyrelsen i Blekinge län uttalar, att de föreslagna avdragen bör medföra viss arbetslättnad framför allt i fråga om sammanräkning av skattskyldigas inkomster och i fråga om längdföringen.

Likaså har länsstyrelsen i Malmöhus län ansett att förslaget innebär en viss förenkling i arbetet såväl för taxeringsnämnderna som de lokala skattemyndigheterna. För att utröna effekten ur förenklingssynpunkt av förslaget om schablonavdrag från inkomst av fastighet har länsstyrelsen låtit utföra provtaxeringar i två distrikt inom Malmö stad med typisk bebyggelse av egnahemsfastigheter. Därvid har dels de nya reglerna i fråga om taxering av en- och tvåfamiljsfastigheter iakttagits och dels de sakkunnigas förslag beaktats. Resultatet av undersökningen visar, upplyser länsstyrelsen, att i genomsnitt endast ca 35 procent av fastigheterna skulle komma att helt befrias från skatt. Länsstyrelsen anser sig med hänsyn härtill icke kunna vitsorda de sakkunnigas uttalanden om verkningarna av förslaget. Då värdet av den föreslagna reformen huvudsakligen måste bedömas efter antalet av de fastigheter, som helt skulle befrias från skatt, är det ur förenklingsynpunkt viktigare att avdragsbeloppet för annan fastighet höjes än att bottenavdraget för kapitalinkomst bibehålles.

Även *överståthållarämbetet* har låtit utföra en provtaxering i enlighet med de sakkunnigas förslag om bottenavdrag från inkomster av annan fastighet respektive kapital inom vissa såsom representativa ansedda taxeringsdistrikt i Stockholm. Ämbetet uttalar, att den därvid vunna erfarenheten icke bestyrker skattelagssakkunnigas antagande. Snarare synes förslaget i nu ifrågavarande avseende medföra en ökning av det tekniska taxeringsarbetet. Härtill kommer att ett genomförande av de sakkunnigas förslag i förevarande del torde komma att utlösa en strävan hos skattskyldiga att — för ernående av största möjliga avdrag — av skatteskäl vidtaga förmögenhets-

förfoganden, som eljest icke skulle ha skett. Härigenom kan befaras att deklara-tionsmaterialet ökar och taxeringsförfarandet kompliceras på ett icke önskvärt sätt. Återverkningar på gåvobeskattningens område torde även bli följden.

Kammarrätten anför.

Deklarationstekniskt innebär förslaget en lättnad för skattskyldig, som har högst 200 kronors inkomst av kapital, i det hänseendet att sådan skatt-skyldig icke skall behöva specificera denna inkomst utan endast underteck-na en försäkran på heder och samvete och vid laga ansvar att han under inkomståret icke haft inkomst av kapital till högre belopp än 200 kronor. Han befrias emellertid icke från att redovisa sin förmögenhet, om ock i kon-centrerad form. För deklaranter med inkomst av annan fastighet synes vins-ten av förslaget ringa. Genom den nya schablonberäkningen beträffande en- och tvåfamiljshus torde redovisningen av inkomst av annan fastighet ej be-redda flertalet skattskyldiga några svårigheter. En radikal förenkling har här redan uppnåtts. Ej heller för skattskyldiga med större fastigheter synes förslaget innebära någon förenkling.

För taxeringsmyndigheterna torde ett fritagande från beskattning av 200 kronor av inkomst av kapital utgöra en påtaglig förenkling, under det att motsvarande regel beträffande inkomst av annan fastighet ej torde med-föra nämnvärd lättnad i taxeringsarbetet.

Några myndigheter såsom *riksräkenskapsverket* samt *länsstyrelserna i Gävleborgs* och *Jämtlands län* har ansett att förslaget icke medför någon nämnvärd lättnad vare sig för deklaranter eller taxeringsmyndigheter.

Länsstyrelsen i Uppsala län säger sig dela de sakkunnigas uppfattning, att i fråga om skattskyldiga med inkomster av villafastigheter eller med smärre kapitalinkomster, en obetingad fördel ur uppördssynpunkt vinnes, därest ett schablonavdrag, förslagsvis å 200 kronor, införes. För större fas-tighets- och kapitalinkomster får ett sådant avdrag ingen betydelse för åvä-gabringande av överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt. Den förenkling i deklara-tions- och taxeringsförfarandet, som de sakkunniga an-ser att ett schablonavdrag därjämte skulle medföra, kan länsstyrelsen icke finna bli av någon betydelse. Småinkomster av såväl fastigheter som kapi-tal skall ju fortfarande deklarerars och endast i de få fall, där av deklaratio-nen omedelbart framgår, att nettointäkten i förvärvskällan icke kan uppgå till belopp överstigande 200 kronor, kan granskning underlåtas. En viss för-enkling skulle emellertid åstadkommas, om ägare av en- eller tvåfamiljs-fastighet med så lågt taxeringsvärde, att 3 procent därav ej överstiger 200 kronor (exempelvis sommarstugor), fritages från skyldighet att deklarerars inkomst av fastighet, under förutsättning att vederbörande ej innehar eller brukar andra fastigheter.

Länsstyrelsen i Blekinge län gör gällande, att taxeringskontrollen i fråga om vissa skattskyldiga kan väntas bli försvårad genom försök från veder-börandes sida att överföra ränteinkomster till förvärvskällan kapital och ränteutgifter från förvärvskällan annan fastighet.

Riksskattenämnden uttalar, att den föreslagna bestämmelsen om botten-avdrag från inkomst av annan fastighet icke är tillfredsställande ur för-

enklingssynpunkt. Även om nettoinkomsten understiger 200 kronor måste nämligen den skattskyldige göra en beräkning för att konstatera detta. En deklarationsbilaga måste sålunda upprättas och denna skall kontrolleras av taxeringsnämnden. Inkomst av detta slag är därför icke lämpad för schablonisering. Skillnaden är för stor mellan bruttointäkt och nettointäkt och det kan ej läggas i den skattskyldiges hand att utan vidare avgöra om schablonen är tillämplig på honom. I fråga om avdraget från inkomst av kapital ställer sig den praktiska tillämpningen annorlunda. Den skattskyldige kan här på förhand tämligen lätt bedöma om hans behållna inkomst (nettointkomst) av kapital överstiger 200 kronor eller ej — avdrag för kostnader inom förvärvskällan förekommer i så liten utsträckning att man bör kunna bortse därifrån. Om inkomsten icke uppgår till 200 kronor, behöver något belopp heller inte föras ut i deklarationen. Ur förenklingssynpunkt kan därför någon anmärkning icke riktas mot förslaget i denna del.

Länsstyrelsen i Örebro län uttalar, att genom den schablonmässiga inkomstberäkningen för en- och tvåfamiljsfastigheter vunnits en sådan förenkling, att taxeringen av inkomst av dylika fastigheter blivit synnerligen enkel. Att härutöver införa ett bottenavdrag i förenklingssyfte synes skäpligen onödigt. Några större fördelar i taxeringshänseende genom ett bottenavdrag från inkomst av kapital kan länsstyrelsen ej heller finna. Taxeringen av den kategori skattskyldiga, vilkas beskattning de sakkunniga avser att förenkla, vållar nämligen redan nu sällan några komplikationer, såvitt gäller kapitalinkomster. Endast om införandet av bottenavdrag i förvärvskällorna inkomst av annan fastighet och av kapital kombineras med ett borttagande av deklarationsskyldigheten för skattskyldiga löntagare med obetydliga biinkomster av detta slag kan någon förenkling av betydelse med ty åtföljande minskning av taxeringsmyndigheternas arbetsbörda uppstå.

Beträffande förslagens verkningar på förhållandet mellan preliminär A-skatt och slutlig skatt har några uttalanden gjorts.

Landsorganisationen uttalar således, att genomförandet av förslaget medför att ett stort antal skattskyldiga får bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt.

I allmänhet synes remissinstanserna icke anse att förslagens genomförande skulle i mer avsevärd mån medföra bättre överensstämmelse mellan källskatt och slutlig skatt, såvitt avser skattskyldiga med sidoinkomst av annan fastighet.

Sveriges akademikers centralorganisation anför, att de sakkunniga synes ha förbisett att deras förslag icke leder till åsyftad större överensstämmelse mellan källskatt och slutlig skatt, när skatten å fastighet uttas såsom en kommunal garantiskatt. Organisationen förordar i stället att fastighetsskatten avvecklas, vilket leder till avsevärt större förenkling än den som kan ernås vid ett genomförande av sakkunnigförslaget.

Även *rikskattenämnden* har den uppfattningen, att förslaget såvitt avser bottenavdrag vid inkomst av annan fastighet har ringa betydelse då

det gäller att motverka divergensen mellan preliminär och slutlig skatt. Nämnden föreslår att frågan får anstå i avvaktan på hur spørsmålet om fastighetsbeskattningsens avveckling slutligen kommer att lösas.

Riksräkenskapsverket säger sig hålla för troligt, att den föreslagna omläggningen i uppördshänseende delvis har negativ verkan, såtillvida som skatten på löntagares smärre sidoinkomster f. n. mer eller mindre är ägnad att neutralisera ett eventuellt överuttag av preliminär skatt.

Åtskilliga av de hörda myndigheterna och organisationerna har understrukt de sakkunnigas uttalande, att avdraget från inkomst av kapital har en sparfrämjande effekt.

Näringslivets skattedelegation framhåller sålunda, att det icke blott är förenklingssyftet som bör beaktas vid bedömande av förslaget utan även dess i någon mån sparfrämjande effekt. Vid upprepade tillfällen har framhållits, att vårt nuvarande skattesystem på grund av däri ingående kumulerade och starkt progressiva skatter på inkomst och förmögenhet innebär ett allvarligt hot mot sparviljan och sparförmågan hos vårt folk med därav följande skadeverkningar för hela samhällsutvecklingen. Även om den sparfrämjande effekten av skattefria avdrag av förevarande slag givetvis i och för sig är alltför obetydlig för att kunna tillmätas någon större betydelse, är dock angelägenheten av åtgärder på detta område enligt delegationens mening så trängande, att varje, om ock obetydligt, steg i sådan riktning måste hälsas med tillfredsställelse.

Svenska sparbanksföreningen erinrar om att föreningen tidigare framhållit nödvändigheten av att sparandet stimuleras genom speciella skattelättnader. Föreningen säger sig därför med tillfredsställelse hälsa de sakkunnigas förslag, vilket kan förväntas få en viss sparfrämjande effekt. Där emot ser föreningen icke någon anledning, varför denna sparfrämjande åtgärd skall ges en starkare begränsning än vad som gäller i fråga om avdraget för försäkringspremier. Enligt föreningens mening är det ur många olika synpunkter befogat, att skattefriheten för kapitalinkomster sättes vid ett maximibelopp av 300 kronor för ensamstående och 600 kronor för äkta makar.

Överståthållarämbetet ifrågasätter, om förslagets genomförande får någon sparfrämjande verkan. Ämbetet framhåller, att förslaget i vart fall framstår såsom ett gynnande av de skattskyldiga, vilka har möjlighet att spara, framför dem som av olika skäl — kanske stor försörjningsbörda — icke har det.

De föreslagna beloppen för bottenavdragen har i allmänhet tillstyrkts i remissyttrandena. *Länstyrelsen i Örebro län* anser dock, att bottenavdraget från inkomst av kapital bör begränsas till 100 kronor.

Allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden påpekar, att enligt de sakkunnigas förslag äkta makar kan få avdrag med 200 kronor vardera från både inkomst av annan fastighet och av kapital under för-

utsättning att sådana inkomster redovisas i deras deklARATIONER. Bestämmelserna skulle leda till att förmögenhet, som nu regelmässigt redovisas i mannens deklARATION, kommer att uppdelas på makarna; om sådan uppdelning icke verkställes skulle avdrag åtnjutas med allenast 200 kronor från vardera av de båda angivna inkomstslagen. Förslaget skulle alltså medföra betydande ökning av antalet hustrudeklARATIONER. Bestämmelserna synes därför böra ändras så, att avdrag för ogift medges med 100 eller 150 kronor och för gifta med sammanlagt 200 eller 300 kronor.

Även andra remissinstanser förordar ett för makar gemensamt avdrag.

I några remissyttranden uttalas, att bottenavdrag endast bör medges från inkomst av en- och tvåfamiljsfastigheter, som beräknas enligt schablonmetoden.

En sådan ståndpunkt hävdas av bl. a. *allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden*, som tillika framhåller att några bärande motiv för att medge schablonavdrag från inkomst av hyresfastighet men icke från inkomst av jordbruksfastighet icke torde kunna anföras.

Överståthållarämbetet framhåller att enligt de sakkunnigas förslag bottenavdrag endast skulle medgivas från inkomst av fastighet, som är belägen i den skattskyldiges hemortskommun. Således skulle skattebefrielse kunna medgivas vid beräkning av inkomst av hyreshus i hemortskommunen men icke vid beräkning av inkomst av sommarstuga i annan kommun. Det är enligt ämbetet riktigare och ur praktisk synpunkt lämpligare att anknyta skattebefrielsen till sådana fastigheter, för vilka de nya schablonbestämmelserna skall tillämpas.

Några remissinstanser har ansett, att regeln icke bör gälla inkomst av annan fastighet respektive kapital, som åtnjutes av juridiska personer.

Överståthållarämbetet finner det sålunda omotiverat att den föreslagna skattebefrielsen skall tillkomma juridiska personer.

Departementschefen

Av den utredning som de sakkunniga förebragt framgår, att ett stort antal skattskyldiga har småinkomster av kapital vid sidan av andra inkomster. Det sammanlagda antalet skattskyldiga med kapitalinkomst uppgår till omkring 1,2 miljoner. Mer än hälften av dessa har en kapitalinkomst understigande 200 kronor. Sålunda har ca 470 000 skattskyldiga inkomst av kapital uppgående till ett belopp av högst 100 kronor för år och ytterligare ca 220 000 skattskyldiga årlig inkomst av kapital till belopp mellan 100 och 200 kronor. Den sammanlagda kapitalinkomsten för sistnämnda grupper torde icke ens utgöra en tiondel av alla kapitalinkomster.

De sakkunniga har beträffande förvärvskällan inkomst av kapital föreslagit införandet av ett bottenavdrag å 200 kronor som skulle få åtnjutas av alla skattskyldiga med inkomst av kapital. Huvudsyftet med förslaget har de sakkunniga angivit vara att nå fram till bättre överensstämmelse mellan preliminär A-skatt och slutlig skatt.

Några remissmyndigheter, däribland riksräkenskapsverket, har ansett att förslaget i denna del icke är ägnat att medföra bättre sådan överensstämmelse. Det har därvid framhållits, att eftersom vid löneavdrag för preliminär A-skatt hänsyn inte tas till kapitalinkomster det föreslagna bottenavdraget i regel endast kommer att medföra, att det överuttag av preliminär skatt som nu ofta sker icke blir så stort som eljest. Även om detta i nuvarande läge möjligen kan vara riktigt, torde enligt min mening förhållandet bli ett annat, om de föreslagna schabloniseringarna i fråga om omkostnader i förvärvskällan tjänst och beträffande försäkringsavdraget genomföres. Genom dessa schabloniseringar torde det nämligen uppstå bättre överensstämmelse mellan den preliminära A-skatten och den slutliga skatten än enligt nu gällande regler. Ur den synpunkt varom nu är fråga torde det därför bli av större betydelse än nu, att vissa löntagargrupperns smärre kapitalinkomster inte föranleder högre slutlig skatt än som uttagits i källskatt.

Om det skall vara möjligt att få ett system med en för ett stort antal skattskyldiga definitiv källskatt, är det nödvändigt att smärre inkomster av kapital befrias från taxering och beskattning. Införandet av ett bottenavdrag sådant som det föreslagna skulle således utgöra ett led i åtgärder för att genomföra ett sådant system.

Genomförandet av de sakkunnigas förslag skulle otvivelaktigt innebära en förenkling av deklaraionsförfarandet för de skattskyldiga, som har inkomst av kapital till lägre belopp än det skattefria bottenavdraget. Det torde nämligen vara möjligt att i sådana fall nöja sig med en försäkran å deklaraionsblanketten, att den skattskyldige ej haft bruttointäkt av kapital överstigande beloppet för bottenavdraget. Därigenom skulle flertalet av de skattskyldiga som har så låga kapitalinkomster icke behöva göra en exakt beräkning av inkomsten.

Även för taxeringsmyndigheterna skulle ett genomförande av sakkunnigförslaget medföra vissa lättnader. Beträffande ett icke obetydligt antal deklaraioner skulle ett visst mått av kontrollarbete bortfalla.

De sakkunniga har såsom ett ytterligare skäl för införande av ett bottenavdrag från kapitalinkomster angivit, att ett sådant avdrag kommer att verka sparfrämjande. Flera remissinstanser har särskilt understrukit denna effekt. Det skulle föra för långt att i detta sammanhang närmare gå in på denna synpunkt. Oavsett hur därmed förhåller sig, har emellertid förslaget enligt min mening sådana fördelar i andra hänseenden att dessa i och för sig är tillräckliga för att motivera införandet av ett bottenavdrag av föreslagen art. Jag förordar därför att de sakkunnigas förslag om ett sådant avdrag genomföres, dock med vissa jämkningar.

Skattelagssakkunniga har föreslagit att bottenavdragets belopp fastställles till 200 kronor för varje skattskyldig, som har inkomst av kapital uppgående till nämnda belopp. Detta skulle således innebära att äkta makar, om var och en av dem har kapitalinkomst till ett belopp av 200 kronor, sammanlagt skulle få 400 kronor skattefritt av sina kapitalinkomster. Nu

torde i ett relativt stort antal fall mannen deklarerera för all kapitalinkomst, även om den i verkligheten helt eller delvis tillhör hustrun. Med den av de sakkunniga föreslagna regeln kan förmodas, att i sådana fall mannen inte längre kommer att deklarerera för hela inkomsten av kapital, utan att hustrun i stället avger en särskild deklaration för sin inkomst. Det kan vidare antagas att försök kommer att göras att uppdelna makarnas kapital, även i sådana fall där kapitalet tillhör endast en av makarna. Dylika förfaringssätt skulle givetvis inte vara till gagn för förenklingssträvandena. Det synes därför lämpligt, att som flera remissinstanser föreslagit utforma regeln så, att makar gemensamt får avdrag intill ett visst belopp. Kan den ena maken inte utnyttja hela avdraget får den andra maken i förekommande fall åtnjuta avdrag för återstoden.

Vilka belopp man bör välja kan diskuteras. I allmänhet har de föreslagna beloppen tillstyrkts. Enligt min uppfattning kan det emellertid ifrågasättas, om dessa inte leder till väl stor skattelindring för äkta makar som båda har kapitalinkomster. Man torde för en väsentligt mindre kostnad nå ett resultat, som ur förenklingsynpunkt får anses tillfredsställande, om beloppet bestämmes för ogifta till 100 kronor och för äkta makar till 200 kronor gemensamt. Avdraget bör vidare tillkomma endast fysiska personer. Jag föreslår därför att de sakkunnigas förslag modifieras på sätt nu angivits. Detta skulle medföra ett väsentligt mindre skattebortfall för stat och kommun än vad de sakkunniga räknat med. Sålunda torde skattebortfallet med den av mig förordade regeln inte komma att uppgå till högre belopp än 16 miljoner kronor för staten och 12 miljoner kronor för kommunerna.

Även i fråga om inkomst av annan fastighet innebär skattelagssakkunnigas förslag att inkomsttagare skall få åtnjuta ett skattefritt bottenavdrag med 200 kronor. Huvudsyftet med detta avdrag skulle vara att ernå bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt. Vidare skulle enligt de sakkunnigas mening förslaget medföra en viss förenkling av deklara-tions- och taxeringsförfarandet.

Förslaget utgår från det förhållandet att åtskilliga löntagare vid sidan av löneinkomsten har att deklarerera smärre inkomster av egnahemsfastigheter, sommarstugor etc. Vid bedömandet av detta förslag bör emellertid understrykas att man, så länge den särskilda beskattningen av fastighet i kommunalt hänseende består, icke når någon större effekt med förslaget. Även om i åtskilliga fall den statliga beskattningen av fastighetsinkomsten skulle bortfalla, skulle alltså beskattningen av garantibeloppet för fastigheten kvarstå. Med hänsyn härtill och då förslagets verkningar i förenklingsavseende skulle bli relativt begränsade, bör förslaget icke genomföras nu. I samband med en eventuell framtida avveckling av den särskilda fastighetsbeskattningen bör emellertid förslaget tagas upp till ny prövning i belysning av de förhållanden som då föreligger. Jag vill emellertid redan här framhålla att ett avdrag av nu avsett slag bör få betydelse vid en ordning med definitiv källskatt för vissa löntagargrupper.

V. Avdrag för försäkringspremier och sjukförsäkringsavgifter

Gällande bestämmelser

Enligt 19 § kommunalskattelagen gäller bl. a., att till skattepliktig inkomst icke skall räknas ersättning, vilken vid sjukdom eller olycksfall tillfallit någon på grund av försäkring, som icke tagits i samband med inkomst av tjänst, dock att till skattepliktig inkomst räknas ersättning i form av pension eller annan livränta. Till skattepliktig inkomst räknas icke heller belopp, som till följd av försäkringsfall eller återköp av försäkringen utgått på grund av kapitalförsäkring.

Genom lag den 7 maj 1954, nr 204, som skall tillämpas fr. o. m. 1956 års taxering, har i nyssnämnda paragraf införts ett nytt stadgande, enligt vilket även ersättning, som på grund av försäkring i allmän sjukkassa tillfallit den försäkrade, skall utgöra icke skattepliktig inkomst.

Jämlikt 46 § 2 mom. kommunalskattelagen äger skattskyldig i hemortskommunen åtnjuta avdrag för premier eller andra avgifter, som den skattskyldige erlagt för kapital-, arbetslöshets-, sjuk- eller olycksfallsförsäkring, därunder inbegripen avgift till sjukkassa för begravningshjälp. En förutsättning för avdragsrätten är, att försäkringarna äges av den skattskyldige, hans make eller omtynda barn. Avdragsrätten är begränsad till högst 200 kronor för ensamstående och tillsammans högst 400 kronor för äkta makar. Har skattskyldig endast under en del av beskattningsåret varit här i riket bosatt, skall avdraget åtnjutas allenast i den mån det belöper å nämnda tid.

Enligt nämnda lag den 7 maj 1954, nr 204, är sådan i slutlig eller tillkommande skatt ingående sjukförsäkringsavgift, som under beskattningsåret påförts den skattskyldige, avdragsgill i den mån den rymmes inom ramen för försäkringsavdraget. Avdrag för sådan avgift får åtnjutas första gången vid 1957 års taxering.

Rätt till avdrag för försäkringspremier vid den statliga beskattningen infördes i samband med 1910 års skattelagstiftning. Avdraget bestämdes då till ett maximibelopp av 200 kronor för varje skattskyldig. Genom beslut vid 1920 års riksdag infördes motsvarande avdragsrätt vid den kommunala beskattningen.

Som i betänkandet angivits (s. 64—66) har frågan om avskaffande av avdragsrätten för försäkringspremier ävensom frågan om höjning av maximibeloppen vid flera tillfällen varit föremål för statsmakernas överväganden bl. a. vid 1954 års riksdag i samband med behandlingen av frågan om avdragsrätt för avgifter till den obligatoriska sjukförsäkringen.

Den allmänna sjukförsäkringen skall delvis finansieras genom avgifter från de försäkrade. Avgifterna till den obligatoriska försäkringen avser dels sjukvårdsförsäkringen, dels försäkringen för grundsjukpenning jämte barn-tillägg och dels försäkringen för tilläggssjukpenning. Avgifterna uppbäres i samband med skatteuppbörden.

Enligt 33 § sjukförsäkringslagen skall avgift för sjukvårdsförsäkringen erläggas av medlem, vilkens till statlig inkomstskatt taxerade inkomst vid taxering året näst efter det år avgiften avser, bestämts till minst 1 200 kronor, och som icke uppbär folkpension.

Avgift för försäkringen för grundsjukpenning skall erläggas av medlem, som vid utgången av det år avgiften avser är försäkrad för sådan sjukpenning och vilkens till statlig inkomstskatt taxerade inkomst vid taxering nästföljande år bestämts till minst 1 200 kronor. Om den sammanlagda avgiften för sjukvårdsförsäkringen och försäkringen för grundsjukpenning överstiger två procent av den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten året efter det, avgiften avser, skall avgiften nedsättas till två procent av nämnda inkomst. I fråga om äkta makar, som taxeras enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser, skall därvid å vardera maken anses belöpa hälften av makarnas sammanlagda taxerade inkomst.

Avgift för försäkringen för tilläggsjukpenning skall erläggas av medlem, som är försäkrad för sådan sjukpenning.

Enligt preliminära beräkningar kan årsavgiften till den obligatoriska sjukförsäkringen och moderskapsförsäkringen beräknas komma att genomsnittligt uppgå till följande belopp i olika sjukpenningklasser.

	Årsinkomst av till	tjänst uppgår men ej till	Avgift
Endast sjukvårdsförsäkring	—	—	30
Sjukpenningklass 1	—	1 800	58
2	1 800	2 400	66
3	2 400	3 000	73
4	3 000	3 600	78
5	3 600	4 200	85
6	4 200	5 000	90
7	5 000	5 800	98
8	5 800	6 800	103
9	6 800	8 400	115
10	8 400	10 200	127
11	10 200	12 000	139
12	12 000	14 000	152
13	14 000	—	164

Nu angivna avgifter är beräknade efter nuvarande sjukvårdstaxa och förvaltningskostnader och hänsyn har icke tagits till sådana förmåner som sjukgymnastik, massage m. m., varom vederbörande sjukkasse kan besluta. Det bör påpekas, att de belopp som angivits i de sakkunnigas betänkande hänför sig till en tidigare beräkning och genomgående är sex kronor lägre än de nu angivna.

Avgifterna för den frivilliga sjukpenningförsäkringen erlägges direkt till sjukkassan och skall vara så avvägda, att de i förening med andra för sjukkasseverksamheten tillgängliga medel antages förslå till infriande av förfallna utfästelser och till erforderlig fondbildning. Avgifterna är beroende av medlemmens ålder, sjukpenningens storlek och karenstidens längd.

Avgiften för den frivilliga sjukförsäkringen, inberäknat den obligatoriska avgiften för sjukvårdsförsäkring och grundsjukpenning, beräknas till lägst 56 kronor och högst 371 kronor.

De sakkunnigas förslag

1950 års skattelagssakkunniga framhåller, att rätten att vid inkomsttaxeringen åtnjuta allmänt avdrag för premier och avgifter avseende vissa försäkringar utgör ett avsteg från eljest i skattelagarna gällande principer i fråga om beskattningen av försäkringstagare. Innebörden av dessa principer är att antingen avdrag medges för erlagda försäkringspremier och utfallande försäkringsbelopp beskattas eller också avdrag vägras för försäkringspremierna, men skattefrihet för det utfallande försäkringsbeloppet helt eller delvis föreligger. Genom försäkringsavdraget medges emellertid avdrag ehuru utfallande försäkringsbelopp är skattefria. Denna avdragsrätt har motive-rats med att denna skulle utgöra en sporre till sparsamhet och stimulera in-tresset att trygga familjens ekonomi i händelse av dödsfall, sjukdom m. m.

De sakkunniga uttalar, att de ansett sig böra såsom ett alternativ överväga avskaffandet av avdragsrätten för försäkringsavgifter, då det gäller genom-förandet av en förenkling av taxerings- och uppborðsförfarandet. Till ut-jämmande av den skatteskärpning, som skulle bli en följd av avdragsrättens slopande, borde i så fall enligt de sakkunnigas mening genomföras en viss höjning av de statliga och kommunala ortsavdragen. Ur förenklingsynpunkt skulle en sådan lösning vara mest tillfredsställande. Deklarationsbestyret och kontrollen av deklARATIONERNA skulle bli avsevärt enklare. Vidare skulle såvitt avser skattskyldiga med preliminär A-skatt ernås bättre överensstäm-melse mellan den preliminära och den slutliga skatten. De sakkunniga fram-håller jämväl, att genom den upplysningsverksamhet, som bedrivits, och av andra skäl insikten om behovet av försäkringsskydd nu är så allmän, att den under ett tidigare skede väl motiverade uppmuntran till tecknande av försäkringar, som avdraget utgör, numera utan större olägenhet bör kunna undvaras. Vissa försäkringsformer, som icke är förbundna med avdragsrätt men måste tillmätas stor social betydelse, exempelvis brandförsäkring av personlig lösegendom, bedrivs med framgång utan att avdragsrätt för pre-mierna är medgiven. Ett skäl för bibehållande av premieavdraget är emel-lertid det sparfrämjande syfte, som avdraget tjänar.

De sakkunniga erinrar emellertid om, att då i tidigare sammanhang fram-förts tanken på slopandet av avdraget för försäkringspremier häremot fram-förts betänkligheter från skilda håll. De omständigheter, som föranlett dessa betänkligheter, torde icke ha undergått någon större förändring. De sakkun-niga har med hänsyn härtill icke ansett sig böra föreslå den ur förenklings-synpunkt mest rationella lösningen av förevarande fråga — avdragets av-skaffande. Särskilt för skattskyldiga, som vid tecknandet av försäkring räk-nat med möjligheten att vid taxeringen åtnjuta avdrag för de utgående pre-mierna, torde en sådan lösning framstå som en orättvisa.

De sakkunniga förordar i stället införandet av ett schablonavdrag av lämplig storlek. Detta bör bestämmas till sådant belopp, att det täcker ut-gifterna för premier och avgifter för flertalet skattskyldiga. Möjligheter bör emellertid förefinnas för skattskyldiga, som har kostnader för försäkrings-

premier med högre belopp än det för schablonavdraget gällande, att efter yrkande i självdeklaration komma i åtnjutande av ett till visst belopp maximalt högre avdrag. De sakkunniga har låtit verkställa vissa undersökningar för att få underlag till bedömande av storleken av ifrågavarande belopp. Uppgifter har sålunda inhämtats från länsstyrelserna i Östergötlands, Kristianstads och Kopparbergs län angående den omfattning, vari avdrag för försäkringspremier och därmed likställda avgifter yrkats vid 1952 års taxering. Uppgifterna avser inom varje län tre taxeringsdistrikt av olika karaktär, nämligen ett stadsdistrikt samt på landet ett industri- och ett jordbruksdistrikt. Det införskaffade materialet är visserligen begränsat men de sakkunniga anser det ändock kunna i huvudsak vara representativt för landet i dess helhet. En sammanfattning av uppgifterna återgives i följande sammanställning.

Län och taxeringsdistrikt	Antal av lämnade deklara- tioner	Antal skatt- skyldiga, som yrkat avdrag	Kol. 2 i % av kol. 1	Summa yrkade avdrag Kr	Medel- tal av yrkade avdrag Kr	Medel- tal per skatt- skyldig Kr	Taxerings- distriktets karaktär
	1	2	3	4	5	6	
<i>Östergötlands län</i>							
Linköpings stads II	1 935	1 426	74	190 122	133	98	stadsdistrikt
Åtvidabergs köpings II . . .	1 166	1 011	87	164 210	162	141	industridistrikt
Viby socken	561	423	75	38 911	92	69	jordbruksdistrikt
<i>Kristianstads län</i>							
Kristianstads stads II	1 160	861	74	130 038	151	112	stadsdistrikt
Bromölla köping	1 905	1 620	85	209 330	129	110	industridistrikt
Stiby socken	875	536	61	73 394	137	84	jordbruksdistrikt
<i>Kopparbergs län</i>							
Falu stads I	2 470	1 952	79	260 508	133	105	stadsdistrikt
Grytnäs socken	2 074	1 506	73	209 437	139	101	industri- och jordbruksdistrikt
Boda socken	1 055	695	66	75 629	109	72	jordbruksdistrikt
S:a	13 201	10 030	76	1 351 579	135	102	

Såsom framgår av sammanställningen har 76 procent av antalet skattskyldiga i de undersökta taxeringsdistrikten yrkat avdrag för försäkringspremier. Medeltalet av yrkade avdrag utgör 135 kronor. Fördelas yrkade avdrag på samtliga skattskyldiga belöper på varje skattskyldig 102 kronor.

De av de skattskyldiga i nämnda taxeringsdistrikt yrkade avdragen fördelade efter avdragens storlek framgår av i det följande återgivna tablå.

Med hänsyn till den skattskyldighet att erlægga sjukförsäkringsavgifter, som inträder i och med sjukförsäkringslagens ikraftträdande, kan de verkställda undersökningarna icke utan vidare läggas till grund för bedömningen av beloppen för schablonavdraget. Nämnda sjukförsäkringsavgifter blir nämligen avdragsgilla inom ramen för försäkringsavdraget. De sakkunniga har emellertid icke kunnat göra några tillförlitliga beräkningar av hur sjukför-

Län och taxeringsdistrikt	Antal skattskyldiga som yrkat avdrag										Summa
	1-50	51-100	101-150	151-199	200	201-250	251-300	301-350	351-399	400	
<i>Östergötlands län</i>											
Linköpings stads II	312	361	242	171	77	89	65	39	32	38	1 426
Åtvidabergs köpings II . .	150	190	173	152	69	86	69	36	40	46	1 011
Viby socken	179	97	66	25	12	19	12	5	4	4	423
<i>Kristianstads län</i>											
Kristianstads stads II . .	148	205	138	101	75	50	47	34	21	42	861
Bromölla köping	380	379	289	218	62	119	71	39	18	45	1 620
Stiby socken	158	110	65	49	35	24	35	20	13	27	536
<i>Kopparbergs län</i>											
Falu stads I	496	469	306	185	143	89	75	46	32	111	1 952
Grytnäs socken	337	320	220	204	58	145	117	58	23	24	1 506
Boda socken	217	182	119	67	24	35	21	10	11	9	695
S:a	2 377	2 313	1 618	1 172	555	656	512	287	194	346	10 030

säkringsavgifterna kommer att påverka försäkringsavdraget beroende på att avgifternas belopp vid tidpunkten för överlämnandet av de sakkunnigas betänkande ännu icke fastställts. Vidare är sjukförsäkringsavgiftens inverkan på försäkringsavdraget beroende på i vilken omfattning dessa avgifter kommer att träda i stället för sjukkasseavgifterna. I den mån sjukförsäkringsavgifterna träder i stället för sjukkasseavgifterna ökar nämligen icke försäkringsavdragen. I nämnda hänseende kan noggrannare beräkningar göras först sedan sjukförsäkringsavgifterna blivit fastställda.

I avvaktan härpå har de sakkunniga låtit verkställa vissa approximativa beräkningar av det skattebortfall, som kan beräknas uppkomma vid ett schabloniserat försäkringsavdrag av olika storlek. Resultatet av dessa beräkningar framgår av följande sammanställning.

Schablonavdrag för		Skattebortfall i milj. kr.	
ensamstående	makar	för staten	för kommuner
100	200	10	9
150	300	25	22
200	400	45	40

I dessa belopp är icke inräknade de kostnader som kommer att förändras av att premierna för den allmänna sjukförsäkringen fr. o. m. 1957 års taxering kommer att avdragas inom det nuvarande försäkringsavdragets ram.

Skatteavgiftssakkunniga framhåller att schablonavdragets belopp icke bör sättas för högt för att icke skattebortfallet skall bli för stort och avdragets försäkringsfrämjande effekt minska alltför mycket. Å andra sidan får det icke sättas så lågt, att dess värde ur förenklingssynpunkt äventyras. Enligt de sakkunniga torde såsom lämpliga belopp kunna ifrågakomma 150 eller 200 kronor för ensamstående samt 300 eller 400 kronor för makar gemensamt. Med hänsyn till att sjukförsäkringsavgifterna ej fastställts anser de sakkunniga det vara vanskligt att beräkna hur många skattskyldiga som skulle innefattas under schablonavdrag enligt dessa alternativ. I avvaktan

på besked om sjukförsäkringsavgifternas storlek och de beräkningar som därefter kan göras har de sakkunniga för sin del förordat att schablonavdraget bestämmas till de lägre av nyssnämnda belopp.

Maximibeloppen för försäkringsavdraget bör enligt de sakkunnigas mening bestämmas till 300 kronor för ensamstående och 600 kronor för gift skattskyldig.

Remissyttrandena

Flertalet remissinstanser har tillstyrkt eller lämnat utan erinran de sakkunnigas förslag till omläggning av det s. k. försäkringsavdraget. Några remissinstanser godtar de sakkunnigas principiella lösning men föreslår andra belopp än de sakkunniga. Förslaget avstyrkes av kammarrätten, riksskattenämnden, riksräkenskapsverket, länsstyrelserna i Kronobergs, Göteborgs och Bohus samt Norrbottens län ävensom Sveriges akademikers centralorganisation. Några myndigheter och organisationer föreslår jämkningar i de sakkunnigas förslag, som jag senare kommer att beröra.

I några remissyttrandena har uttalanden gjorts angående tanken att helt slopa det ifrågavarande avdraget för försäkringspremier. Ingen av de hörda myndigheterna och organisationerna har emellertid helt anslutit sig till en sådan lösning. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* erinrar om att i direktiven för 1950 års skattelagssakkunniga framhållits, att de sakkunniga skulle överväga att utmönstra sådana i skattelagarna intagna bestämmelser, som tillkommit i avsikt att åstadkomma en långt driven rättvisa olika skattskyldiga emellan eller att befordra behjärtansvärda samhällsföreteelser av för beskattningsväsendet i grund och botten ovidkommande natur, exempelvis bestämmelsen om rätt till avdrag för vissa försäkringspremier. Enligt länsstyrelsens mening är en lösning av föreliggande fråga i enlighet med de i utredningsdirektiven angivna riktlinjerna mest tilltalande ur förenklings synpunkt. Ett visst fog föreligger dock för de sakkunnigas uppfattning att försäkringsavdraget, särskilt då den enskildes försäkringsutgifter ökar med ikraftträdandet av den allmänna sjukförsäkringen, har en icke obetydlig psykologisk effekt som en det allmännas skatteftergift till förmån för försäkringsparandet. Då det gäller utgifter av ren levnadskostnadskaraktär är det ändå svårförståeligt att livförsäkringspremier får beredas en skattemässig särställning jämfört med t. ex. brandförsäkringspremier och avgifter till yrkessammanslutningar. Dessa skäl talar för att avdraget i varje fall ej bör sättas högre än vad de sakkunniga föreslagit. *Länsstyrelsen* anser vidare önskvärt att frågan om avdragsrättens slopande omprövas, om det visar sig möjligt att genomföra en betydande sänkning av skatteuttagningsprocenten vid den statliga inkomstbeskattningen.

Kammarrätten framhåller, att det skulle vara en betydande vinst ur taxeringsteknisk synpunkt, om ifrågavarande avdrag helt kunde tagas bort. Då emellertid avdragsrätten i sin nuvarande form obestriddligen tjänar sparandets intresse samt varit lagligen medgiven under så lång tid att den ingått i det allmänna medvetandet såsom något självklart, anser sig kammarrätten likväl böra förorda att avdragsrätten bibehålles.

I vissa remissyttranden har upptagits spörsmålet, huruvida avgifterna till den obligatoriska sjukförsäkringen borde vara avdragsgilla inom försäkringsavdragets ram.

Majoriteten i riksskattenämnden anför härom.

Det nuvarande avdraget för försäkringspremier — vilket avser en i princip icke avdragsgill utgift — har tillkommit för att stimulera till försäkringsskydd och sparande. Under sådana förhållanden kan det med fog ifrågasättas om det är lämpligt att en obligatorisk avgift, sådan som sjukförsäkringsavgiften, inlägges i avdraget. När avdraget dessutom, bl. a. i syfte att ge täckning för de nya sjukförsäkringsavgifterna, föreslås skola inrymma ett fast, obligatoriskt avdrag i botten, kan det göras gällande att sjukförsäkringsavgifterna hellre böra förläggas utanför deklarationen genom att avdragsrätt slopas och man i stället lämnar den skattskyldige kompensation genom viss jämkning av den statliga inkomstskatteskalen. Ur förenklingssynpunkt synes denna väg vara att föredraga.

Kammarrätten anser det ej vara riktigt att jämställa obligatoriska sjukförsäkringsavgifter med frivilligt åtagna försäkringspremier. Utfallande sjukförsäkringsförmåner utgör enligt 19 § kommunalskattelagen icke skattepliktig inkomst. Med tillämpning av huvudprincipen för beskattning av försäkringstagare bör därav följa att avgifterna skall vara icke avdragsgilla. Syftet att stimulera till försäkringar kan icke göra sig gällande beträffande avdragsrätt för en avgift av obligatorisk natur. Det synes kammarrätten opraktiskt från förenklingssynpunkt att inräkna de obligatoriska sjukförsäkringsavgifterna i det medgivna maximiavdraget. De skattskyldiga måste redovisa avgifterna i deklarationen och taxeringsmyndigheterna skall kontrollera dem. Kammarrätten anser det således mest rationellt att de obligatoriska sjukförsäkringsavgifterna görs icke avdragsgilla. Den härav föranledda skattehöjningen kan, om så anses lämpligt, elimineras genom omarbete skatteskalor eller sänkt utdebitering.

Tjänstemännens centralorganisation erinrar om att organisationen i annat sammanhang framfört önskemål om att avgifterna till den obligatoriska sjukförsäkringen skall vara avdragsgilla inom ramen för ett särskilt avdrag för detta ändamål. Denna uppfattning vidhåller organisationen. Om en sådan ordning icke anses möjlig förordar organisationen emellertid, att avdraget för avgifterna till sjukförsäkringen inrymmes inom ramen för försäkringsavdraget.

Sveriges akademikers centralorganisation anser, att de förmåner, som utgår på grund av sjukpenningförsäkringen skall beskattas hos mottagaren och avdrag separat medgivnas för premier, som den skattskyldige erlagt under året för såväl sjukvårds- som sjukpenningförsäkringen.

Den föreslagna anordningen med fasta bottenavdrag har i regel tillstyrkts av remissinstanserna. I några remissyttranden har dock vissa erinringar framförts mot dylika avdrag.

Kammarrätten uttalar sålunda, att för nu gällande försäkringsavdrag endast kan åberopas sociala och sparfrämjande synpunkter. Sådana synpunkter kan däremot icke i allmänhet anläggas till stöd för införandet av ett av-

drag som tillkommer alla skattskyldiga utan redovisning av verkliga utgifter. Genom ett schablonavdrag kan en förenkling av deklarations- och taxeringsförfarandet uppnås endast i den mån man uppger syftet med avdragsrätten. Enligt kammarrättens mening saknar därför ett schablonavdrag i fråga om försäkringspremier allt berättigande, då det skulle få karaktär av ett alla skattskyldiga tillkommande grundavdrag av samma art som ortsavdragen.

icke heller *länsstyrelserna i Kronobergs och Norrbottens län* anser sig kunna biträda skattelagssakkunnigas förslag om schablonavdrag för försäkringspremier. Förstnämnda länsstyrelse anför, att de föreslagna åtgärderna icke synes vara ägnade att främja en rättvis taxering. Det kan enligt länsstyrelsens åsikt icke anses rimligt att medge en skattskyldig avdrag för utgifter, som han icke haft att vidkännas. Införande av regler av nu antydd innebörd torde medföra, att intresset för tecknande av försäkringar svalnar, eftersom rätten kommer att förefinnas att vid taxeringen erhålla ett visst avdrag, oaktat den skattskyldige icke haft att vidkännas motsvarande utgift för försäkringspremier. Då de föreslagna reglerna icke heller synes medföra någon betydande förenkling av taxeringsförfarandet, anser sig länsstyrelsen icke kunna tillstyrka förslaget.

Länsstyrelsen i Gotlands län ställer sig tveksam till förslaget på denna punkt, då ett schablonavdrag knappast är ägnat att hos den enskilde främja något sparsamhetsintresse. Med hänsyn till dels förekomsten av de obligatoriska sjukförsäkringsavgifterna, dels syftet att åstadkomma lättnad i arbetet med granskningen av deklarationerna, vill länsstyrelsen dock icke motsätta sig genomförandet av ett schablonavdrag.

Majoriteten i riksskattenämnden, som förordat att avdrag icke medges för avgifter till den allmänna sjukförsäkringen, framhåller, att av den i betänkandet redovisade statistiken framgår att antalet skattskyldiga med försäkringspremier under 100 resp. 200 kronor är betydande. När de frivilliga sjukkasseavgifterna, som hittills ingått i avdragen, numera i huvudsak bortfaller kan detta antal beräknas ytterligare stiga. Om dessa skattskyldiga kunde slippa att i deklarationen utföra och specificera sina avdrag skulle onekligen en avsevärd förenkling ha uppnåtts. Riksskattenämnden finner därför skäl tillstyrka att det nuvarande försäkringsavdraget kompletteras med ett fast bottenavdrag å nyssnämnda belopp. Ett sådant schablonavdrag torde vara tillräckligt högt för att beträffande de skattskyldiga i gemen täcka deras utgifter för försäkringspremier, sedan de frivilliga avgifterna till sjukkassa i huvudsak bortfallit.

Beträffande storleken av beloppen för schablonavdragen har de sakkunnigas förslag — 150 kronor för ogift och 300 kronor för gift skattskyldig — tillstyrkts i flertalet remissyttranden. Likaså har den föreslagna höjningen av maximibeloppen till 300 kronor för ogift och 600 kronor för gift skattskyldig förordats av det övervägande antalet remissinstanser. Sålunda tillstyrkes de av de sakkunniga föreslagna beloppen av statskontoret, riksförsäkringsanstalten, försäkringsinspektionen samt länsstyrelserna i Stock-

holms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Gotlands, Gävleborgs och Jämtlands län ävensom av Föreningen Sveriges kronokamrerare, Sveriges redareförening och Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund.

Länsstyrelserna i Kronobergs och Norrbottens län, som avstyrkt införande av schablonavdrag, har förordat höjning av maximibeloppen i enlighet med de sakkunnigas förslag.

Försäkringsinspektionen anför.

Trots penningvärdesfallet sedan slutet av 1930-talet har försäkringssparandet under efterkrigsåren likväl legat på en märkbart högre realnivå än före kriget. Det beror givetvis i första hand på att realinkomsterna ökat och sysselsättningsförhållandena förbättrats. Hur den här berörda begränsade avdragsrätten påverkat utvecklingen är givetvis svårt att säga. För ogifta har dess realvärde sjunkit sedan förkrigstiden. Samtidigt har realinkomstutvecklingen medfört, att en större del av medborgarna kommit i ett sådant inkomstläge, att de kan tillgodogöra sig förmånen resp. utnyttja den mera fullständigt; denna utveckling kommer säkerligen att fortsätta. Oavsett hur förändringarna i försäkringssparandets reala volym påverkats av här berörda avdragsrätt, är det emellertid uppenbart, att försäkringssparandets nivå vid envar tidpunkt och sålunda också för närvarande skulle ha varit avsevärt lägre, särskilt vad gäller mindre och medelstora inkomsttagare, därest ifrågavarande skatteförmån icke funnits.

De problem som nu är aktuella i fråga om nämnda avdragsrätt är följande. När avgiftsbetalningen till den obligatoriska sjukförsäkringen med ingången av nästa år tager sin början, skulle den del av avdragsrätten som står till livförsäkringens förfogande bli beskuren, om avdragsrätten begränsas på samma sätt som hittills. Vidare är att märka, att om en del av avdragsrätten schabloniseras och får användas oavsett om försäkring finnes eller icke, detta rent skattemässigt sett blir likvärdigt med en krympning av ramen för avdragsrätten. En sådan schabloniserad avdragsrätt har nämligen samma rent allmänna skatteeffekt som en ökning av ortsavdraget.

Förslaget innebär i realiteten att maximum för den särskilda avdragsrätten för dem som verkligen är försäkringstagare minskas till 150 resp. 300 kronor, d. v. s. med 50 resp. 100 kronor i förhållande till den nu gällande storleken av detsamma. Redan av detta skäl skulle en ytterligare höjning av det totala försäkringsavdragets maximibelopp framstå såsom önskvärd; alternativet att sänka schablonavdraget synes nämligen icke böra förordas.

Det är emellertid för närvarande svårt att få sakligt underlag för något mera definitivt omdöme i frågan huruvida förslaget innebär en minskning av stödet åt försäkringssparandet. Det finns nämligen knappast fullt tillräckligt material som visar i vad mån det utrymme som kommer att stå till förfogande för frivillig försäkring blir större eller mindre än tidigare. Man vet att den obligatoriska sjukförsäkringens premier och även arbetslöshetsförsäkringens premier i det helt övervägande antalet fall torde rymmas inom schablonavdraget — och att de tar huvudparten av detta avdrag i anspråk. Avdragsrätten utöver schablonavdraget blir till mindre del graverad av annat än livförsäkringspremier än vad fallet tidigare varit i fråga om nuvarande större avdrag. Härtil kan fogas det allmänna övervägandet, att schablonavdragets kvarhållande under rubriken försäkringsavdrag måhända trots allt icke är alldeles utan betydelse såsom ett incitament till tecknandet av livförsäkringar.

Med hänsyn till svårigheterna att här fälla ett mera bestämt sammanfat-

tande omdöme vill försäkringsinspektionen icke nu taga bestämd ställning till frågan om en höjning av avdraget utöver den föreslagna. Inspektionen vill sålunda tillstyrka att den föreslagna ordningen blir förverkligad såsom ett modus vivendi till dess erfarenheten, bl. a. vad avser storleken av det utrymme inom avdragsrätten utöver schablonavdraget som kommer livförsäkringen till godo kan föranleda en omprövning. Utgångspunkten härvid bör vara, att här ifrågavarande begränsade avdragsrätt bör ges företräde bland de skatteförmåner, som förekommer inom livförsäkringens område, och att det sålunda framstår som angeläget att effektiviteten av denna förmån åtminstone vidmakthålles. En omprövning bör senast ske i samband med den utredning av försäkringsväsendets beskattningsfrågor som departementschefen i sitt uttalande i prop. nr 186 den 12 mars 1954 (s. 23) förutsatt komma att äga rum. Nu ifrågavarande problem har ett så intimt samband med vissa andra skattefrågor inom området att en sådan allmän översyn skulle vara av stort värde för ett slutligt ställningstagande. I det sammanhanget synes även böra allmänt övervägas vad från det allmännas sida kan göras för att främja olika former av sparande.

De av 1950 års skattelagssakkunniga förordade beloppen för schablonavdragen tillstyrkes jämväl av *näringslivets skattedelegation, försäkringsanstalterna Folket och Samarbeta* samt *Svenska livförsäkringsbolags förening*. Nu nämnda remissinstanser har emellertid ansett en höjning av maximibeloppen befogad utöver vad de sakkunniga föreslagit.

Beträffande storleken av schablonavdragen anför *försäkringsanstalterna Folket och Samarbeta*.

För att försäkringsavdraget skall fylla sin avsedda funktion att stimulera enskild förtänksamhet är det uppenbarligen angeläget, att schablonavdraget inte sättes större än att det till väsentlig del fylls ut av obligatoriska avgifter. Sedan de sakkunnigas betänkande offentliggjordes har mera preciserade uppgifter om de obligatoriska sjukförsäkringsavgifterna offentliggjorts. Enligt dessa blir exempelvis den årliga avgiften för en ogift man med inkomst av tjänst mellan 8 400 och 10 200 kronor högst cirka 140 kronor (varav 30 kronor för sjukvårdsförsäkring), och för en gift man i samma inkomstskikt högst cirka 200 kronor. Om man härtill lägger en för flertalet löntagare regelmässigt förekommande arbetslöshetsförsäkringsavgift på genomsnittligt cirka 30 kronor, kommer man upp till 170 respektive 230 kronor. Dessa siffror torde visa, att de föreslagna schablonavdragen ligger i överkant och att en ytterligare höjning skulle i hög grad skada försäkringsavdragets stimulerande effekt. Det sista gäller icke bara försäkringar, som tillhandahålles av enskilda försäkringsanstalter, utan även de frivilliga försäkringar, vilka kommer att meddelas enligt lagarna om sjuk- och yrkeskadeförsäkring.

Svenska livförsäkringsbolags förening uttalar, att ju högre man väljer schablonavdragen, desto större blir förenklingen av deklara-tions- och taxeringsförfarandet. Å andra sidan nås syftet med försäkringsavdraget mer effektivt ju lägre schablonavdragen sättes. Enligt föreningens mening är de föreslagna beloppen för schablonavdragen i högsta laget ur sistnämnda synpunkt, men med hänsyn till intresset av förenklingen säger sig föreningen icke vilja motsätta sig att schablonavdragen bestämmes till de föreslagna beloppen 150 resp. 300 kronor. Föreningen framhåller emellertid, att dessa

gränsbelopp innebär en icke oväsentlig omfördelning av skattebördan till nackdel för personer som i känsla av ansvar för ålderdomsförsörjning och familjeskydd skaffat sig liv-, olycksfalls- och sjukförsäkringar. En bättre balans erhålles därför, om man samtidigt med fastställande av schablonavdragen höjer maximigränsen för avdragen. Det är så mycket mer motiverat som penningvärdeförsämringen föranleder behov av betydligt större försäkringssummor än tidigare.

Föreningen påpekar vidare, att de icke anställdas avgifter för ett försäkringsskydd, som är likvärdigt med de anställdas obligatoriska sjukförsäkring, blir avsevärt högre än de senares avgifter. Denna merkostnad motsvarar i princip arbetsgivarebidraget för de anställdas försäkring, vilket bidrag i regel är avdragsgillt såsom omkostnad i rörelse. Det kan då synas naturligt, att de icke anställda får möjlighet att inom försäkringsavdraget göra avdrag för merkostnaden, som torde uppgå till omkring 100 kronor i högsta sjukpenningklassen. Föreningen förordar därför att maximibeloppen för försäkringsavdraget sättes till 400 kronor för ensamstående och 800 kronor för makar gemensamt.

Svenska livförsäkringsbolags förening har jämväl upptagit frågan om maximibelopp för ogift skattskyldig med hemmavarande, barnbidragsberättigade barn. Föreningen uttalar, att skattskyldiga tillhörande denna kategori regelmässigt har ett behov av att genom försäkringar sörja för barnens skydd, varför det kan vara motiverat att för sådana skattskyldiga medge högre maxiavdrag än för en ensamstående. Socialt sett föreligger starka skäl att för dem medge avdrag med samma belopp som för gifta. Om detta icke kan medges förordar föreningen, att maximibeloppen för ifrågavarande skattskyldiga uppställas till 600 kronor.

I dessa förslag har *näringslivets skattedelegation* och *försäkringsanstalterna Folket och Samarbeta* instämt.

Tjänstemännens centralorganisation, som tillstyrker de av de sakkunniga föreslagna beloppen för schablonavdragen, föreslår att maximibeloppen för försäkringsavdraget fastställas till 350 kronor för ensamstående och 700 kronor för gifta skattskyldiga gemensamt. Organisationen hävdar, att där-est dess förslag beträffande sjukförsäkringsavgifterna icke kan genomföras, försäkringsavdraget bör höjas med belopp som täcker avgifterna. Detta krav anser organisationen ej tillgodoses med den i betänkandet föreslagna höjningen av maximibeloppen. I den mån som vederbörande tidigare i försäkringsavdraget upptagit avdrag för avgift till erkänd sjukkasse torde visserligen som regel avgiften till sjukförsäkringen kunna inrymmas i den föreslagna höjningen av försäkringsavdraget, men så är långt ifrån alltid fallet.

Några remissinstanser har ansett de av de sakkunniga förordade beloppen för schablonavdragen vara alltför låga. Sålunda föreslår *landsorganisationen*, *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* och *Sveriges köpmannaförbund* att nyssnämnda belopp fastställas till 200 kronor för ensamstående och 400 kronor för gifta gemensamt ävensom att maximibeloppen för försäkringsavdraget bör höjas till 400 kronor respektive 800 kronor.

Socialstyrelsen ifrågasätter huruvida icke såväl schablonavdragen som maximibeloppen bör bestämmas till något högre belopp än de i betänkandet föreslagna med anledning av att utrymmet för försäkringspremier inom den avdragsgilla ramen torde komma att minska genom den obligatoriska sjukförsäkringen i större mån än de sakkunniga ansett sig kunna räkna med.

Sveriges häradskrivarförening anser, att det åsyftade förenklingsmomentet bortfaller om schablonavdragen icke sättes högre än de sakkunniga föreslagit. Vidare anser föreningen att avdragen bör bestämmas till jämna 100-tal kronor.

Sveriges akademikers centralorganisation, som förordat att de obligatoriska sjukförsäkringsavgifterna icke skulle vara avdragsgilla inom ramen för försäkringsavdraget, framhåller att om förslaget godtages kan maximibeloppen för försäkringsavdraget bibehållas vid de nu fastställda. Inom ramen härför kan en schablonisering ske på så sätt att avdrag medgives med ett belopp, som avjämnas till närmaste högre eller lägre hela hundratal eller femtiotal kronor. Något skattebortfall skulle i så fall icke uppkomma.

Riksförsäkringsanstalten understryker, att en höjning av de nu gällande maximivdragen är av stor betydelse för att den frivilliga sjukförsäkringen liksom den frivilliga försäkringen enligt yrkesskadeförsäkringslagen skall komma att vinna önskvärd anslutning.

Departementschefen

Det avdrag som i form av allmänt avdrag medgives vid taxeringen för försäkringsavgifter av olika slag infördes, som framgår av det tidigare anförda, i syfte att uppmuntra försäkringssparandet och underlätta ackvisitionen av framför allt livförsäkringar. Avdraget innebär som de sakkunniga framhållit ett avsteg från de principer som eljest i den svenska beskattningsrätten tillämpas i fråga om beskattningen av försäkringstagare i så måtto, att avdrag åtnjutes för premiekostnader upp till 200 respektive 400 kronor, ehuru de utfallande försäkringsbeloppen utgör icke skattepliktig intäkt. Med hänsyn till att avdraget är ägnat att komplicera deklareringsförfarandet och taxeringsarbetet och icke är motiverat ur beskattningssynpunkt, uttalade jag i direktiven till 1950 års skattelagssakkunniga, att de sakkunniga borde överväga om inte detta avdrag kunde slopas. I sitt nu framlagda betänkande har de sakkunniga — samtidigt som de uttalat att ur förenklingsynpunkt den mest rationella lösningen är att avskaffa avdraget — icke ansett sig kunna föreslå en sådan lösning. Anledningen härtill är bl. a. att det skulle framstå som en orättvisa för de skattskyldiga, som vid tecknandet av en försäkring räknat med möjligheten att vid taxeringen komma i åtnjutande av avdrag för erlagda premier om man nu toge bort förmånen. De sakkunniga har vidare erinrat om, att då i tidigare sammanhang tanken på slopande av avdraget framförts, betänkligheter häremot framförts från skilda håll.

Av de undersökningar som gjorts beträffande utnyttjandet av försäkrings-

avdraget framgår, att i genomsnitt en relativt liten del av detsamma utnyttjats. Sålunda utgör enligt den av de sakkunniga gjorda undersökningen medeltalet av yrkade avdrag 135 kronor. Därvid är att märka att i detta belopp ingår avgifter till sjukkassor. Det torde därför kunna ifrågasättas, om icke avdragets betydelse ur ackquisitionssynpunkt något överdrivits.

Å andra sidan bör betonas att försäkringssparandet såväl för den enskilde som för samhället har sin givna betydelse. Inte minst värdefullt är det ur den synpunkten att det sker systematiskt och i regel på lång sikt. Det är vanskligt att uttala sig om i vilken utsträckning avskaffandet av det ifrågavarande avdraget skulle inverka på det fortsatta försäkringssparandet, men en viss minskning kan befaras komma att bli följden. Den allmänna uppfattningen hos remissinstanserna är också att avdraget bör bibehållas. I nuvarande läge kan jag ansluta mig till denna uppfattning. Det bör även beaktas att avkastning av sparande av annan art i viss utsträckning ej blir beskattad om det av mig tidigare förordade bottenavdraget från inkomst av kapital införes. Det skulle i belysning härav te sig oegentligt att samtidigt slopa den redan existerande förmån beträffande försäkringssparande, som ligger i att avdragsrätt i viss utsträckning åtnjutes för erlagda försäkringspremier.

En annan lösning än att helt slopa försäkringsavdraget måste sålunda väljas för att förenkla deklarations- och taxeringsförfarandet på denna punkt. En utväg är att medgiva alla skattskyldiga ett schablonavdrag med de nuvarande maximibeloppen 200 kronor för ensamstående och 400 kronor gemensamt för gifta skattskyldiga. Om ett så utformat schablonavdrag ges och någon möjlighet för de skattskyldiga att få ytterligare avdrag, där est deras kostnader för försäkringspremier överstigit schablonavdragets belopp, inte tillskapas, skulle den försäkringsfrämjande effekten helt försvinna. Avdraget skulle få samma effekt som en generell höjning av ortsavdragen med nämnda belopp. Det är därför uppenbart att denna lösning inte är lämplig.

Ett bättre resultat nås med de sakkunnigas förslag att införa ett schablonavdrag, vilket skulle tillkomma alla skattskyldiga, och samtidigt möjliggöra avdragsrätt i sådana fall, då premieutgifterna uppgått till högre belopp än schablonavdraget. För de skattskyldiga vilka ännu inte tecknat försäkringar till sådant belopp att premierna därför jämte den obligatoriska sjukförsäkringsavgiften uppgått till schablonavdragets belopp förloras visserligen också avdragets försäkringsfrämjande effekt i viss mån. Ur denna synpunkt är det som anmärkts särskilt från försäkringshåll angeläget att schablonavdragen inte sättes till för höga belopp. Ur förenklingssynpunkt däremot är intresset det rakt motsatta; ju högre avdraget sättes desto färre avdrag får taxeringsmyndigheterna att granska och desto färre skattskyldiga behöver i deklarationen ange storleken av de erlagda försäkringspremierna och avgifterna. Det är givet att även kostnadsfrågan har stor betydelse i detta sammanhang. Införandet av ett schablonavdrag å 150 kronor för ogift och 300 kronor för makar tillhoppa medför, enligt de sakkunnigas beräkningar,

ett skattebortfall å 25 miljoner kronor för staten och 22 miljoner kronor för kommunerna. Höjes beloppen för schablonavdraget till 200 respektive 400 kronor kan skattebortfallet beräknas bli 45 miljoner kronor för staten och 40 miljoner kronor för kommunerna. I dessa belopp är ej inräknat de kostnader, som kommer att föranledas av att premierna för den allmänna sjukförsäkringen genom beslut år 1954 redan gjorts avdragsgilla inom det nuvarande försäkringsavdragets ram.

Det må framhållas, att de sakkunnigas kostnadsberäkningar grundar sig på undersökningar, som av olika skäl icke kunnat göras fullständiga, och på bedömningar om framtida förhållanden, som är i viss mån ovissa. De gjorda beräkningarna måste med hänsyn härtill betecknas som osäkra och det verkliga skattebortfallet kan sedermera komma att icke obetydligt avvika från det beräknade.

Samma ovissa faktorer gör att det nu är vanskligt att angiva, hur många skattskyldiga som skulle komma att beröras av schablonavdrag enligt det högre eller lägre av nyssnämnda båda alternativ. Det kan emellertid med utgångspunkt från de förutsättningar som tillämpats vid kostnadsberäkningarna antagas, att ett schablonavdrag å 150 kronor för ogifta och 300 kronor för gifta skattskyldiga inrymmer ungefär 55 procent av de skattskyldiga, som nu yrkar avdrag för försäkringspremier. Om schablonavdragets belopp sättes till 200 respektive 400 kronor torde motsvarande procenttal bli omkring 75.

För att icke avdragets försäkringsfrämjande effekt i alltför stor utsträckning skall gå förlorad och för att icke skattebortfallet skall bli för stort, torde som flertalet remissinstanser förordat de lägre beloppen 150 respektive 300 kronor tills vidare böra väljas såsom schablonavdrag. En omprövning av frågan bör emellertid övervägas sedan möjligheter föreligger till en förnyad undersökning på grundval av taxeringsmaterialet vid 1957 års eller senare års taxering.

Genom införandet av ett schablonavdrag skapas ökade förutsättningar för att uppnå bättre överensstämmelse mellan preliminär A-skatt och slutlig skatt. För att åstadkomma denna effekt måste man emellertid samtidigt vidtaga ändringar i uppbördsförordningens regler om beräkning av beloppen för preliminär A-skatt enligt skattetabellerna. De tabeller som skall användas fr. o. m. år 1956 skall enligt nuvarande bestämmelser grundas på förutsättningen att den skattskyldige — förutom ortsavdrag och avdrag för kommunala utskylder vid taxering till statlig inkomstskatt — icke erhåller andra avdrag vid taxeringen av inkomster än med ett belopp av 100 kronor. Hälften av detta belopp kan anses motsvara utgifter för folkpensionsavgiften och hälften kostnader för avgiften till den allmänna sjukförsäkringen. Det föreslagna schablonavdraget för försäkringspremier skulle alltså böra föranleda en höjning av sistnämnda belopp med 100 (150—50) kronor för ogifta och därmed i uppbördshänseende likställda inkomsttagare. Detsamma bör gälla för gift man, vars hustru har inkomst över 2 000 kronor. För annan gift man bör motsvarande höjning ske med 250 (300—50)

kronor. Det sålunda till 200 respektive 350 kronor höjda avdraget bör i överensstämmelse med vad jag tidigare förordat höjas med ytterligare 100 kronor med hänsyn till det föreslagna schablonavdraget från inkomst av tjänst.

De sakkunniga har i anslutning till förslaget om ett schablonavdrag vidare förordat en höjning av försäkringsavdragets maximibelopp. För att den försäkringsfrämjande effekten hos avdraget icke delvis skall gå förlorad, har vissa remissinstanser i stället ifrågasatt en omprövning av beslutet att låta avgifterna för den allmänna sjukförsäkringen bli avdragsgilla inom ramen för försäkringsavdraget och föreslagit, att sjukförsäkringsavgifterna icke skulle vara avdragsgilla vid taxeringen. Ställning togs till denna fråga, som väckts redan föregående år innan nyssnämnda beslut fattades. Jag finner därför inte anledning att i detta sammanhang upptaga frågan till övervägande.

Genom att även sjukförsäkringsavgifter skall inrymmas under försäkringsavdraget, kommer detta vid oförändrade maximibelopp att ge minskat utrymme för andra försäkringsavgifter än för närvarande. För ogifta skattskyldiga kan antagas att i genomsnitt endast ett belopp på ca 75 kronor kommer att stå till förfogande för premier till frivilliga försäkringar. För gifta skattskyldiga torde motsvarande belopp kunna antagas utgöra omkring 200 kronor. Även om dessa belopp skulle vara tillräckliga för en relativt stor del av de skattskyldiga, kommer maximibeloppen att nås av ett större antal skattskyldiga än för närvarande. För dessa skattskyldiga skulle avdraget således inte längre verka främjande på tecknandet av ytterligare försäkringar. Vidare bör anmärkas, att de skattskyldiga som redan nu utnyttjat hela försäkringsavdraget skulle få en skatteskärpning i förhållande till andra, genom att de ej kan få avdrag för sjukförsäkringsavgiften.

Med hänsyn till det anförda bör en höjning av maximibeloppen för försäkringsavdraget genomföras. Beträffande storleken av denna höjning bör följande anföras. Om maximibeloppet såvitt avser ogifta skattskyldiga höjs till 300 kronor torde i stort sett samma försäkringsfrämjande effekt som nu uppnås för flertalet av dessa. I fråga om gifta skattskyldiga torde motsvarande effekt fås om maximibeloppet höjes till 550 eller 600 kronor. Då det är önskvärt att avdraget för gifta är dubbelt så stort som avdraget för ogifta och lämpligen bör bestämmas i jämnt 100-tal kronor, torde det högre beloppet böra väljas. Att gå utöver de nu nämnda beloppen, som föreslagits i några remissyttranden, synes icke böra ifrågakomma. Jag förordar således att maximibeloppen för försäkringsavdraget höjes till 300 kronor för ensamstående skattskyldiga och 600 kronor för gifta skattskyldiga.

I ett par remissyttranden har föreslagits att maximibeloppen för vissa skattskyldiga med barn bestämmas till högre belopp än vad som fastställs att gälla för ensamstående. Med hänsyn till de komplikationer av taxeringsteknisk art som ytterligare ett avdragsbelopp skulle föra med sig kan jag inte förorda ett sådant förslag. Ej heller synes tillräckliga skäl föreligga att i detta hänseende jämställa sådana skattskyldiga med sammanlevande makar.

VI. Beskattningen av folkpensionsförmåner och avdraget för folkpensionsavgift

Vissa bestämmelser i lagen om folkpensionering m. m.

Följande bestämmelser i 1946 års lag om folkpensionering torde här böra återgivas.

Lagen skiljer mellan å ena sidan ålderspension, som utgår efter det vederbörande fyllt 67 år, och å andra sidan invalidpension, sjukbidrag och änkepension, vilka förmåner under vissa förutsättningar utgår för tid dessförinnan.

Allmän ålderspension, som till storleken är oberoende av pensionstagarens inkomst och förmögenhet, utgår för gift pensionsberättigad, vars make jämväl åtnjuter folkpension eller vars hustru uppbär hustrutillägg, med 1 120 kronor om året och för annan pensionsberättigad med 1 400 kronor om året.

Invalidpension eller *sjukbidrag* tillkommer den, vars arbetsförmåga är på visst sätt nedsatt, och utgöres dels av grundpension med 200 kronor om året och dels av tilläggspension med högst 920 kronor om året för gift pensionsberättigad, vars make åtnjuter folkpension eller vars hustru uppbär hustrutillägg, och högst 1 200 kronor om året för annan pensionsberättigad. Grundpensionen utgår utan hänsyn till vederbörandes inkomst och förmögenhet, medan tilläggspensionen är inkomstprövad.

Berättigad till *änkepension* är änka, som vid mannens frånfälle fyllt 55 år och som varit gift med honom minst fem år. I vissa fall kan änkepension utgå före uppnådda 55 år. Om änka åtnjuter folkpension i annan form, är hon ej berättigad till änkepension. Pensionsförmånen är inkomstprövad och utgår med högst 840 kronor om året. Om den pensionsberättigade ingår nytt äktenskap, upphör rätten till änkepension.

Hustrutillägg tillkommer pensionsberättigads hustru, som fyllt 60 år, under förutsättning att makarna varit gifta minst fem år. Även före fyllda 60 år kan hustrutillägg i vissa fall utgå. Förmånen utgår efter inkomstprövning med högst 840 kronor om året.

De ovan angivna förmånerna höjs i förekommande fall med indextillägg, kommunalt bostadstillägg, blindtillägg och vårdtillägg.

Indextillägget, som bestämmes med hänsyn till det pensionspristal, som fastställs för en tid av tre månader, utgör för närvarande per år 250 kronor för änkepensionsberättigad och för den, som uppbär hustrutillägg, 320 kronor för gift pensionsberättigad, vars make åtnjuter ålderspension eller tilläggspension eller vars hustru uppbär hustrutillägg, och 400 kronor för annan pensionsberättigad.

Kommunalt bostadstillägg utgår efter inkomstprövning enligt de grunder vederbörande kommun bestämmer.

Blindtillägg tillkommer pensionsberättigad, som saknar synförmåga eller vars synförmåga är på visst sätt nedsatt, under förutsättning att han blivit

blind före fyllda 60 år. Blindtillägget utgör 1 000 kronor om året och är icke inkomstprövat.

Annan, som före 60 års ålder blivit svårt invalidiserad och är i behov av ständig tillsyn och vård, är berättigad till *vårdtillägg* med 1 000 kronor om året. Sistnämnda förmån är icke inkomstprövad.

De inkomstprövade pensionsförmånerna bestämmes efter vissa i lagen angivna grunder med hänsyn till pensionstagarens inkomst och förmögenhet.

Nära samband med folkpensionsförmånerna äger de bidrag, varom förmäles i lagen den 26 juli 1947 (nr 531) om bidrag till änkor och änklingar med barn. Sådant bidrag utgår efter inkomstprövning med belopp motsvarande änkepension och bostadstillägg enligt lagen om folkpensionering; även särskilt bostadstillägg kan utgå. Bestämmelserna i sistnämnda lag skall gälla i tillämpliga delar.

Jämlikt 19 § i lagen om folkpensionering, i dess lydelse enligt lag den 5 juni 1953 (nr 291), skall pensionsavgift med nedan angivna undantag erläggas av varje i riket mantalsskriven svensk medborgare i åldern 18—66 år.

Den som uppbär folkpension är befriad från avgiftsskyldighet. Pensionsavgift skall ej heller erläggas av den, vilkens till statlig inkomstskatt taxerade inkomst icke uppgår till 1 200 kronor, eller, om han är gift och skall taxeras enligt för gift skattskyldig gällande grunder samt andra maken icke är befriad från avgiftsplikt, makarnas beräknade taxerade inkomster sammanlagt icke uppgår till 1 200 kronor.

Pensionsavgiften för ogift och sammanlagda avgiften för äkta makar utgår med 1,8 procent av den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten, dock högst med 180 kronor för ogift och sammanlagt högst med 360 kronor för makar. För äkta makar gäller följande bestämmelser för avgiftsberäkningen. Är båda makarna taxerade och avgiftspliktiga erlägges pensionsavgift med sammanlagt högst 360 kronor. Därvid skall, om vardera makens taxerade inkomst överstiger 10 000 kronor, envar påföras pensionsavgift med 180 kronor. Om endast den ena makens taxerade inkomst överstiger 10 000 kronor minskas i förekommande fall dennes avgift så, att makarnas sammanlagda pensionsavgifter icke överstiger 360 kronor. Är endast den ena maken avgiftspliktig, och är den andra maken befriad från avgiftsskyldighet enbart av den anledningen, att för denne ej beräknats taxerad inkomst, utgör *maximivgiften* för den avgiftspliktige 360 kronor. Om båda makarna taxerats, men endast den ena är avgiftspliktig, eller om endast den ena maken taxerats, och den andra maken ej skulle ha varit avgiftspliktig även om han påförts taxering, utgår högsta pensionsavgift med 180 kronor.

Gällande beskattningsbestämmelser

De olika förmånerna enligt folkpensioneringslagen utgör skattepliktig inkomst för mottagaren. Detsamma är förhållandet med de enligt vissa andra författningar utgående bidragen till änkor och änklingar med barn. Såvitt avser den kommunala taxeringen har för dessa fall meddelats särskilda be-

stämmelser om extra avdrag för nedsatt skatteförmåga. Enligt 50 § 2 mom. kommunalskattelagen skall sålunda skattskyldig, vars inkomst helt eller till huvudsaklig del utgörs av folkpension eller änke- eller änklingsbidrag, därest särskilda omständigheter icke till annat föranleder, anses ha sådan nedsatt skatteförmåga, som berättigar till extra avdrag. I anvisningarna till nämnda paragraf stadgas, att om skattskyldig varit för sin försörjning *helt* beroende av vad han i form av folkpension eller änke- eller änklingsbidrag uppburit, den taxerade inkomsten regelmässigt bör minskas med ett belopp motsvarande vad han sålunda uppburit, dock högst 3 000 kronor. Om skattskyldig åtnjutit jämväl annan inkomst än folkpension eller änke- eller änklingsbidrag, men pensionen eller bidraget likväl utgjort den *huvudsakliga* delen av hans inkomst, bör den skattskyldige regelmässigt medgivas ett med hänsyn till omständigheterna jämkat avdrag för nedsatt skatteförmåga. Därest folkpensionen eller änke- eller änklingsbidraget icke uppgått till minst hälften av den sammanlagda inkomsten, bör avdrag, som ovan sägs, medgivas allenast då särskilda skäl därtill föranleder. — Några motsvarande bestämmelser har icke ansetts erforderliga vid den statliga taxeringen med hänsyn till de vid denna taxering utgående högre ortsavdragen.

Bestämmelser om avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för folkpensionsavgift finnes i 46 § 2 mom. kommunalskattelagen. Enligt detta stadgande äger skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret, i hemortskommunen åtnjuta avdrag för i slutlig eller tillkommande skatt ingående folkpensionsavgift, som under beskattningsåret påförts den skattskyldige. Därest skattskyldig endast en del av beskattningsåret varit här i riket bosatt, skall avdrag åtnjutas allenast i den mån det belöper å nämnda tid. Har folkpensionsavgift, för vilken avdrag åtnjutits vid inkomsttaxeringen, restituerats, avkortats eller avskrivits, skall intäkten härav jämlikt 35 § 5 mom. kommunalskattelagen upptagas till beskattning som inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet.

Enligt gällande uppbördsbestämmelser utgår icke preliminär A-skatt för folkpensioner eller bidrag till änkor eller änklingar med barn.

Vad angår hänsynstagande vid den preliminära A-skatten till folkpensionsavgiften gäller från och med år 1955, att skattetabellerna skall grundas bl. a. på den förutsättningen, att den skattskyldige medgives ett allmänt avdrag å 100 kronor. Vid bestämmande av detta belopp har emellertid hänsyn tagits också till de avgifter, som utgår enligt lagen om allmän sjukförsäkring.

De sakkunniga

1950 års skattelagssakkunniga uttalar i betänkandet, som förut nämnts, att nuvarande bestämmelser i fråga om beskattning av folkpensions- och vissa därmed jämställda förmåner och i fråga om avdragsrätt vid beskattningen för folkpensionsavgifter medför åtskilliga olägenheter i taxerings- och uppbördshänseende.

Till utveckling härav anför de sakkunniga, att de särskilda föreskrifterna om avdrag vid den kommunala taxeringen för nedsatt skatteförmåga för folkpensionärer har visat sig medföra besvärligheter vid taxeringsarbetet. För att i görligaste mån ernå enhetlig tillämpning av berörda föreskrifter har man på vissa håll utarbetat tabeller till ledning vid beräkning av avdragsbeloppet med hänsyn till sidoinkomstens storlek. Dessa tabeller kan emellertid icke alltid följas; hänsyn måste vid avdragets bestämmande ofta tagas till omständigheterna i det särskilda fallet. I många län har man därför nöjt sig med att utfärda allmänna anvisningar till ledning för taxeringsmyndigheterna. Ehuru sålunda vissa åtgärder vidtagits för att underlätta taxeringsarbetet i nu ifrågavarande hänseende, medför dock beräkningarna av de extra avdragen för folkpensionärer alltjämt en icke oväsentlig merbelastning för beskattningsnämnderna.

Beträffande rätten till avdrag för folkpensionsavgifter framhåller de sakkunniga att förekomsten av dylikt avdrag komplicerar såväl deklarations- som taxeringsförfarandet. Den skattskyldige måste från senaste debetsedel å slutlig skatt överföra den honom påförda obligatoriska folkpensionsavgiften till deklarationsformuläret. Därvid kan lätt förväxlingar ske med andra å debetsedeln angivna belopp, och feladderingar göras, om uppgifter skall inhämtas från mer än en debetsedel. För kontroll av det i deklarationen yrkade avdraget måste deklarationsgranskaren antingen infordra vederbörliga debetsedlar från den skattskyldige eller inhämta uppgifter från debiteringsmyndigheten. En så noggrann kontroll hinner vanligen inte göras under den relativt korta tiden för deklarationsgranskningen annat än i sådana fall, då det yrkade avdraget förefaller att vara uppenbarligen felaktigt.

I betänkandet påpekas vidare, att det förhållandet, att folkpensionsförmånerna är undantagna från preliminär beskattning, ofta medför bristande överensstämmelse mellan den preliminära A-skatten och den slutliga skatten. Om en folkpensionär är skyldig att vidkännas skatteavdrag för annan inkomst än folkpension, och sidoinkomsten uppgår till sådant belopp, att den skattskyldige vid taxeringen icke är berättigad till avdrag för nedsatt skatteförmåga, kommer han att påföras kvarstående skatt med belopp, motsvarande marginalskatten å folkpensionen, såvida han icke hos arbetsgivaren begärt förhöjt skatteavdrag å sidoinkomsten eller den lokala skattemyndigheten beslutat, att skatteavdrag å sidoinkomsten skall göras med högre belopp än i tabellen. Från och med år 1955 skall vid upprättande av källskatttabellerna viss hänsyn tagas till att avdrag medges för folkpensions- och sjukförsäkringsavgifter. Tabellerna skall nämligen grundas på förutsättningen, att skattskyldiga åtnjuter allmänt avdrag med 100 kronor. I den mån nyssnämnda avgifter avviker från nämnda belopp kommer den preliminära A-skatten och den slutliga skatten att icke överensstämma.

De sakkunniga erinrar om, att de olägenheter, som gällande bestämmelser om beskattning av folkpensioner och avdragsrätt för pensionsavgifter medför ur uppbördssynpunkt, har uppmärksamrats i tidigare sammanhang. Sålunda påpekade dåvarande skattedirektören K. G. A. Sandström i sitt år

1941 avgivna betänkande med allmänna riktlinjer till åstadkommande av tidigare inbetalning av utskylder (SOU 1941: 5) att avdraget för de obligatoriska avgifterna till den allmänna pensionsförsäkringen medförde, att förhandsberäkningar av utskylderna i flertalet fall måste bli felaktiga. Sandström framhöll vidare, att utfallande folkpensioner visserligen principiellt borde beskattas eftersom avdrag medgaves för inbetalda pensionsavgifter, men i de övervägande antalet fall kom någon skatt icke att utgå å pensionsbeloppen. I dessa fall blev situationen faktiskt den, att den skattskyldige både hade fått göra avdrag för pensionsavgifterna och sluppit betala skatt å den utfallande pensionen. Det syntes därför som om ett materiellt rättigare resultat skulle ernås, om avdragsrätt icke medgavs för pensionsavgifterna, men i stället folkpensionen fritogs från beskattningen. Av i huvudsak nu återgivna skäl föreslog Sandström, att rätten till avdrag för avgiften till allmänna folkpensioneringen upphävdes och utfallande pensionsbelopp hänfördes till icke skattepliktig intäkt.

Sandströms förslag, som vid remissbehandlingen genomgående tillstyrktes eller lämnades utan erinran, upptogs av 1944 års uppbördsberedning i dess betänkande med förslag till omläggning av uppbördsförfarandet. I den vid 1945 års riksdag framlagda propositionen med förslag till uppbördsförordning m. m. (nr 370) anförde emellertid departementschefen, att han icke ansåg sig beredd att på grundval av den föreliggande utredningen taga ställning till denna fråga. I stället förordade departementschefen att utfallande folkpension skulle undantagas från preliminärbeskattning. Propositionen blev i denna del bifallen av riksdagen.

Vidare nämner de sakkunniga, att 1950 års uppbördssakkunniga i sitt första betänkande med förslag till vissa ändringar i uppbördsförfarandet (SOU 1950: 7) föreslog, att skatteavdrag i viss utsträckning skulle verkställas å folkpensioner. Detta förslag mötte stark kritik i remissyttrandena och uppbördssakkunniga ansåg sig därför icke böra återkomma med förslaget i sitt andra betänkande (SOU 1952: 1).

Enligt skattelagssakkunnigas mening utgör nuvarande bestämmelser om beskattning av folkpensioner och avdrag för folkpensionsavgifter en av de faktorer, som komplicerar deklara-tions- och taxeringsförfarandet samtidigt som de utgör ett hinder för uppnående av bättre överensstämmelse mellan den preliminära A-skatten och den slutliga skatten.

Det framhålles i skattelagssakkunnigas betänkande, att sedan frågan om avskaffande av skatteplikten för folkpensionsförmåner och avdragsrätten för pensionsavgifter var föremål för prövning vid 1945 års riksdag, ifrågavarande spörsmål i vissa hänseenden har kommit i ett annat läge. De genomförda höjningarna av pensionsbeloppen och pensionsavgifterna har sålunda ogynnsamt inverkat på möjligheterna att ernå bättre överensstämmelse mellan den preliminära och den slutliga skatten. Vidare har bestämmelserna om hänsynstagande vid den kommunala taxeringen till utgående folkpensionsförmåner vid bestämmande av de särskilda avdragen för ned-satt skatteförmåga komplicerat taxeringsförfarandet. Ifrågavarande bestäm-

melser betraktades vid införandet som ett provisorium i avvaktan på en höjning av de kommunala ortsavdragen. Sedan en sådan genomförts vid 1950 års riksdag, täckte de kommunala ortsavdragen sådana folkpensioner, som utgick utan behovsprövning. I en den 18 november 1950 avlämnad promemoria upptog de sakkunniga till övervägande frågan att genom fritagande av de inkomstprövade folkpensionerna från skatteplikt bereda folkpensionärerna den lindring i beskattningen, som kunde anses erforderlig även efter höjningen av de kommunala ortsavdragen. Av i promemorian angivna skäl — i huvudsak sammanhängande med det sätt varpå inkomstprövad folkpensionsförmån reducerades med hänsyn till förekommande sidoinkomster — ansåg sig de sakkunniga icke då böra föreslå ur andra synpunkter önskvärda ändringar i bestämmelserna rörande folkpensionärernas beskattning.

Med hänsyn till de med nuvarande beskattningsregler förenade olägenheterna anser de sakkunniga, att frågan om beskattningen av folkpensioner och avdragsrätten för folkpensionsavgifter bör upptagas till förnyat övervägande. De sakkunniga föreslår i detta hänseende — som ett led i den förordade förenklingen i taxerings- och uppborädsförfarandet — att enligt lagen om folkpensionering utgående förmåner undantages från skatteplikt samt att rätten att vid taxeringen åtnjuta avdrag för enligt samma lag påförda avgifter avskaffas. Med hänsyn till det nära sambandet mellan folkpensionsförmånerna samt bidragen till änkor och änklingar med barn föreslår de sakkunniga att även dessa bidrag undantages från skatteplikt.

I anslutning till detta förslag uttalar de sakkunniga.

Sett ur de skattskyldigas synpunkt kan ett genomförande av de sakkunnigas förslag närmast betraktas såsom en viss omfördelning av skattebelastningen så till vida, att de folkpensionärer, som nu måste betala skatt för hela folkpensionen eller viss del därav, blir helt befriade från skatt för folkpensionsförmånerna, medan en viss skatteskärpning till följd av avdragsrättens slopande inträder för de skattskyldiga, som nu har att erlägga avgifter enligt lagen om folkpensionering. Emellertid kan den lindring, som inträder för folkpensionärerna beräknas uppgå till sammanlagt större belopp än den sammanlagda skärpningen för övriga skattskyldiga, varför förslaget som helhet betraktat innebär en minskning i skattebelastningen. För de skattskyldiga, som nu är avgiftspliktiga, bör den relativt ringa skärpning av beskattningen, som ett slopande av avdragsrätten innebär, kunna betraktas såsom ett förhållandevis billigt pris för förmånen att vid uppnådd pensionsålder eller dessförinnan inträdd rätt till folkpension få komma i åtnjutande av skattefrihet för pensionsförmånerna. Det kan vidare framhållas, att den av förslaget för vissa skattskyldiga föranledda skatteskärpningen kompenseras av att övriga förenklingsåtgärder är så utformade, att de i allmänhet leder till lindring i beskattningen.

För att erhålla underlag för bedömande av verkningarna av förslaget på skatteintäkterna till stat och kommun har de sakkunniga inhämtat vissa uppgifter från pensionsstyrelsen. Enligt dessa kan utbetalningarna av folkpensioner under år 1955 beräknas komma att uppgå till omkring 1 550 miljoner kronor. Härtill kommer utbetalningar av änke- och änklingsbidragen å

omkring 4 miljoner kronor. Folkpensionsavgifterna, vilka medför avdragsrätt vid inkomsttaxeringen, kan under samma år beräknas till 425 miljoner kronor.

Det för år 1955 beräknade antalet pensionstagare och bidragsberättigade till änke- och änklingsbidrag fördelade efter de olika förmånerna framgår av nedanstående sammanställning.

Pensions- eller bidragsförmån	Antal förmånsberättigade	Därav med inkomstprövade förmåner
Ålderspension.....	662 000	350 000
Invaldipension och sjukbidrag.....	138 000	122 000
Änkepension.....	16 000	12 000
Hustrutillägg.....	23 000	17 000
Änke- och änklingsbidrag.....	3 000	2 000
	842 000	503 000

Pensionstagare, som åtnjuter inkomstprövade förmåner, eller omkring 60 procent av hela antalet pensionstagare, och ett icke obetydligt antal av övriga förmånsberättigade kan antagas komma i åtnjutande av ortsavdrag och avdrag för nedsatt skatteförmåga med så stort belopp, att ingen del av folkpensionen eller bidraget blir beskattad. Av det belopp, som enligt beräkningarna kan komma att under år 1955 utbetalas i folkpensioner samt änke- och änklingsbidrag, kan enligt de sakkunniga sålunda ej mer än en tredjedel eller omkring 520 miljoner kronor antagas komma att bli beskattad.

Sammanfattningsvis uttalar de sakkunniga att den föreslagna skattefriheten för folkpensioner och upphävande av rätten till avdrag för folkpensionsavgifter sålunda kan beräknas medföra, att skatteunderlaget å ena sidan minskar med omkring 520 miljoner kronor, motsvarande vad av utgående folkpensioner som för närvarande beskattas, och å andra sidan ökar med bortfallande avdrag, som med hänsyn till att avdragen i viss utsträckning icke utnyttjas, kan uppskattas till 420 miljoner kronor. Nettoresultatet blir, att åtgärden i fråga kan beräknas medföra en minskning av skatteunderlaget med omkring 100 miljoner kronor. Den därå belöpande statliga inkomstskatten kan beräknas till 14 miljoner kronor och de kommunala skatterna till 12 miljoner kronor.

Remissyttrandena

Den föreslagna omläggningen av beskattningen av folkpensionsförmåner och avdragsrätten för folkpensionsavgifter har tillstyrkts av det övervägande antalet myndigheter och organisationer, som yttrat sig därom. Avstyrkande utlåtanden har avgivits av socialstyrelsen, länsstyrelserna i Kronobergs och Gävleborgs län, allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden, landsorganisationen, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Riksförbundet landsbygdens folk samt Svenska sjöfolksförbundet. Ett par remissinstanser, nämligen pensionsstyrelsen och försäkringsanstalterna Folket och Samarbeta har icke ansett sig kunna ta någon ställning till förslaget.

De remissinstanser, som tillstyrkt omläggningen, har betonat de fördelar ur förenklingsynpunkt, som förslaget genomförande skulle medföra såväl för de skattskyldiga som taxeringsmyndigheterna.

De synpunkter flertalet remissinstanser anlagt på dessa frågor kommer till uttryck i riksskattenämndens utlåtande, som jag här torde få återgiva. Nämnden påpekar inledningsvis, att bestämmelserna i kommunalskattelagen om extra avdrag vid taxeringen för personer, vilkas inkomst helt eller till huvudsaklig del består av folkpension, har visat sig särskilt besvärande i tillämpningen. Dessa föreskrifter — som har sin grund i de kommunala ortsavdragens otillräcklighet — är typexempel på sådana bestämmelser som tynger taxeringsapparaten utan att ge motsvarande valuta. Ur förenklingsynpunkt skulle därför mycket vara vunnet om bestämmelserna kan avlägsnas ur kommunalskattelagen.

Riksskattenämnden framhåller vidare, att det är tydligt att den av de sakkunniga föreslagna lösningen skulle leda till en avsevärd förenkling av deklara-tions- och taxeringsförfarandet. Riksskattenämnden är medveten om att ur skatteförmågesynpunkt åtskilliga erinringar kan göras mot detta förslag. Nämnden har den uppfattningen att vissa uppoffringar måste göras i sådant avseende om en förenkling av verklig betydelse skall uppnås. Nämnden finner att de sakkunnigas förslag i denna del, om det genomföres i obeskuret skick, innebär en sådan förenkling. Om den skatteskärpning, som uppkommer genom att avgifterna icke blir avdragsgilla, anses ligga i vägen för reformen, torde man böra överväga att åtminstone till viss del motväga denna skärpning genom någon sänkning av den statliga inkomstskattelagan, vilken numera — genom att den gjorts olika för äkta makar och ensamstående — medger en lämplig avvägning av kom-pensationen mellan dessa båda kategorier.

Ytterligare ett par remissinstanser anser, att ett slo-pande av rätten till avdrag för folkpensionsavgift icke bör genomföras med mindre kom-pensation genom en allmän skattesänkning kan ges för den skatteskärpning, som för skattskyldiga i de produktiva åldrarna eljest skulle inträda. Denna inställning har *länsstyrelsen i Stockholms län* och *Sveriges lantbruksförbund*.

Jämväl *allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden* framhåller, att det icke bör komma i fråga att borttaga rätten till avdrag för pensionsavgiften utan kom-pensation i någon form. Förslaget medför en avsevärd skatteskärpning särskilt för familjeförsörjare inom låglönegrupper. Möjligheten för sådana skattskyldiga till penningsparande är mycket begränsade och de har alltså ej möjlighet att utnyttja de skattelättnader som förslaget i andra hänseenden innebär.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län och *Sveriges akademikers centralorganisation* har avstyrkt de sakkunnigas förslag såväl rörande omläggning av beskattningen av folkpensionärer som rörande avdragsrätten för folkpensionsavgifter.

Nämnda länsstyrelse anför såsom skäl för sin ståndpunkt, att förslaget

innebär en formlig omfördelning av skattebelastningen. Den omständigheten att medellivslängden ökar och antalet pensionsberättigade i förhållande till hela folkmängden tenderar att öka, kommer småningom att lägga för stor del av skattebördan på de förvärvsarbetande årsklasserna, därest den av de sakkunniga föreslagna omfördelningen av skattebelastningen genomföres. Enligt av de sakkunniga lämnade uppgifter skulle omfördelningen för närvarande avse ett skatteunderlag av cirka 500 miljoner kronor. Därtill kommer, att alla de skattskyldiga, som icke uppnår pensionsåldern, skulle utan någon lindring i beskattningen få delta i utgifter, varav de inte får båt-nad.

Sveriges akademikers centralorganisation medger, att förslagets genomförande onekligen skulle medföra en rätt betydande förenkling av taxerings- och deklarationsförfarandet. Å andra sidan skulle emellertid komplikationer uppstå vid samordning av folkpension och tjänstepension. Härtill kommer, att det ur principiell synpunkt är klart motiverat att beskatta pensionen, vilken är avsedd för fortlöpande konsumtion och i detta hänseende fyller samma funktion som arbetsinkomst, liksom också att medge avdrag för pensionsavgifterna, vilka kan jämföras med omkostnader för intäkternas förvärvande. Största konsekvens i beskattningssystemet uppnås sålunda genom bibehållande av nu gällande princip.

Socialstyrelsen finner förslaget ur principiella synpunkter ägnat att väcka betänkligheter. Det strider sålunda mot den hävdvunna uppfattningen, att en pension till sin natur är att betrakta såsom en uppskjuten lön. Även om man kan bortse härifrån med hänsyn till att folkpensionen icke såsom tjänstepensionen hänför sig till en viss bestämd arbetsvolym, är det likväl knappast motiverat, att skattskyldighet i princip skall föreligga för andra inkomsttagare än folkpensionärer med lika låg inkomst som dessa, låt vara att de förra efter särskild prövning alltjämt skall kunna befrias från skattskyldigheten enligt reglerna om extra avdrag för nedsatt skatteförmåga. Anser man att folkpensionen bör betraktas såsom existensminimum och därför undantagas från beskattning, bör följaktligen övriga inkomsttagare med lika låg inkomst få åtnjuta samma förmån. Ej heller torde något bärande skäl föreligga för att göra folkpensionerna skattefria i fall, då vederbörande vid sidan därav uppbär annan inkomst av betydelse. Socialstyrelsen framhåller, att förslaget för en pensionerad statstjänsteman leder till den mindre följdriktiga konsekvensen, att han vid uppnående av 67 års ålder erhåller mindre skatt än tidigare, trots att hans sammanlagda pensionsinkomster blir högre än den statliga pensionen till följd av att denna pension icke minskas med folkpensionens fulla belopp.

Styrelsen anser sig kunna tillstyrka, att folkpensionsförmånerna göres skattefria endast då de utgör den skattskyldiges huvudsakliga inkomst samt under förutsättning att samma förmån samtidigt tillerkännes annan inkomsttagare med motsvarande låg inkomst. Denna fråga om skattebefrielse för de små inkomsttagarna kan lösas på olika sätt, exempelvis genom höjning av orlsavdragen eller av det i bestämmelserna om avdrag för nedsatt

skatteförmåga angivna beloppet. Överväger man emellertid att göra folkpensionen skattefri, måste man i vart fall taga hänsyn till den blivande allmänna pensionsförsäkringen. Vare sig pensionsförsäkringen och folkpensioneringen konstrueras fristående från varandra eller ej, kan man enligt socialstyrelsens mening icke ta ställning till frågan om folkpensionernas beskattning utan att ta pensionsförsäkringen med i beräkningen. Med hänsyn härtill bör enligt socialstyrelsens mening frågan om folkpensionsförmånernas beskattning ännu icke upptagas till prövning.

Pensionsstyrelsen anser sig som förut nämnts icke kunna för närvarande ta slutlig ställning till de sakkunnigas förslag. Styrelsen finner att den omfördelning av skattebördan som de sakkunnigas förslag innebär icke kan motiveras enbart med den av förslagen föranledda lättningen i taxeringsarbetet. Enligt styrelsens mening måste vartdera förslaget bedömas för sig och med särskilt beaktande av att en taxeringsrationalisering icke utan tvingande skäl bör medföra större ändringar i skattebelastningen än som ur andra synpunkter kan anses försvarliga. Dylika mera principiella synpunkter har icke blivit tillräckligt belysta i betänkandet. Med hänsyn härtill och då hithörande problem kräver ytterligare överväganden och delvis är av den art, att pensionsutredningens väntade betänkande om allmän pensionsförsäkring kan inverka på hur de lämpligen bör lösas, är det synnerligen svårt att för närvarande ta slutlig ställning till ifrågavarande båda förslag.

Härefter erinrar pensionsstyrelsen beträffande den föreslagna skattefriheten för folkpensionsförmåner, att det uppenbarligen förutsatts av statsmakterna, då nu gällande lag om folkpensionering antogs år 1946, att pensionerna skulle beskattas. Styrelsen understryker vidare, att huvuddelen av den skatt, som nu erlägges för folkpensionsförmåner, utgöres av de pensionärer, som i ekonomiskt avseende har den bättre ställningen, säkerligen i regel av personer som fyllt 67 år och har inkomster vid sidan av folkpensionen. Pensionsstyrelsen anmärker också, att en generell skattefrihet för folkpension kunde komma att framstå som stötande vid jämförelse mellan en person yngre och en äldre än 67 år, varav den förre förskaffar sig extrainkomst motsvarande den senares folkpension och för denna inkomst måste erlägga avsevärd marginalskatt, medan den senare genom den föreslagna reformen befrias från det på hans ålderspension belöpande marginalskattebeloppet. Denna effekt av förslaget skulle förstärkas vid av olika anledningar tänkbara framtida pensionsförhöjningar. Styrelsen erinrar även om, att en allmän pensionsförsäkring kan komma att organisatoriskt samordnas med folkpensioneringen och att ett undantagande av all folkpension från beskattning kan föranleda krav på skattefrihet även för pension enligt en sådan försäkring.

Landsorganisationen och Tjänstemännens centralorganisation har tillstyrkt den föreslagna skattebefrielsen för folkpensionsförmåner, men avstyrkt, att de sakkunnigas förslag om slopande av avdragsrätten för folkpensionsavgifter genomföres.

Landsorganisationen säger sig ha allvarliga betänkligheter mot de sak-

kunnigas förslag i denna del. Organisationen uttalar, att de kalkyler, varpå de sakkunniga har grundat sina förslag, enligt organisationens uppfattning är felaktiga, varför den föreslagna reformen skulle medföra en ökning av det totala beskattningsunderlaget och icke en sänkning därav som de sakkunniga förutsatt. De sakkunniga har enligt organisationens beräkningar med drygt 40 miljoner kronor överskattat det med förslaget genomförande förenade totala skattebortfallet.

Härefter anför landsorganisationen.

Det är emellertid mindre den omständigheten, att förslaget inte ens totalt sett kan väntas medföra någon skattelindring, som dikterat LO:s betänkligheter, utan det förhållandet, att förslaget skulle innebära en omfördelning av skattebelastningen från de produktiva grupperna inte till samtliga folkpensionärer, utan till den relativt lilla grupp av folkpensionärer, som förutom folkpension har sådana inkomster, att de för närvarande blir påförda skatt för folkpensionen. När de sakkunniga anser, att skatteskärpningen för de avgiftspliktiga utgör ett förhållandevis billigt pris för förmånen av skattefrihet för pensionsförmånerna, bör man hålla i minnet, att flertalet folkpensionärer redan åtnjuter denna förmån. LO kan inte ge sin anslutning till de sakkunnigas förslag till avskaffande av avdragsrätten för pensionsavgiften, men finner det rimligt med generell skattefrihet för pensionsförmånerna, vilket skulle leda till betydande förenklingar och större rättvisa. Kostnaderna för en dylik reform skulle med 80 milj. kr. överstiga det av de sakkunniga angivna beloppet. Den tekniska olägenheten med avdragen för pensionsavgiften skulle i så fall kvarstå.

Tjänstemännens centralorganisation uttalar, att de sakkunnigas förslag att folkpensionerna skall vara helt skattefria innebär en i och för sig önskvärd förenkling av arbetet för taxeringsnämnderna. Förslaget synes vidare synnerligen angeläget med hänsyn till att det nuvarande systemet med möjligheten till särskilt avdrag för nedsatt skatteförmåga för folkpensionärer, vars inkomst helt eller till huvudsaklig del utgöres av folkpension, icke är tillfredsställande. Den föreslagna skattefriheten skulle vidare medföra att folkpensionens värde ökar för dem, vilkas folkpension nu beskattas helt eller delvis. Förhållandet kan också uttryckas sålunda, att värdet av vid sidan av folkpensionen uppburna inkomster ökas. Nu antydda konsekvenser innebär en fördel ur såväl individens som samhällets synpunkt. De är ägnade att öka benägenheten att genom egna åtgöranden erhålla andra inkomster vid sidan av folkpensionen som tillsammans med denna kan ge en acceptabel levnadsnivå.

Beträffande slopadet av avdragsrätten för folkpensionsavgift påtalar *Tjänstemännens centralorganisation* att härigenom en icke obetydlig skärpning av beskattningen skulle inträda för den aktiva delen av befolkningen. Organisationen anser sig icke kunna instämma i de sakkunnigas uttalande att denna skärpning kan betraktas som ett billigt pris för förmånen att få komma i åtnjutande av skattefrihet för pensionsförmånerna. Minst tillämpligt är detta uttalande för de personer som efter folkpensionsålderns inträde har sådana inkomstförhållanden att de ej enligt nu gällande regler belastas med skatt på folkpensionen. Mot bakgrunden av sin uppfattning att en om-

läggning av skattereglerna ej bör medföra skatteskärpning avstyrker organisationen förslaget att avdragsrätten för folkpensionsavgifter slopas.

Vidare anför Tjänstemännens centralorganisation.

Därest den föreslagna skattefriheten för folkpensionen genomföres och avgiften förblir avdragsgill innebär detta, att man bryter principen att antingen utfallande belopp eller inbetalade avgifter till försäkringar skall beskattas. Detta förhållande synes emellertid icke medföra att en sådan ordning — för vilken talar praktiska och i viss mån sociala synpunkter — av principiella skäl ej är genomförbar. Ett motsvarande undantag från huvudregeln innebär det nuvarande systemet med det s. k. försäkringsavdraget.

Därest emellertid en sådan lösning trots allt ej anses möjlig förordar TCO, att det nuvarande systemet bibehålles, d. v. s. avdragsrätt för folkpensionsavgiften, medan pensionsbeloppen utgör skattepliktig inkomst.

TCO vill i detta sammanhang erinra om att organisationen tidigare givit uttryck för den uppfattningen att från det allmänna utgående socialförmåner — bl. a. för undvikande av »tröskelproblem» — i princip bör vara skattepliktig inkomst och att beloppens storlek bör avvägas med hänsyn till detta förhållande.

I åtskilliga remissyttranden har framförts andra reformförslag såväl beträffande beskattningen av folkpensionsförmånerna som beträffande avdragsrätten för folkpensionsavgifterna.

Såvitt angår avdragsrätten för folkpensionsavgifter har *landsorganisationen*, som avstyrkt förslaget om dess slopande, ifrågasatt huruvida icke en omläggning därav kunde ske för vinnande av förenklingsnytt. Organisationen föreslår därför att vid beräkningen av den beskattningsbara inkomsten vederbörande skattemyndighet minskar den taxerade inkomsten med folkpensionsavgiften i likhet med vad de sakkunniga föreslagit beträffande utskyldsavdraget.

Förslag av denna innebörd har också framlagts av *Tjänstemännens centralorganisation*.

Sveriges akademikers centralorganisation ifrågasätter om det icke är möjligt att genom en schablon göra avdraget för folkpensionsavgiften beroende av inkomsten under beskattningsåret i stället för av de faktiskt erlagda avgifterna under ett tidigare år.

Allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden framhåller, att eftersom det är önskvärt att avdraget för pensionsavgift försvinner ur deklARATIONERNA, det kan ifrågasättas om icke de sakkunnigas förslag i detta hänseende kan kvarstå, men pensionsavgiften i stället inarbetas i skatteskalan. Därvid bör höjningen av skatteprocenten för beskattningsbara inkomster upp till 10 000 resp. 20 000 kronor göras mindre än med 1,8 procent av inkomsten. En sådan ändring skulle medföra flera andra fördelar. En beräkning av avgiften på beskattningsbar inkomst i stället för på taxerad inkomst skulle medföra att avgiftspåföring för inkomster under existensminimum som regel inte skulle ifrågakomma. Ändringen skulle vidare medföra skattelindring även för andra inkomsttagare med låga inkomster. Vidare skulle ändringen medföra att pensionärer med förhållandevis goda inkomster finge lämna något bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen,

vilket i någon mån skulle motväga den materiellt omotiverade, men av praktiska skäl betingade skattelindring, som sådana skattskyldiga erhåller genom skattefriheten för uppburen folkpension. Ett bortlagande av den arbetskrävande debiteringen av folkpensionsavgifterna skulle medföra en avsevärd arbetslättnad för debiteringsförrättarna.

Liknande förslag har framlagts av *riksräkenskapsverket, länsstyrelserna i Gotlands och Malmöhus län, Föreningen Sveriges kronokamrerare* ävensom några av de *lokala skattemyndigheterna*, vilka yttrat sig i anledning av betänkandet. *Länsstyrelsen i Gotlands län* framhåller att detta visserligen skulle medföra, att sådana skattskyldiga, som taxeras till 1 200 kronor eller mera men icke når upp till beskattningsbar inkomst icke längre behöver gälda någon del av avgifterna till sin pensionering, medan å andra sidan skattskyldiga under aderton och över sextiosex år skulle bli bidragsskyldiga i motsats till vad som nu är fallet. Enligt länsstyrelsens uppfattning kan detta icke anses oegentligt bl. a. av den anledningen, att folkpensioneringen numera får anses ha förlorat sin karaktär av försäkring.

Pensionsstyrelsen framhåller, att de olägenheter som är förenade med att de skattskyldiga för närvarande själva måste ange pensionsavgiftsavgdragen i sina deklarationer, skulle försvinna om avgifternas uträknande kunde åläggas taxeringsmyndigheterna. Dessa kunde då samtidigt ex officio verkställa avgiftsavgdragen från det aktuella beskattningsårets inkomster.

I fråga om beskattningen av folkpensionerna har *överståthållarämbetet* såsom ett alternativ föreslagit, att folkpensionsförmånerna beskattas till hälften, därest statsfinansiella skäl lägger hinder i vägen för en framtida eventuell höjning av folkpensionsförmånerna om dessa nu göres helt skattefria.

Länsstyrelsen i Kronobergs län, som avstyrkt de sakkunnigas förslag, ifrågasätter om tillräckliga skäl kan anses föreligga för att slopa beskattningen av folkpensioner särskilt för högre inkomsttagare. Syftet att ernå en förenkling i taxeringsavseende kan enligt länsstyrelsens mening tillgodoses på annat sätt än de sakkunniga föreslagit. Länsstyrelsen föreslår för sin del, att folkpensionen göres helt skattefri för lägre inkomsttagare samt att fr. o. m. ett visst inkomstläge beskattningen av folkpension sker efter en stigande skala, som ställes i relation till den skattskyldiges sammanräknade nettoinkomst och är så avpassad, att vid ett visst högre inkomstläge hela folkpensionen blir beskattad. Då den obligatoriska folkpensionsavgiften närmast torde vara att jämföra med en statlig skatt, synes i princip icke skäl föreligga att medgiva avdrag därför vid taxeringen. Därest emellertid skattskyldigheten för folkpensioner skulle slopas endast för lägre inkomsttagare, anser länsstyrelsen det obilligt att i princip upphäva avdragsrätten för dylika avgifter vid taxeringen.

Pensionsstyrelsen har ifrågasatt, om icke folkpension i princip bör vara skattepliktig, men inkomstprövade folkpensionsförmåner undantas från beskattning. Inkomstprövning innebär att avdrag från den inkomstprövade pensionen sker för ensamstående med $33 \frac{1}{3}$ procent av årlig inkomst mel-

lan 1 000 och 1 400 kronor och med $66 \frac{2}{3}$ procent av inkomst därutöver samt för gift med $33 \frac{1}{3}$ procent av inkomst mellan 750 och 1 050 kronor och med $66 \frac{2}{3}$ procent av överskjutande belopp. Dessa procentsatser för avdrag med hänsyn till egen inkomst är så höga, att inkomstprövningen uppenbarligen som helhet verkar strängare än inkomstbeskattningen. Under sådana förhållanden anser styrelsen någon anledning knappast finnas att pensionsförmåner som är underkastade inkomstprövning dessutom skall vara föremål för beskattning.

Vidare framhåller pensionsstyrelsen, att även om skatteplikten bibehålles i fråga om allmän ålderspension men slopas i övrigt, torde det med viss schablonisering av skattskyldigheten vara möjligt både att befria folkpensionärer från skyldigheten att i självdeklarationerna redovisa uppburna pensionsbelopp och att åstadkomma en förenkling av taxeringsarbetet. Man kunde nämligen tänka sig att taxeringsmyndigheterna utan stöd av uppgifter från deklaranterna påförde personer över 67 år allmän ålderspension med ett på lämpligt sätt avpassat schablonbelopp. Till sådant schablonbelopp torde hänsyn också kunna tagas vid beräkning av källskatt för personer över 67 år för åstadkommande av bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt, när sådan person har inkomster vid sidan av folkpensionen.

Från *socialstyrelsens* sida framhålls, att det av de sakkunniga såsom alternativ III betecknade förslaget erbjuder en möjlighet att i viss grad förenkla deklarationsförfarandet. Då detta alternativ bygger på att skatteplikten för folkpensionsförmåner bibehålles skulle ett gemensamt schablonavdrag medgivas för folkpensionsavgift, försäkringspremier och sjukförsäkringsavgifter med 300 kronor för ensamstående och 600 kronor för äkta makar. Om de verkliga kostnaderna uppgår till högre belopp skulle avdrag medgivas härför, dock att avdragsrätten för försäkringspremier och sjukförsäkringsavgifter skulle begränsas till visst belopp. Styrelsen anser, att man tills vidare bör beträda den sålunda föreslagna vägen.

Departementschefen

Som av den tidigare redogörelsen framgått är folkpensionsförmåner att hänföra till skattepliktig inkomst. I enlighet med gängse principer i fråga om försäkringsbeskattningen är å andra sidan folkpensionsavgift avdragsgill vid taxeringen. För att ej de folkpensionärer, som endast uppbär folkpension eller blott har obetydlig annan inkomst, skall bli beskattade har särskilda bestämmelser meddelats om avdrag för nedsatt skatteförmåga.

Sistnämnda bestämmelser har vållat avsevärda svårigheter i tillämpningen.

1950 års skattelagssakkunniga har nu föreslagit regler som innebär att beskattningen helt skulle omläggas. Enligt deras förslag skulle folkpensionsförmåner hänföras till icke skattepliktiga inkomster och avdrag för folkpensionsavgifter icke medgivas.

En sådan omläggning skulle ur förenklingssynpunkt ha stora fördelar. Framför allt skulle taxeringsmyndigheternas arbete underlättas genom att tillämpningen av de komplicerade bestämmelserna om nedsatt skatteförmåga till stor del skulle bortfalla.

De sakkunnigas förslag leder emellertid till en skatteskärpning för de skattskyldiga som går miste om avdragsrätten för folkpensionsavgiften, d. v. s. i huvudsak befolkningen i de arbetsföra åldrarna. Med hänsyn till denna konsekvens kan jag icke godtaga förslaget. Jag har därför låtit verkställa preliminära undersökningar, huruvida det vore möjligt att uppnå motsvarande förenklingar genom andra åtgärder. Några tillfredsställande lösningar har emellertid därvid hittills icke framkommit.

Med hänsyn till de avsevärda förenklingar som skulle nås med de sakkunnigas förslag anser jag det böra övervägas om förslaget kan genomföras i samband med en allmän skattesänkning. Förberedande undersökningar har gett vid handen att stora svårigheter kommer att möta men att dock vissa utsikter föreligger till en godtagbar lösning. Som jag tidigare framhållit har jag för avsikt att inom den närmaste tiden begära Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla särskilda sakkunniga för att utreda frågan om en allmän skattesänkning. Som jag också tidigare nämnt bör på dessa sakkunniga även ankomma att ytterligare undersöka möjligheterna att genomföra skattelagssakkunnigas förevarande förslag i samband med skattesänkningen.

VII. Utskyldsavdraget

Gällande bestämmelser

Enligt gällande bestämmelser får visst avdrag för utskylder ske vid taxeringen till statlig inkomstskatt. Avdragsrätten omfattar endast skatt, som skall erläggas till kommun eller kommunal samfällighet. Vid varje års taxering får i princip avdrag ske för kommunala utskylder, upptagna å den eller de debetsedlar, som den skattskyldige erhållit under det närmast föregående året. Sålunda har exempelvis vid 1954 års taxering fått avdragas dels skatt enligt debetsedlar å slutlig skatt och fastighetsskatt enligt 1953 års taxering dels ock skatt enligt debetsedel å tillkommande skatt, där sådan debetsedel tillställts den skattskyldige under år 1953.

Avdragsrätten för kommunala utskylder hänför sig sålunda till inkomst, som ligger i regel två år före de taxeringsår, då avdraget må ske.

Eftersom avdragsrätten gäller debiterade utskylder, får avdrag åtnjutas även om utskylderna icke erlägges. Å andra sidan skall slutlig eller tillkommande skatt, för vilken avdrag åtnjutits vid tidigare års taxeringar, vid taxeringen till statlig inkomstskatt beskattas såsom inkomst för den skattskyldige, om den avkortas, avskrivs eller restitueras.

Att avdrag på nu angivet sätt medges för kommunala utskylder sam-

manhänger med att kommunalskatterna vid samma inkomst ofta är olika stora i olika kommuner. Med hänsyn till att skatteförmågan sålunda kan vara olika vid i övrigt likartade förhållanden har det därför ansetts skäligt, att avdrag medges vid den statliga taxeringen för dylika utskylder. Den omständigheten, att en skattskyldig i en kommun med hög kommunal utdebitering i förhållande till sin verkliga inkomst erhåller lägre statsskatt än en skattskyldig i en kommun med låg utdebitering, får en viss skatteutjämnande verkan.

Rätten till avdrag för kommunala utskylder infördes efter beslut av 1910 års riksdag och har sedan bibehållits i skattelagstiftningen. Som närmare framgår av de sakkunnigas betänkande har frågan om upphävande av denna rätt vid flera tillfällen tagits under överbägande och vissa förslag härom har framlagts, dock utan att leda till något resultat.

De sakkunniga

I betänkandet har 1950 års skattelagssakkunniga påpekat vissa med utskyldsavdraget förenade olägenheter, vilka komplicerar deklara-tions- och taxeringsförfarandet. Det framhålls sålunda, att svårigheter ofta föreligger för de skattskyldiga att vid upprättande av självdeklara-tioner riktigt ange de utskylder för vilka avdragsrätt föreligger. Dessa utskylder är visserligen upptagna på debetsedeln avseende slutlig skatt, men i många fall har den skattskyldige icke denna debetsedel eller anteckning om utskylderna till hands då deklarationen skall upprättas, varför avdragsbeloppen ofta uppgives ungefärligen eller över huvud icke anges på deklara-tionsblanketten. Understundom plägar de skattskyldiga av misstag uppgiva beloppen för slutlig eller kvarstående skatt i stället för beloppet för kommunalutskylderna.

De sakkunniga framhåller, att angivna omständigheter föranleder till att felaktigheter i betydande utsträckning förekommer i självdeklara-tionerna, vilka felaktigheter icke alltid blir rättade vid den av beskattningsmyndigheterna verkställda granskningen av deklara-tionerna. För en noggrann kontroll av yrkat avdrags riktighet skulle erfordras att vederbörande granskare antingen infordrade slutdebetsedeln från den skattskyldige eller inhämtade uppgift från vederbörande myndighet. En sådan kontroll av varje utskylds-avdrag torde emellertid icke medhinnas under taxeringsarbetet. På många håll torde kontroll endast ske stickprovsvis och genom att jämföra avdraget med den i föregående års deklaration uppgivna inkomsten.

De sakkunniga har vidare pekat på att vid stigande inkomst de för löntagare avsedda tabellerna för bestämmande av preliminär A-skatt upptar ett för högt avdrag för kommunala utskylder. Vad angår den statliga inkomstskatten grundas nämligen tabellerna bl. a. på den förutsättningen, att den skattskyldige medgives avdrag för kommunalskatt med belopp, motsvarande de kommunala utskylder som enligt tabellerna ingår i den totala

preliminära skatten. För beräkning av dessa kommunala utskylder skall enligt uppbördsförordningen ligga till grund den utdebitering, som i vederbörande kommun bestämts för inkomståret. Sålunda kommer vid beräkningen av den preliminära statsskatten avdrag att beräknas med hänsyn till de å inkomsten för inkomståret — d. v. s. i regel beskattningsåret — belöpande kommunalutskylderna. Vid den slutliga taxeringen däremot medges avdrag för den kommunalskatt, som hänför sig till inkomsten året före beskattningsåret. Genom att kommunalskatteavdraget på grund av berörda förhållanden blir för högt upptaget vid den preliminära inkomstskatten, måste kvarstående skatt i många av dessa fall uttagas framför allt i tider med stigande inkomster. Å andra sidan blir skatten för hög, då inkomsterna minskar från det ena året till det andra eller om flyttning sker till kommun med lägre utdebitering än i den tidigare.

De sakkunniga uttalar, att det förhållandet, att enligt nuvarande regler avdrag vid taxeringen till statlig inkomstskatt normalt icke medges för den kommunalskatt, som belöper på beskattningsårets inkomst utan för den inkomst, som hänför sig till året dessförinnan, även medför andra olägenheter än dem, som direkt sammanhänger med uppbördsförfarandet. Vid jämn inkomst och oförändrad utdebitering är det utan betydelse om avdrag medges för det ena eller andra årets kommunalskatt. Avviker däremot inkomsten under året närmast före beskattningsåret mera avsevärt från beskattningsårets inkomst blir utskyldsavdraget opropotionerligt i förhållande till denna senare inkomst, vilket i inkomstlägen, där skatten är progressiv, får mindre tillfredsställande verkningar. Dessa framträder med särskild tydlighet i sådana fall, där skattskyldig icke haft någon inkomst alls under året före beskattningsåret. Orsaken härtill kan exempelvis vara den, att den skattskyldige först under beskattningsåret inträtt i förvärvslivet. Nu avsedd skattskyldig drabbas av en i förhållande till skattskyldiga med jämnare inkomstförhållanden högre beskattning, vilken till följd av statsskattens progressivitet i regel icke utjämnas genom lindrigare beskattning något senare år.

De erinringar, som enligt den nyss lämnade redogörelsen kan framställas mot utskyldsavdraget, har de sakkunniga funnit böra beaktas vid bedömning av frågan om rätten att vid taxeringen till statlig inkomstskatt åtnjuta avdrag för kommunala utskylder bör behållas i sin nuvarande utformning. De sakkunniga uttalar, att nuvarande bestämmelser synes utgöra ett avsevärt hinder såväl för ett förenklat deklarations- och taxeringsförfarande som för uppnående av överensstämmelse mellan den preliminära och den slutliga skatten. Det sistnämnda har särskilt avseende å det stora flertalet skattskyldiga, som har att erlægga preliminär A-skatt.

För att lösa förevarande fråga har de sakkunniga övervägt olika möjligheter.

De sakkunniga anför härom, att den ur förenklingssynpunkt radikalaste lösningen givetvis skulle vara att helt avskaffa utskyldsavdraget. Därvid

skulle — för att utskyldsavdragets slopande i princip icke skulle innebära någon skattes kärpning — skatteskalorna för den statliga inkomstskatten omarbetas med utgångspunkt från den genomsnittliga kommunala utdebiteringen i riket. Detta borde ske på sådant sätt, att den statliga inkomstskatten skulle giva samma utbyte som för närvarande. De sakkunniga har emellertid erinrat om att, då avdragsrätten infördes, detta motiverades med att därigenom skulle undanröjas de orättvisor, som föranleddes av ojämnheterna i den kommunala beskattningen. Under den tid, som förflutit efter det avdragsrätten infördes i samband med 1910 års skattelagstiftning, har åtskilliga åtgärder vidtagits i syfte att utjämna det kommunala skattetrycket. Alltjämt föreligger emellertid en avsevärd olikhet i fråga om storleken av den kommunala utdebiteringen. Till belysande härav har de sakkunniga låtit uppgöra följande sammanställning över kommunområden i riket, fördelade å dyrorter och efter storleken av kommunal utdebitering enligt beslut år 1953.

*Kommunområden i riket fördelade å dyrorter och efter storleken
av kommunal utdebitering¹ enligt beslut år 1953*

Ortsgrupp	Utdebitering per skattekrona (avjämnad till hela krontal)												Summa omr.	
	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19		20
II	1	13	166	440	408	205	63	14	3	—	—	—	—	1 313
III	1	3	37	144	288	323	199	107	23	8	—	—	—	1 133
IV	—	1	5	13	12	14	29	58	30	19	7	—	1	189
V	—	—	2	2	3	2	11	23	18	17	11	4	—	93
S:a områden	2	17	210	599	711	544	302	202	74	44	18	4	1	2 728

¹ Innefattar utdebitering av allmän kommunalskatt (inkl. församlingsavgift och municipal-skatt), landstingsmedel och tingshusmedel.

1950 års skattelagssakkunniga anser det tveksamt om man för närvarande helt kan bortse från variationerna i den kommunala utdebiteringen vid uttagande av den statliga inkomstskatten. Ehuru utskyldsavdragets avskaffande skulle leda till den största förenklingen och därför — i den mån utvecklingen av den kommunala beskattningen kan befinnas det medgiva — bör betraktas såsom ett eftersträvansvärt framtidsmål, synes det de sakkunniga för närvarande lämpligast att söka utfinna en annan metod, varigenom de med nuvarande bestämmelser förenade olägenheterna i görligaste mån elimineras.

Om nya regler för utskyldsavdraget skall genomföras, bör dessa enligt de sakkunniga utformas så, att avdraget kommer att avse beskattningsårets inkomst och icke som nu inkomsten under året före beskattningsåret. På avdragsreglerna bör även uppställas krav på enkelhet i tillämpningen.

De sakkunniga har funnit att det icke föreligger möjligheter att vidtaga förenklingar av något värde, om man skall bibehålla nuvarande eller något detta liknande system för medgivande av avdrag för erlagda eller debiterade

kommunala utskylder. Önskemålet om hänsynstagande vid den statliga inkomsttaxeringen till att inkomsten jämväl är — på olika sätt i olika kommuner — kommunalt beskattad skulle emellertid i stället kunna tillgodoses genom att det nuvarande utskyldsavdraget slopas men att den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten vid beräkning av den beskattningsbara inkomsten minskas förutom med ortsavdrag och, i förekommande fall, avdrag för nedsatt skatteförmåga med ytterligare ett belopp, som ersätter utskyldsavdraget. Beräkning av beskattningsbar inkomst skulle därvid tillgå så, att taxerad inkomst minskas med ortsavdrag, varefter återstoden reduceras med ett procenttal, motsvarande den till närmaste hela krontal avjämnade kommunala utdebiteringen samt, i förekommande fall, med avdrag för nedsatt skatteförmåga.

I betänkandet har intagits följande exempel för belysande av den av de sakkunniga ifrågasatta metoden.

En gift skattskyldig, som bor i ortsgrupp V, har en taxerad inkomst — vid vars beräkning utskyldsavdrag icke skolat göras — å 10 000 kronor. Avdrag för nedsatt skatteförmåga ifrågakommer ej. Den kommunala utdebitering, efter vilken preliminär skatt uttagits under beskattningsåret, utgör sammanlagt 12 kronor per skattekrona.

Taxerad inkomst	10 000
Avgår ortsavdrag	4 000
	<hr/>
	6 000
Reduktion motsvarande utskyldsavdrag	720
	<hr/>
Beskattningsbar inkomst	5 280

Beräkningen av den till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomsten kan enligt de sakkunniga ske enligt tabell, som för viss taxerad inkomst utvisar den beskattningsbara inkomsten. Särskild tabell kommer att erfordras för varje ortsgrupp och förekommande till helt krontal avjämnad kommunal utdebitering.

Vidare anför de sakkunniga.

Under förutsättning, att skattskyldig taxerades statligt och kommunalt för hela sin inkomst i en och samma kommun samt att inkomster och avdrag överensstämde vid den statliga och kommunala taxeringen, skulle en sådan anordning medföra praktiskt taget samma resultat som utskyldsavdraget i dess nuvarande utformning. Emellertid förekommer i detta hänseende vissa differenser, som medför, att det ifrågasatta systemet i åtskilliga fall icke ger helt samma resultat som det nuvarande.

De omständigheter, som vanligen föranleder en bristande överensstämmelse mellan den statliga och den kommunala taxeringen och beskattningen, återgives i nedanstående sammanställning:

1. De kommunala och statliga ortsavdragen är bestämda till olika belopp. Vidare kan, där inkomsten hänförs till annan kommun än hemortskommunen, förekomma att ortsavdraget icke kan utnyttjas vid den kommunala men väl vid den statliga taxeringen. Slutligen kan avdrag för nedsatt skatteförmåga medgivas med skilda belopp vid de båda taxeringarna.

2. I sådana fall, där inkomst skall kommunalt beskattas i annan kommun än hemortskommunen, beräknas kommunalskatten efter den utdebitering som fastställts i förstnämnda kommun. Denna kan mer eller mindre avvika från utdebiteringen i hemortskommunen.

3. Vid den kommunala taxeringen medges avdrag för underskott i förvärvskälla endast i den kommun, där inkomst av förvärvskällan skall beskattas. Motsvarande begränsning gäller däremot icke vid den statliga taxeringen.

4. Gift kvinnas s. k. förvärvsavdrag kan utgå med olika belopp vid den kommunala och den statliga taxeringen. (46 § 3 mom. kommunalskattelagen och 4 § 2 mom. första stycket förordningen om statlig inkomstskatt.) Den enligt 4 § 2 mom. andra stycket gift man medgivna avdragsrätten för hustru, som utfört arbete i viss förvärvskälla, har ingen motsvarighet vid taxeringen till kommunal inkomstskatt.

5. Enligt den vid 1953 års riksdag beslutade omläggningen av fastighetsbeskattningen, vilken skall tillämpas från och med 1956 års taxering skall vid beräkning av den till kommunal inkomstskatt taxerade inkomsten tillägg ske för s. k. garantibelopp, utgörande fyra procent av taxeringsvärdet å skattskyldig tillhörig fastighet. I den mån garantibeloppet överstiger inkomsten av fastigheten blir den kommunala inkomsttaxeringen högre än den statliga inkomsttaxeringen, vid vilken garantibesättning icke förekommer.

Ovan angivna förhållanden medför att resultatet av ett vid bestämmande av den till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomsten på ovan angivet sätt beräknat avdrag för vad som motsvarar de kommunala skatterna mer eller mindre kommer att avvika från de resultat, som erhålles genom avdrag för kommunala utskylder enligt nuvarande bestämmelser. Det må emellertid framhållas, att jämväl det nuvarande systemet är behäftat med brister och frågan om huruvida och på vad sätt hänsyn vid den statliga beskattningen skall tagas till att inkomsten jämväl är kommunalt beskattad i sista hand är en bedömningsfråga. Den omständigheten att det föreslagna systemet i vissa fall ger något olika resultat utgör därför i och för sig icke anledning att tillerkänna de nuvarande reglerna företräde.

De sakkunniga framhåller emellertid, att för det stora flertalet skattskyldiga skulle avvikelserna inskränka sig till den bristande överensstämmelsen mellan de statliga och kommunala ortsavdragen. Detta anser de sakkunniga dock kunna elimineras genom en korrigering av de statliga ortsavdragen. Den av de sakkunniga ifrågasatta ordningen skulle nämligen lämna i huvudsak samma resultat som nuvarande avdragsmetod, om de statliga ortsavdragen höjes för gift skattskyldig med 200 kronor, för skattskyldig, som avses i 8 § 1 mom. fjärde stycket förordningen om statlig inkomstskatt (ensamstående skattskyldiga med barn) med 150 kronor och för annan skattskyldig med 100 kronor. I särskilda tabeller har i betänkandet (bilaga 1 a—c) redovisats med vilka belopp den statliga inkomstskatten skulle avvika från den nuvarande om den av de sakkunniga ifrågasatta ordningen genomföres. Av dessa tabeller kan utläsas följande.

För gift skattskyldig skulle den av de sakkunniga ifrågasatta ordningen medföra en skärpning av den statliga inkomstskatten så snart den kommunala utdebiteringen är högre än i ortsgrupp II ca 10 kronor och i ortsgrupp V ca 9 kronor. För ensamstående skattskyldig skulle den statliga inkomst-

skatten höjas vid en kommunal utdebitering av ca 16 kronor respektive ca 15 kronor. För gift skattskyldig med en beskattningsbar inkomst av 8 000—10 000 kronor skulle höjningen utgöra ca 6 kronor, om den kommunala utdebiteringen är 12 kronor, ca 20 kronor om utdebiteringen är 16 kronor, och ca 34 kronor om utdebiteringen är 20 kronor. I ortsgrupp V är motsvarande tal ca 11, 26 och 42 kronor. För ensamstående skattskyldig är höjningen tämligen obetydlig maximalt ca 17 kronor i ortsgrupp II och ca 26 kronor i ortsgrupp V.

Beträffande den tidigare berörda konsekvensen av den ifrågasatta ordningen, att avdragsrätten icke kan omfatta den del av kommunalskatten för fastighet som är högre än kommunalskatten å inkomsten av fastigheten, d. v. s. vad som plägat benämnas den effektiva fastighetsskatten, anför de sakkunniga följande.

Eftersom den effektiva fastighetsskatten är avsedd att vara en objektskatt å fast egendom, föreligger i och för sig icke egentliga skäl, varför den effektiva fastighetsskatten skulle vara avdragsgill vid inkomsttaxeringen. Vidare kan erinras om att enligt proposition nr 186 till 1953 års riksdag och det vid samma års riksdag av bevillningsutskottet avgivna betänkandet nr 49 enighet synes råda om att den kommunala fastighetsbeskattningen bör så småningom avvecklas. Som ett led i denna avveckling beslöts vid ovannämnda riksdag en sänkning från 5 till 4 av det repartitionstal, som ligger till grund för fastighetsskattens beräkning. Detta beslut innebar för fastighetsägarna en icke oväsentlig lättnad i den kommunala beskattningen. Anses fastighetsägarna det oaktat böra kompenseras för den skärpning i den statliga beskattningen, som skulle följa av ett avskaffande av nuvarande rätt till avdrag för den del av de kommunala skatterna, som motsvarar den effektiva fastighetsskatten, föreligger möjligheten att — samtidigt som därmed tages ännu ett steg i avvecklingen av fastighetsbeskattningen — genomföra ytterligare någon sänkning av repartitionstalet.

Vad angår de övriga omständigheter, som enligt vad förut anförts skulle komma att vid den ifrågasatta omläggningen av utskyldsavdraget föranleda ändringar i den statliga beskattningen, anser de sakkunniga dessa icke vara av den betydelse, att de bör utgöra hinder mot en eftersträvad förenkling i deklara-tions- och taxeringsförfarandet eller mot att i uppbördshänseende uppnå en bättre överensstämmelse mellan den preliminära och slutliga skatten.

De sakkunniga anser att den ifrågasatta metoden innebär en förbättring därutinnan att avdraget blir hänförligt till den inkomst som taxeras och icke såsom f. n. till ett tidigare års inkomst. Det kommer således icke liksom nu att kunna inträffa att en person icke kan utnyttja avdraget för kommunalutskylder på grund av att han icke har tillräcklig inkomst under det år, då debetsedel upptagande de kommunala utskylderna erhålles.

På anförda skäl föreslår de sakkunniga att avdrag för kommunala utskylder skall åtnjutas enligt den metod, för vilken redogörelse nyss lämnats.

De sakkunniga påpekar, att folkpensionsavgifter enligt 19 § lagen om folkpensionering utgår med 1,8 procent av den till statlig inkomstskatt taxe-

rade inkomsten. Då de sakkunnigas förslag i visst avseende innebär ändring i grunderna för beräkning av den taxerade inkomsten, bör, om förslaget genomföres, övervägas i vad mån detta bör medföra ändring av ovannämnda procentsats. Storleken av en persons till statlig inkomstskatt taxerade inkomst är vidare av betydelse för rätten att åtnjuta vissa statsbidrag av social natur. Därest utskyldsavdraget omlägges på föreslaget sätt, bör jämväl prövas, i vad mån ändringar i berörda bestämmelser är erforderliga.

Remissyttrandena

1950 års skattelagssakkunnigas förslag till omläggning av det vid den statliga inkomsttaxeringen medgivna avdraget för kommunala utskylder tillstyrkes i princip av flertalet remissinstanser. I många fall har dock därvid gjorts den reservationen, att förslaget inte bör genomföras med mindre den skatteskärpning, som enligt förslaget skulle drabba skattskyldiga i kommuner med hög utdebitering, kan undvikas eller i vart fall väsentligen mildras. Åtskilliga remissinstanser har även ansett, att förslaget bör genomföras allenast om garantibeskattningen av fastigheter avskaffas eller repartitionstalet för fastighet sänkes till 3. Några myndigheter har — huvudsakligen av skäl som nyss angivits — ansett sig böra avstyrka förslaget. Avstyrkande utlåtanden har sålunda avgivits av statskontoret, länsstyrelserna i Stockholms, Kalmar, Malmöhus och Norrbottens län, Riksförbundet landsbygdens folk och Sveriges fastighetsägareförbund. Likaså har några av de häradskrivare och kronokamrerare, som av länsstyrelsen i Malmöhus län beretts tillfälle yttra sig över betänkanDET, avstyrkt förslaget. Från de olika remissyttrandena torde följande få återges.

I anledning av den av de sakkunniga diskuterade möjligheten att — efter en omarbetning av skatteskalorna för den statliga inkomstskatten — helt avskaffa utskyldsavdraget har vissa uttalanden gjorts. Mot denna tanke vänder sig *näringslivets skattedelegation* som anför.

I motiveringen för förslaget om utbyte av nuvarande utskyldsavdrag mot ett schablonavdrag göra de sakkunniga gällande, att utskyldsavdragets avskaffande skulle utgöra ett eftersträvansvärt framtidsmål. Så länge en för samhällsbyggnaden så utomordentligt värdefull tillgång som den kommunala självstyrelsen består, måste man emellertid räkna med mer eller mindre växlande utdebiteringar inom kommunerna. En rätt för de kommunala organen att fritt besluta vissa utgifter måste nämligen enligt vår mening förutsätta, att dessa utgifter, om icke helt så dock i väsentlig grad skola bäras av medlemmarna i den kommun, nämnda organ representera. Och så länge variationer i de kommunala utdebiteringarna förekomma måste utskyldsavdraget i en eller annan form bibehållas för att icke medlemmarna i hårt skattetyngda kommuner skola bli ytterligare missgynnade. Berörda uttalande synes oss därför icke böra lämnas oemotsagt. Det vittnar om, att de sakkunniga bedömt föreliggande fråga alltför ensidigt ur rent taxeringstekniska synpunkter.

Även kammarrätten och länsstyrelserna i Uppsala och Gotlands län framhåller, att utskyldsavdraget bör bibehållas med hänsyn till de stora ojämnheter, som råder i fråga om kommunal utdebitering i olika kommuner.

I remissyttrandena har allmänt understrukits fördelen av att utskyldsavdraget enligt de sakkunnigas förslag bestämmas i förhållande till beskattningens årsinkomster i stället för såsom nu är fallet i förhållande till inkomsterna dessförinnan. Det har antytts att ett sådant beräkningssätt kan förväntas medföra ett mer rättvist taxeringsresultat för skattskyldiga med varierande inkomster. I många remissyttranden vitsordas också, att förslaget härigenom är ägnat att leda till bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt.

De flesta remissinstanserna instämmer i de sakkunnigas uttalande, att en dylik omläggning skulle medföra lättnader för deklaranterna som inte längre skulle behöva notera beloppet för påförda kommunalutskylder.

I flera remissyttranden bekräftas riktigheten av de sakkunnigas uttalande att nuvarande bestämmelser om utskyldsavdraget vållar taxeringsmyndigheterna besvär då det gäller att kontrollera de lämnade uppgifterna. Sålunda anför länsstyrelsen i Uppsala län, att felaktigheter i betydande utsträckning förekommer i fråga om utskyldsavdraget. En noggrann kontroll av avdraget medhinner icke under taxeringsarbetet och i många taxeringsdistrikt sker som regel ingen kontroll. Länsstyrelsen anser därför starka skäl tala för en förenkling av bestämmelserna. Länsstyrelsen i Blekinge län karakteriserar de sakkunnigas förslag till omläggning av utskyldsavdraget såsom den för taxeringsarbetet mest betydelsefulla förenklingen, som inrymmer i det remitterade betänkandet.

Några remissmyndigheter har ansett, att arbetet med kontrollen av utskyldsavdraget icke som skattelagssakkunniga gjort gällande vållar särskilda svårigheter eller är särskilt betungande. Länsstyrelsen i Stockholms län framhåller sålunda, att de ändrade avdragsbestämmelser, vilka tillkom i samband med 1945 års uppbördsreform, betydligt förenklat kontrollarbetet. Taxeringspersonalen har som regel tillgång till föregående års deklARATIONER och taxeringslängder. Genom att multiplicera den kommunalt beskattningsbara inkomsten med talet för den kommunala utdebiteringen erhålles en fullgod kontroll i de flesta fall. Endast i de fall, där den skattskyldige bytt mantalsskrivningsort, kan besvär vid kontrollen uppkomma, men dessa besvärigheter kan, enligt vad länsstyrelsen erfarit från erfarna taxeringsmän, icke anses särskilt betungande.

Liknande synpunkter kommer till uttryck i de yttranden, som avgivits av länsstyrelsen i Kalmar län, Sveriges häradsarkivarförbund och kanslichefen vid uppbördsdirektionen i Stockholm.

Icke heller länsstyrelsen i Malmöhus län anser de påtalade olägenheterna ur kontrollsynpunkt vara av mera allvarlig art. Länsstyrelsen upplyser, att på många håll det förfarandet praktiserats, att de lokala skattemyndighe-

terna ställer debiteringslängderna för föregående år till taxeringsnämndernas förfogande.

Föreningen Sveriges kronokamrerare påtalar, att den föreslagna omläggningen för de lokala skattemyndigheterna medför en icke oväsentlig arbetsbelastning genom att ånyo en ny arbetsuppgift pålägges dessa myndigheter. Föreningen vill med anledning därav understryka att föreningen med oroser, huru den ena nya arbetsuppgiften efter den andra tillföres de lokala skattemyndigheterna, en omständighet som för städer, vilka själva har att bekosta sitt uppboordsväsen, måste ge ytterligare styrka åt kravet på en utredning rörande städernas särskilda rättigheter och skyldigheter.

Även *riksräkenskapsverket, länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, uppboordsdirektören i Stockholm* samt flertalet av de *lokala skattemyndigheterna*, som yttrat sig härom, har ansett, att omläggningen medför ökat arbete för debiteringsförrättarna.

Kammarrätten anmärker att den av de sakkunniga föreslagna metoden även efter den föreslagna höjningen av de statliga ortsavdragen i åskilliga fall medför ett något högre skatteuttag för vissa grupper. Giftna och skattskyldiga med barn missgynnas sålunda i förhållande till ensamstående och försämringen blir större ju högre den kommunala utdebiteringen är. *Kammarrätten* finner emellertid dessa olägenheter kunna undvikas, om det kommunala utskyldsavdraget beräknas på den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten minskad med kommunalt ortsavdrag i stället för statligt.

Till belysande härav har *kammarrätten* uppgjort följande exempel, som sammanställs med det i de sakkunnigas betänkande återgivna exemplet.

	De sakkunniga	Kammarrätten
Taxerad inkomst.....	10 000	10 000
Avgår ortsavdrag	4 200	4 000
	5 800	6 000
Utskyldsavdrag 12 %	¹ 696	² 960
Beskattningsbar inkomst	5 100	5 040

$$^1 = \frac{12}{100} \cdot 5\,800$$

$$^2 = \frac{12}{100} \cdot (10\,000 - 2\,000)$$

Kammarrätten framhåller vidare att den sålunda jämkade metoden ger oförändrat resultat i förhållande till nuvarande ordning. Man vinner även att den föreslagna höjningen av de statliga ortsavdragen blir överflödig.

Liknande lösningar föreslås av flera andra remissinstanser.

Riksskattenämnden anför.

För att motväga den skatteskärpning, som här uppkommer genom att det statliga ortsavdraget är så mycket högre än det kommunala, ha de sakkunniga tillgripit utvägen att föreslå viss höjning av det statliga ortsavdraget. Därigenom förstoras dock ytterligare skillnaden mellan de båda slagen av ortsavdrag. Åtgärden har ett visst tycke av nödfallsutväg och kan — såsom tabellbilagorna visa — icke förhindra att vissa skattehöjningar likväl uppkomma för skattskyldiga i kommuner med hög utdebitering. Det hade

varit önskvårt att man här kunnat finna en lösning varigenom dessa biverkningar mildrats. Att finna någon mera rationell väg än den de sakkunniga valt synes dock svårt. Även om det låter sig göra att lägga in en något mer komplicerad och samtidigt mera rättvis beräkning i en tabell, har man anledning att avråda härifrån med tanke på att regeln måste kunna uttryckas på enkelt sätt och icke bör ligga hindrande i vägen för den enskildes möjligheter att själv kontrollera sin skattsedel. (Det kan anmärkas att anvisningar för dylik kontroll innevarande år komma att genom riksskatte-nämndens försorg bifogas samtliga debetsedlar å slutlig skatt.)

De remissinstanser, som ansett att den föreslagna omläggningen bör komma till stånd endast om fastighetsskatten avskaffas är: kammarrätten, länsstyrelsen i Kalmar län, Riksförbundet landsbygdens folk, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges fastighetsägareförening, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges köpmannaförbund samt en minoritet hos riksskatte-nämnden.

Riksförbundet landsbygdens folk anför sålunda, att en konstruktion, enligt vilken avdrag för den effektiva fastighetsskatten icke medges, icke kan godtagas. För ett icke ringa antal jordbrukare, som drabbas av effektiv fastighetsskatt, innebär förslaget i denna del en på sina håll t. o. m. högst väsentlig skatteskärpning. Därjämte torde en sådan omläggning även få anses principiellt strida mot den numera allmänt vedertagna uppfattningen, att den kommunala fastighetsbeskattningen bör avvecklas. Om förenkling anses böra ske, kan en sådan ernås genom att fastighetsskatten definitivt avskaffas.

Sveriges lantbruksförbund anser, att den föreslagna inskränkningen i avdragsrätten kommer att ha så betydande verkningar för fastighetsägarna, att förslaget på denna punkt icke kan genomföras, förrän den särskilda beskattningen av fastigheter i dess helhet avvecklats, därest man icke vid sidan av det nu föreslagna utskyldsavdraget lämnar utrymme för avdrag för den effektiva delen av fastighetsskatten under allmänna avdrag eller helst å fastighetsbilagan.

Sveriges fastighetsägareförbund upplyser, att antalet ägare av hyreshus torde uppgå till 200 000 å 250 000 och att för hyreshusens del hyresrådet räknar med att den effektiva delen av fastighetsskatten utgör $\frac{5}{8}$ för äldre och $\frac{7}{8}$ för nya fastigheter. Det är sålunda ett betydande antal skattskyldiga, som genom fastighetsskatten åsamkas en merbelastning. Eftersom den effektiva fastighetsskatten inräknas i de fasta omkostnaderna för en hyresfastighet och sålunda drabbar hyresgästerna, är det jämväl ur dessas synpunkt angeläget att fastighetsskatten avskaffas. Enligt förbundets åsikt är ägare av annan fastighet hårdare belastade än andra skattskyldiga *dels* genom att de har att erlägga effektiv fastighetsskatt, *dels* av den anledningen att de icke får tillgodogöra sig avdrag för den effektiva fastighetsskatten inom själva förvärvskällan. Det bör under sådana förhållanden, framhåller förbundet, icke kunna komma i fråga att åstadkomma en ytterligare skärpning genom att beskära avdragsrätten för fastighetsskatten. Utan att detta skulle ge staten en merinkomst, som med hänsyn till de samlade skattein-

komsterna kan vara av någon synnerlig storlek, skulle enskilda fastighetsägare härigenom kunna få en högst betydande merbelastning.

Flera remissinstanser har vänt sig mot de sakkunnigas uttalande, att eftersom den effektiva fastighetsskatten är avsedd att vara en objektskatt å fast egendom skäl icke föreligger varför den skulle vara avdragsgill vid inkomst-taxeringen. Bland dessa remissinstanser är *kammarrätten*, som anför.

Av ålder har gällt att alla objekt- och varuskatter i princip äro avdragsgilla såsom omkostnader i den verksamhet de hänföra sig till. De skola alltså avdragas direkt i vederbörande förvärvskälla. Motsatsen gäller beträffande inkomst- och förmögenhetsskatter, vilka i princip icke äro avdragsgilla. Att undantag gjorts för kommunala inkomstskatter beror av andra skäl. Förslaget skulle i denna del medföra en ökad skattebörd för fastighetsägarna. Uppenbart orättvisa resultat skulle kunna uppkomma i det fall att stora fastigheter med höga taxeringsvärden icke lämna någon avkastning eller så låg inkomst att procentavdraget ej kan utnyttjas. De sakkunniga peka på möjligheten att genomföra ytterligare någon sänkning av repartitionstalet utöver den som nyligen beslutats. Den radikala utvägen vore onekligen att helt avskaffa den kommunala fastighetsskatten, och enighet synes råda om att detta förr eller senare bör äga rum. Intill dess så sker, vill emellertid kammarrätten ifrågasätta huruvida icke en uppdelning kunde göras så att den föreslagna omläggningen av utskyldsavdraget icke komme att omfatta fastighetsägarna, vilka alltså liksom hittills själva skulle få göra avdrag i deklarationen för samtliga kommunala utskylder.

Pensionsstyrelsen, länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus och Gävleborgs län, landsorganisationen samt näringslivets skattedelegation har ansett de sakkunnigas förslag böra genomföras endast om repartitionstalet för garantiskatten å fastighet kan sänkas till 3.

Länsstyrelsen i Kalmar län framhåller, att det är en klen tröst för fastighetsägarna, som skulle förlora sin avdragsrätt för fastighetsskatten, att enighet synes råda om, att den kommunala fastighetsbeskattningen så småningom bör avvecklas, så länge som denna enighet icke blivit omsatt i handling och fastighetsskatten verkligen avvecklats. När detta kommer att ske är i hög grad ovisst men torde icke komma att inträffa inom de närmaste åren. Under mellantiden kommer fastighetsägarna att utsättas för en orättvis beskattning, som det icke finns annat stöd för än en eftersträvad förenkling i taxeringsförfarandet.

Enligt länsstyrelsens mening får rationaliseringssträvandena icke medföra konsekvenser av sådan natur, att de framstår såsom uppenbart orättvisa. En sänkning av repartitionstalet medför icke ett upphävande av orättvisan men gör densamma mindre kännbar.

Tjänstemännens centralorganisation framhåller å andra sidan, att även om fastighetsskattens betydelse ur kommunal skatteintäktssynpunkt inte bör överdrivas, det är möjligt att en sänkning av repartitionstalet skulle komma att framtvinga en höjning av utdebiteringsprocenten. Detta skulle innebära en viss övervältring av skattebördan på inkomsttagarna, vilket organisationen bestämt motsätter sig.

De sakkunniga har i betänkandet pekat på några omständigheter utöver de hittills berörda, som kan medföra att utskyldsavdraget enligt deras förslag icke blir detsamma som enligt nuvarande system. I regel har i remissyttrandena dessa avvikelser ansetts kunna accepteras.

Ett par remissmyndigheter har emellertid gjort erinringar även mot dessa differenser.

Sålunda uttalar *länsstyrelsen i Uppsala län* betänkligheter mot att förslaget medför en icke obetydlig skatteskärpning för gift, med mannen sammanlevande kvinna med barn och med inkomst av eget arbete. Denna skärpning har som de sakkunniga påpekat sin grund i att förvärvsavdraget i dylika fall kan vara större vid den statliga än den kommunala taxeringen. Länsstyrelsen anser att uppmärksamhet bör ägnas förhållandet, då skatteskärpningen kommer att beröra ett stort antal skattskyldiga.

Sveriges Köpmannaförbund hemställer, att även fysiska personer och oskiftat dödsbo, som skall taxeras till kommunal inkomstskatt i mer än en kommun får åtnjuta avdrag i den ordning, som föreslås för annan skattskyldig, om vederbörande framställer yrkande därom. Med den höjd som såväl kommunalbeskattningen som progressionen vid statsbeskattningen nu nått, är en sådan bestämmelse icke betydelselös. Många köpmän torde befinna sig i en dylik situation. Om man begränsar beräkningen till de fall, då den skattskyldige själv yrkar det, torde man tillgodose det berättigade intresse, som den skattskyldige kan ha i detta hänseende.

Länsstyrelsen i Norrbottens län säger sig icke dela de sakkunnigas uppfattning, att mindre betydelse bör tillmätas de differenser, som uppkommer då fysiska personer och oskiftade dödsbon beskattas kommunalt i annan kommun än den, där taxeringen till statlig inkomstskatt sker.

De särskilda regler, som de sakkunniga föreslagit för bestämmande av juridiska personers avdrag för kommunala utskylder, har mött kritik i några remissyttrandena.

Länsstyrelsen i Örebro län gör sålunda gällande att ett genomförande av de sakkunnigas förslag i denna del icke medför någon förenkling utan tvärtom en komplicering. Länsstyrelsen föreslår därför att utskyldsavdragen för juridiska personer fortfarande skall bestämmas enligt nuvarande regler. Detta förutsätter också beskattning av restituerade eller avkortade kommunala utskylder, för vilka avdrag åtnjutits.

Riksskattenämnden ifrågasätter om icke beräkningen av utskyldsavdraget för juridiska personer kan förenklas därigenom att avdraget bestämmas med ledning av utdebiteringen i den kommun, där den större delen av den juridiska personens inkomst tas till beskattning.

Näringslivets skattedelegation ifrågasätter, huruvida icke en ytterligare förenkling kan vinnas därigenom, att det procenttal, enligt vilket avdraget för juridisk person beräknas, bestämmas till medeltalet, avjämnat till närmast hela krontal, av utdebiteringen i de kommuner, där sådan taxering skall ske, eller måhända hellre till utdebiteringen, på angivet sätt avjämnad,

i den kommun, där största delen av den skattskyldiges inkomst skall kommunalt beskattas.

Några remissinstanser ifrågasätter huruvida det icke är möjligt att i stället för den av skattelagssakkunniga förordade lösningen söka inarbeta utskyldsavdraget i de statliga skatteskalorna. Uttalanden i denna riktning göres av *länsstyrelsen i Malmöhus län* ävensom flera *häradsskrivare* och *kronokamrerare* samt av *kanslichefen hos uppbördsdirektionen i Stockholm*, *Taxeringsnämndsordföranden*as riksförbund och *Föreningen Sveriges kronokamrerare*.

Länsstyrelsen i Malmöhus län, som avstyrkt de sakkunnigas förslag, anser sålunda ej att den av de sakkunniga alternativt framförda tanken att helt avskaffa utskyldsavdraget bör avvisas med hänvisning till de motiv som legat till grund för avdragsrättens ursprungliga införande. Det hade varit av intresse, om de sakkunniga redovisat någon utredning rörande de varierande utdebiteringarnas inverkan på beräkningen av utskyldsavdraget vid genomsnittlig kommunal utdebitering. Vissa beräkningar i detta avseende har utförts vid uppbördsverket i Malmö. Resultatet av beräkningarna visar, att det icke är helt otänkbart att inarbeta utskyldsavdraget i skatteskalorna. En förutsättning härför torde vara, att särskilda skalor upprättas för de olika ortsgrupperna. För att tillgodose sådana skattskyldiga, som till följd av hög kommunal utdebitering åsamkas relativt stor skatteskärpning, måste sannolikt ett särskilt avdrag medgivnas skattskyldiga, som taxeras i kommuner med utdebitering av t. ex. 16 kronor per skattekrona eller däröver. Då betydande fördelar ur förenklingssynpunkt vinnes om ett dylikt förfarande kommer till användning, anser länsstyrelsen frågan böra göras till föremål för närmare utredning.

Allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden anser, att utskyldsavdraget bör beräknas på ett annat sätt än vad som föreslagits i betänkandet så att det bättre kommer att överensstämma med den kommunal-skatt som sedermera påföres den skattskyldige. Allmänna ombudet föreslår därför följande avvikelser från de sakkunnigas förslag. För skattskyldiga, som icke taxeras för inkomst i annan kommun än hemortskommunen, kan utskyldsavdraget i dess nya form bestämmas till det belopp, som framkommer om den högre av de taxerade inkomsterna vid den statliga och den kommunala taxeringen multipliceras med den till jämnt krontal avjämnade kommunala utdebiteringen i hemortskommunen för året näst före taxeringsåret. Beträffande skattskyldiga som taxeras till kommunal inkomstskatt inom flera kommuner kan utskyldsavdraget bestämmas till det belopp som framkommer om den högre av den statligt taxerade inkomsten och den kommunalt taxerade inkomsten i hemortskommunen multipliceras med den avjämnade genomsnittliga kommunala utdebiteringen. Denna kan fås genom att de totala taxeringarna till kommunal inkomstskatt under året näst före taxeringsåret jämförs med totalbeloppet av påförda kommunalskatter enligt slutkattedlarna under samma år. För fysiska personer och dödsbon bör utskyldsavdraget beräknas efter genomsnittlig kommunal utdebitering

allenast om särskild framställning härom göres och erforderlig utredning lämnas. För andra juridiska personer än dödsbon bör däremot beräkning av utskyldsavdraget efter genomsnittlig kommunal utdebitering vara obligatorisk. Eftersom utskyldsavdraget i den föreslagna formen beräknas på taxerad och icke på beskattningsbar inkomst bör de statliga ortsavdragen reduceras för att icke skatteförlusten för det allmänna i samband med omläggningen skall bli för stor. Reducering bör göras med ett belopp motsvarande 10 procent av det kommunala ortsavdraget i den skattskyldiges hemortskommun.

Allmänna ombudet framhåller, att med det av honom framlagda förslaget någon skatteskärpning icke inträder för ägare av fastighet i hemortskommunen. I motsats till de sakkunnigas förslag medför det icke heller skärpning av beskattningen för förvärvsarbetande hustru. De enda skattskyldiga för vilka förslaget kan medföra någon försämring i förhållande till gällande bestämmelser är sådana som har fastigheter i annan kommun än hemortskommunen under förutsättning tillika att fastighetsinkomsten understiger 4 procent av taxeringsvärdet. Det är visserligen möjligt att även för dessa skattskyldiga konstruera ett utskyldsavdrag som praktiskt taget överensstämmer med påförda kommunalskatter, men då ytterligare detaljbestämmelser om möjligt bör undvikas och då frågan som regel har ringa ekonomisk betydelse för de skattskyldiga, har särskilda undantagsbestämmelser för sådana fall icke föreslagits.

Departementschefen

Såsom framgår av skattelagssakkunnigas utredning och remissyttrandena medför de nuvarande reglerna för avdraget för kommunala utskylder vissa olägenheter. Åtskilligt skulle vinnas om avdragsreglerna kunde ändras så att avdraget inarbetades i skatteskalorna eller att, i överensstämmelse med skattelagssakkunnigas förslag, avdraget skulle verkställas av myndigheterna i samband med debiteringen av skatten. Arbete skulle sparas såväl vid deklarationernas uppgörande som vid taxeringsmyndigheternas kontroll. Bättre överensstämmelse skulle i åtskilliga fall nås mellan källskatt och slutlig skatt. Tilläggas bör att en ändring av nu antydd art utgör en nödvändig förutsättning för att framdeles genomföra ett system med definitiv källskatt för vissa löntagargrupper.

Metoden att inarbeta utskyldsavdraget i de statliga skatteskalorna har diskuterats av de sakkunniga och även berörts i vissa remissyttrandena. Med hänsyn till att utdebiteringen i de olika kommunerna varierar avsevärt, finge man vid en sådan inarbetning välja vissa genomsnittstal. Eftersom en skatteskärpning därigenom blev oundviklig för skattskyldiga i åtskilliga kommuner, anser jag det icke möjligt att nu förorda en sådan lösning.

Det förslag som skattelagssakkunniga framlagt är, såsom de sakkunniga själva framhållit, förenat med vissa olägenheter. En av konsekvenserna av förslaget skulle bli att en viss skärpning av beskattningen skulle inträda i

kommuner med hög utdebitering. Denna konsekvens torde emellertid relativt lätt kunna undanröjas. Om man såsom kammarrätten i sitt yttrande närmare utvecklat beräknar reduktionen för utskyldsavdraget å ett belopp, som motsvarar den taxerade inkomsten minskad med icke det statliga utan det kommunala ortsavdraget, nås ett mer tillfredsställande resultat utan att de statliga ortsavdragen skulle behöva höjas. En dylik omläggning skulle visserligen innebära någon komplicerad av debiteringsarbetet, men metoden torde dock vara i och för sig godtagbar.

En annan konsekvens av skattelagssakkunnigas förslag skulle bli att avdrag icke skulle komma att åtnjutas för den del av garantiskatten å fastighet som är effektiv. Åtskilliga skattskyldiga, framför allt ägare av annan fastighet, skulle härigenom få en skattehöjning som i enskilda fall kunde uppgå till betydande belopp. En sådan konsekvens kan enligt min mening icke accepteras.

Delvis på grundval av förslag som framkommit i remissyttrandena har inom finansdepartementet verkställts undersökningar av olika möjligheter att med användande av de sakkunnigas förslag ernå en reduktion av det till statlig inkomstskatt beskattningsbara beloppet även för den effektiva delen av garantiskatten. Undersökningarna har visat att det väl skulle vara tekniskt möjligt att genomföra sådana ändringar, men att förfarandet härigenom skulle bli ytterligt komplicerat. Med hänsyn härtill måste de framkomna lösningarna uteslutas.

På grund av det anförda anser jag det icke möjligt att i nuvarande läge genomföra en ändring av reglerna för kommunalutskyldsavdraget. Med vidtagandet av denna åtgärd bör därför tills vidare anstå. Skattelagssakkunnigas förslag bör ånyo upptagas till prövning i samband med en eventuell avveckling av den särskilda beskattningen av fastigheter.

VIII. Avrundning av den beskattningsbara inkomsten

Gällande bestämmelser

Enligt 47 § kommunalskattelagen skall den taxerade inkomsten angivas i jämna tiotal kronor, så att överskjutande belopp som icke uppgår till fullt tiotal kronor bortfaller. Eftersom den taxerade inkomsten tillika utgör beskattningsbar inkomst dels för skattskyldiga som ej är fysiska personer dels ock för fysiska personer såvitt angår annan kommun än hemortskommunen blir i nämnda fall även beskattningsbar inkomst bestämd i jämna tiotal kronor. Detsamma blir på grund av särskilda bestämmelser förhållandet även i fråga om fysiska personer, såvitt angår taxering i hemortskommunen. Fysisk person äger åtnjuta kommunalt ortsavdrag i hemortskommunen samt i vissa fall extra avdrag för nedsatt skatteförmåga. Ortsavdragen för helt år är bestämda i hela tiotal kronor och beloppet för ortsavdrag avseende kortare tid än ett år skall i förekommande fall enligt 48 §

3 mom. kommunalskattelagen avjämnas till jämna tiotal kronor. I de fall då den skattskyldige erhåller avdrag för nedsatt skatteförmåga skall det belopp som återstår efter sådant avdrag utgöra beskattningsbar inkomst och avrundas nedåt till jämna tiotal kronor. Resultatet blir i samtliga fall en avrundning till helt tiotal kronor.

Liknande bestämmelser förekommer i förordningen om statlig inkomstskatt.

Remissyttrandena

I remissyttrandena har framlagts några förslag till förenklingar berörande vissa andra områden än dem som de sakkunniga behandlat. Jag torde här få redogöra för några av dessa förslag.

Sålunda ifrågasätter *länsstyrelsen i Kalmar län* om man ej skulle vinna åtskillig lättnad i fråga om längdföring och sammanräkning av deklarerationer, om beloppen för inkomst av olika inkomstslag avrundas till närmaste 100-tal kronor samt underskottsavdrag och summan av övriga allmänna avdrag avrundas uppåt. En sådan avjämnning som enligt länsstyrelsens mening bör omfatta alla förvärvskällor, medför, att sammanfattningen med sina olika delbelopp blir lätt att kontrollera, att den direkt kan införas i taxeringslängden samt att även denna blir lätt att räkna. Den skulle också medföra en lättnad vid skatteuträkningen, och densamma torde som regel medföra att en skattskyldig med endast en förvärvskälla i genomsnitt får 100 kronor mindre taxerad inkomst och för varje tillkommande förvärvskälla ytterligare i genomsnitt 50 kronor minskad taxerad inkomst. Därjämte anser länsstyrelsen, att det bör övervägas, huruvida icke nu gällande ortsavdrag bör jämnas till jämna 100-tal kronor, där så icke redan skett.

Överståthållarämbetet ifrågasätter, om ej önskemålet att få den preliminära skatten definitiv i ett större antal fall än nu kan tillgodoses genom vissa ändringar i uppbördsförordningen. Om exempelvis sådana ändringar däri vidtages, att kvarstående skatt, som ej uppgår till minst 25 kronor ej behöver erläggas, och överskjutande preliminär skatt, som inte uppgår till 10 kronor ej återbetalas vinnes att källskatten blir definitiv i Stockholm för ca 26 000 skattskyldiga, medan motsvarande antal för närvarande är endast omkring 9 000.

T. f. uppbördsdirektören i Stockholm har uttalat, att det är önskvärt att den beskattningsbara inkomsten avrundas till helt 100-tal kronor, varigenom åtskilliga tabeller skulle avsevärt minska i omfång och debiteringsarbetet förenklas.

Departementschefen

I det föregående har jag tagit ställning till de förenklingsförslag, som framlagts av 1950 års skattelagssakkunniga. Utöver dessa föreligger i remissyttrandena ytterligare vissa uppslag till förenklingar berörande områden, som de sakkunniga icke behandlat.

Det av länsstyrelsen i Kalmar län framförda förslaget erbjuder vissa lättnader i taxeringsarbetet. Förslagets genomförande torde emellertid ställa sig förhållandevis kostsamt. Vidare bör en förändring av ortsavdragen ej genomföras utan närmare utredning. Det kan vidare invändas mot förslaget att det torde alltför mycket gynna skattskyldiga med inkomster av flera olika slag. Jag kan av dessa skäl ej förordna förslaget.

Såsom jag redan tidigare angivit har emellertid övervägts den möjligheten till förenkling — föreslagen i yttrandet från t.f. uppbördsdirektören i Stockholm — att den beskattningsbara inkomsten skall avrundas nedåt till närmast lägre 100-tal kronor för alla fysiska personer. Härigenom skulle en avsevärd förenkling vinnas för debiteringsmyndigheterna. De för debiteringen av statlig inkomstskatt använda tabellerna skulle nämligen kunna förminska till en bråkdel av sitt nuvarande omfång, varigenom debiteringen kommer att gå avsevärt snabbare än nu. Även uträkningen av den kommunala inkomstskatten skulle komma att ta mindre tid i anspråk än för närvarande. Med hänsyn till den korta tid som står de lokala skattemyndigheterna till förfogande för debitering m. m. är det angeläget att möjligheterna att underlätta detta arbete tillvaratas.

Såsom också tidigare framhållits skulle en avrundning av den beskattningsbara inkomsten medföra en skattelättnad för alla fysiska personer, sålunda ej blott för skattskyldiga inom förvärvskällan inkomst av tjänst. Åtgärden kan beräknas medföra ett skattebortfall för staten på 26 miljoner kronor och för kommunerna på 24 miljoner kronor.

Med hänsyn till vad jag i tidigare sammanhang och nu anfört förordar jag att regler om avrundning av den beskattningsbara inkomsten införes i kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt. Dessa regler bör gälla för fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser, d. v. s. sådana skattskyldiga för vilka den statliga inkomstskatten utgår efter skatteskalor, delvis gemensamma.

Avrundningsregeln i kommunalskattelagen torde böra tillämpas beträffande beskattningsbar inkomst såväl i hemortskommunen som i annan kommun, där den skattskyldige påföres kommunal inkomstskatt. Härigenom skulle visserligen en skattskyldig med inkomster inom flera olika kommuner få större skattelättnad än andra, men för att ej komplicera debiteringsarbetet torde detta få accepteras.

En konsekvens av de nu förordade reglerna blir att några beskattningsbara inkomster under 100 kronor ej uppkommer. Enligt gällande lydelse av 51 § kommunalskattelagen inträder skatteplikt till kommunal inkomstskatt för fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, i hemortskommunen då den beräknade beskattningsbara inkomsten där uppgår till minst 20 kronor och i annan kommun då den beräknade beskattningsbara inkomsten där uppgår till minst 100 kronor. För andra skattskyldiga inträder skatteplikt, då den beräknade beskattningsbara inkomsten i kommunen uppgår till minst 100 kronor. Skatteplikt

till statlig inkomstskatt inträder enligt 9 § 4 mom. förordningen om statlig inkomstskatt för fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, då den beräknade beskattningsbara inkomsten uppgår till minst 20 kronor och för annan skattskyldig då sagda inkomst uppgår till minst 100 kronor. Om de av mig förordade reglerna om avrundning införes, bör skattepliktsgränsen för samtliga fall sättas till 100 kronor.

IX. De ekonomiska verkningarna

De sakkunniga

Ett genomförande av de sakkunnigas förslag skulle som förut nämnts medföra visst skattebortfall för stat och kommun. De sakkunniga har angivit, att endast förslaget rörande omläggning av utskyldsavdraget är så utformat att det principiellt inte medför någon ändring i skattebelastningen. Enligt skattelagssakkunnigas beräkningar skulle genomförande av deras förklaringsförslag medföra följande skattebortfall för stat och kommun.

Föreslagna åtgärder	Skattebortfall i milj. kr.	
	för stat	för kommuner m. fl.
1. Schabloniserat avdrag för omkostnader i förvärvskällan tjänst ..	35	31
2. Skattefrihet för vissa fastighetsinkomster.....	12	—
3. Skattefrihet för vissa kapitalinkomster.....	26	20
4. Skattefrihet för folkpensioner och upphävd avdragsrätt för folkpensionsavgifter	14	12
5. Schabloniserat utskyldsavdrag.....	—	—
6. Schablonavdrag för försäkringspremier och sjukförsäkringsavgifter	25	22
	<hr/> Summa 112	<hr/> 85

Härvid är att märka, att kostnaderna för genomförande av förslaget om höjda maximibelopp för försäkringsavdraget inte medräknats. Tages hänsyn jämväl till detta skattebortfall, som torde kunna uppskattas till minst 12 miljoner kronor för staten och 10 miljoner kronor för kommunerna blir det sammanlagda skattebortfallet enligt de sakkunnigas förslag 124 miljoner kronor för staten och 97 miljoner kronor för kommunerna.

Departementschefen

Vad jag i det föregående förordat innebär sammanfattningsvis följande. Avdraget för omkostnader i förvärvskällan tjänst schabloniseras i så måtto att avdrag i den mån intäkten räcker till alltid får åtnjutas med minst 100 kronor; uppgår de verkliga kostnaderna till högre belopp, avrundas avdraget uppåt till närmaste hela 100-tal kronor. Inkomst av kapital blir, i den mån inkomsten ej överstiger 100 kronor för ogifta och 200 kronor för gifta gemensamt, befriad från skatteplikt. För försäkringspremier och sjukförsäkringsavgifter medgives ett schablonavdrag å 150 kronor för ogift

och 300 kronor för gifta gemensamt; avdragets maximibelopp höjes till 300 resp. 600 kronor. Den beskattningsbara inkomsten för fysiska personer avrundas alltid nedåt till närmaste 100-tal kronor.

Dessa förslag bör vinna tillämpning första gången vid preliminärbeskattningen år 1956.

Beträffande skattelagssakkunnigas förslag om visst skattefritt belopp av inkomst av annan fastighet samt om omläggning av avdraget för kommunalutskylder har jag icke ansett mig kunna tillstyrka att förslagen genomföres nu, framför allt med hänsyn till att de ifrågasatta nya reglerna icke skulle låta sig väl anpassa till den nuvarande särskilda garantibeskattningen av fastigheter. I samband med ett eventuellt avskaffande av denna beskattning bör emellertid de båda förslagen upptas till ny prövning. Icke heller har jag ansett mig böra nu upptaga förslaget om skattefrihet för folkpensioner och upphävd avdragsrätt för folkpensionsavgifter. Det viktigaste skälet härför har varit att förslaget skulle medföra skatteskärpning för det stora flertalet skattskyldiga i de arbetsföra åldrarna. I samband med den utredning om en allmän skattesänkning, som jag inom den närmaste framtiden kommer att igångsätta, kommer emellertid skattelagssakkunnigas förslag att på nytt prövas.

Enligt gjorda beräkningar skulle de åtgärder som av mig föreslagits med verkan från och med år 1956 medföra följande kostnader.

Föreslagna åtgärder	Skattebortfall i milj. kr.	
	för stat	för kommuner m. fl.
1. Schabloniserat avdrag för omkostnader i förvärvskällan tjänst ..	35	31
2. Skattefrihet för vissa kapitalinkomster.....	16	12
3. Schablonavdrag för försäkringspremier och sjukförsäkringsavgifter samt höjning av maximibeloppen	37	32
4. Avrundning av beskattningsbara inkomster.....	26	24
	<hr/> Summa	<hr/> 99

Om de föreslagna åtgärderna genomförts å sådan tid att de inverkat på taxeringen till kommunal inkomstskatt år 1954 skulle det därav föranledda skattebortfallet för kommunerna, 99 miljoner kronor, för ernående av oförändrade inkomster nödvändiggjort en höjning av den kommunala utdebiteringen med i genomsnitt 40 öre per skattekrona, motsvarande drygt 3 procent av den genomsnittliga kommunala utdebiteringen.

Vid ett genomförande av förslagen med tillämpning första gången å preliminärbeskattningen år 1956 och vid den slutliga taxeringen år 1957 kommer emellertid åtgärderna icke att påverka tidigare kommunala utdebiteringar än de som i slutet av år 1957 fastställes att gälla för år 1958 och icke heller tidigare förskottsbetalningar av skatt från staten till kommunerna än de som verkställes under sistnämnda år. Först under år 1958 kommer sålunda kommunernas finanser att röna inflytande av de nya reglerna.

Det kan hållas för troligt att därvid andra faktorer kommer att kunna helt eller delvis eliminera de nyss angivna verkningarna av dessa regler på kommunernas finanser. Enligt vissa av riksräkenskapsverket utförda be-

räkningar kan det kommunala inkomstskatteunderlaget under år 1954 antagas ha stigit med närmare 10 procent. Då detta skatteunderlag kommer att ligga till grund för de förskottsutbetalningar, som kommunerna erhåller under år 1956, torde det vara berättigat räkna med att det då kommer att ske en väsentlig ökning av de statliga förskotten. Det finns ej anledning antaga annat än att den fortgående stegringen av kommunernas skatteunderlag, som i följd av produktionsutvecklingen och andra faktorer äger rum, kommer att fortsätta under innevarande och följande år.

Vidare må erinras om att kommunerna äger rätt att i samband med fastställande av utgifts- och inkomststater i viss omfattning ta medel i anspråk ur kommunernas skatteregleringsfonder. Dessa fonder är f. n. av avsevärd omfattning. Enligt beräkningar som redovisats i nationalbudgeten för år 1955 utgör det sammanlagda beloppet icke mindre än 1 065 miljoner kronor. Möjligheter torde sålunda i åtskilliga fall finnas att om så skulle visa sig erforderligt använda medel ur dessa fonder.

Ytterligare må framhållas att åtminstone i viss utsträckning skatteunderlaget kan komma att stiga genom de möjligheter som de nu föreslagna förenklingarna och andra planerade åtgärder kommer att öppna för en effektivare granskning av åtskilliga skattskyldigas inkomstförhållanden.

Om hänsyn tages till nu angivna omständigheter torde det inte vara orealistiskt att antaga, att någon höjd utdebitering i anledning av de här föreslagna nya reglerna sannolikt i regel ej behöver ske eller att höjningarna i varje fall kan avsevärt begränsas. Möjligheterna att undvika höjning är emellertid beroende även av utvecklingen beträffande kommunernas utgifter. Om kommunerna — i likhet med staten — iakttar försiktighet beträffande utgifter för såväl investeringar som den löpande verksamheten, ökas givetvis dessa möjligheter att undvika höjningar av utdebiteringen i anledning av förenklingsreformen.

För flertalet enskilda skattskyldiga kommer de nya reglerna — om någon höjning av den kommunala utdebiteringen icke behöver ske — givetvis att medföra en skattesänkning. Storleken av denna kommer att variera avsevärt i de enskilda fallen. Schablonavdragen kommer att för vissa skattskyldiga innebära en relativt stor skattesänkning, medan de för andra icke innebär någon större förändring. Utdebiteringens höjd i vederbörandes hemortskommun inverkar vidare. Även andra faktorer får betydelse i sammanhanget. För äkta makar som båda har inkomst av eget arbete torde i många normalfall de taxerade inkomsterna komma att minska med ca 200—300 kronor innebärande en skattelättnad på 50—75 kronor. För ogifta torde motsvarande minskning av den taxerade inkomsten bli 100 à 200 kronor innebärande en skattelättnad på 25—50 kronor. I ett begränsat antal fall torde betydligt större skattelättnader vinnas.

Om den kommunala utdebiteringen i någon kommun måste höjas minskas därigenom den skattelättnad som eljest skulle erhållas. Denna minskning blir större ju högre den skattskyldiges inkomster är. Är höjningen

exempelvis 10 öre per skattekrona minskar skattelättnaden med ca 10 kronor för en ogift skattskyldig med en årsinkomst av omkring 12 000 kronor och med samma belopp för en gift skattskyldig med en årsinkomst av omkring 14 000 kronor.

X. Departementschefens hemställan

Enligt de förslag som jag i det föregående förordat erfordras ändringar i kommunalskattelagen, förordningarna om statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt samt uppbördsförordningen. Härjämte torde vissa smärre ändringar i taxeringsförordningen bli erforderliga. Dessa sistnämnda ändringar torde jag få anmäla i ett senare sammanhang.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att antaga inom finansdepartementet i enlighet med vad i det föregående angivits upprättade förslag till

1) *lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);*

2) *förordning angående ändrad lydelse av 9 § 2—4 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt;*

3) *förordning angående ändrad lydelse av 8 § förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt; samt*

4) *förordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272).*

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Olle Lindberg

1950 års skattelagssakkunnigas förslag

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Häri genom förordnas, att 19 §, 31 §, 33 §, 35 § 5 mom., 46 § 2 mom., 47 a §, 50 § 2 mom. och 53 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 samt punkt 1 av anvisningarna till 20 §, punkt 1 av anvisningarna till 31 § och punkt 1 av anvisningarna till 50 § samma lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att punkt 2 och 3 av anvisningarna till 50 § kommunalskattelagen skola upphöra att gälla.

19 §.

Till skattepliktig — — — mottagarens utbildning;
allmänt barnbidrag;
folkpension;
bidrag, som avses i lagen om bidrag till änkor och änklingar med barn.

(Se vidare anvisningarna.)

31 §.

Till tjänst — — — tillfällig arbetsanställning.
Med tjänst — — — samt undantagsförmåner;
periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt, därest givaren enligt 22, 25, 29 eller 46 § är berättigad till avdrag därför;
intäkt genom tillfälligt bedriven vetenskaplig, litterär, konstärlig eller därmed jämförlig verksamhet, intäkt av tillfälligt uppdrag, såsom uppdrag att förrätta bouppteckning, arvskifte, auktion, besiktning, värdering, skogsräkning, ävensom intäkt av annan därmed jämförlig inkomstgivande verksamhet av tillfällig natur.

(Se vidare anvisningarna.)

33 §.

1 mom. Från intäkt av tjänst må avdrag göras för samtliga utgifter, vilka äro att anse som kostnader för fullgörande av tjänsten, såvitt icke för samma kostnader anvisats särskilt anslag, som, på sätt i 32 § 3 mom. är sagt, ej skall upptagas såsom intäkt.

Avdrag får — — — tjänstens fullgörande.

Har den — — — gäld avdragas.

Den, som — — — arvode utgått.

(Se vidare anvisningarna.)

¹ Senaste lydelse av 19 §, 46 § 2 mom. och punkt 1 av anvisningarna till 31 § se 1954: 204, av 31 § se 1950: 308, av 33 § se 1954: 252, av 35 § 5 mom. se 1951: 761, av 47 a § se 1953: 400, av 50 § 2 mom. och punkt 1 av anvisningarna till 50 § se 1951: 422 samt av 53 § 1 mom. se 1951: 689.

I andra fall än i föregående stycke sägs skall avdrag beräknas på sätt i 2 mom. sägs.

2 mom. Skattskyldig, som haft intäkt av tjänst, skall anses hava haft utgifter, som i 1 mom. sägs, till ett belopp av minst 100 kronor. Överstiger summan av de utgifter, för vilka avdrag må ske, 100 kronor, skall avdraget beräknas till det hela hundratal kronor, som är närmast högre än summan av utgifterna.

Vad i första stycket sägs skall icke gälla, om summan av utgifterna överstiger summan av intäkterna, ej heller i den mån avdraget genom tillämpning av nämnda stycke skulle komma att överstiga summan av intäkterna.

(Se vidare anvisningarna.)

35 §.

5 mom. Till intäkt som i 1 mom. avses räknas jämväl lotterivinst, därest densamma icke jämlikt 19 § är frikallad från beskattning.

(Se vidare anvisningarna.)

46 §.

2 mom. I hemortskommunen — — — eller uppfostran;

2) för avgift för pensionsförsäkring, som ej avses i 33 §, därest avgiften under beskattningsåret erlagts för försäkring, vilken äges av den skattskyldige själv eller, i förekommande fall, hans make eller hans omyndiga barn; samt

3) för dels — — — allmän sjukförsäkring.

Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag, som i första stycket 3) här ovan avses, skall för helt år beräknas till lägst 150 kronor eller om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med andra maken för dem båda gemensamt till lägst 300 kronor.

Hava i första stycket 3) här ovan omförmälda premier och avgifter överstigit i föregående stycke angivna belopp, må avdrag därför ändock ej åtnjutas med högre belopp än 300 kronor eller, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med andra maken, för dem båda gemensamt med högst 600 kronor.

47 a §.

Sammanlagda beloppet av den inkomst från en eller flera förvärvskällor, vilken är skattepliktig i en kommun, med avdrag i förekommande fall enligt 46 §, samt av i 47 § omförmäلت garantibelopp utgör skattskyldigs inom kommunen taxerade inkomst. Vid beräkningen av den taxerade inkomsten skall dock iakttagas, att skattskyldigs inkomst av annan fastighet i hemortskommunen skall medräknas endast om och i den mån den skattskyldiges inkomst av sådant slag överstiger 200 kronor samt att skattskyldigs inkomst av kapital skall medräknas endast om och i den mån densamma överstiger 200 kronor.

Den taxerade — — — kronor, bortfaller.

50 §.

2 mom. För fysisk — — — kommunalt ortsavdrag.

Finnes skattskyldig — — — 3 000 kronor.

Om skattskyldigs — — — ovan sägs.

Vad härefter — — — beskattningsbar inkomst.

53 §.

1 mom. Skyldighet att — — — 73 §§ sägs:

a) fysisk person: — — — här bedrivits;

för härifrån uppbyren, genom verksamhet här i riket förvärvat inkomst av tjänst; samt

för vinst å icke yrkesmässig avyttring av fastighet eller rörelse här i riket eller tillhör till sådan fastighet eller rörelse;

b) staten: — — — eller rörelse.

Anvisningar

till 20 §.

1. Till skattskyldigs levnadskostnader, för vilka avdrag enligt denna paragraf ej medgives, räknas bland annat premier för egna personliga försäkringar och avgifter till kassor, föreningar och andra sammanslutningar, i vilka den skattskyldige är medlem. Att i vissa speciella fall avdrag dock får göras för dylika premier och avgifter, framgår av stadgandena i 25 § 1 mom., 33 § 1 mom. och 46 § 2 mom.

till 31 §.

1. Med pension förstås dels belopp, som annorledes än i följd av försäkring utgår på grund av föregående tjänsteförhållande, dels ock belopp, som utgår på grund av pensionsförsäkring vare sig denna tagits i samband med tjänst eller annorledes.

Med *pensionsförsäkring* — — — försäkringen upphör.

Ålderspension, som — — — anses skälig.

Med efterlevandepension — — — personer leva.

Såsom efterlevandepension — — — vara pensionsförsäkring.

Vid tillämpningen — — — vid omgifte.

Kapitalbelopp, som — — — av efterlevandepensionen.

Skall enligt — — — två år.

Med *kapitalförsäkring* — — — än pensionsförsäkring.

Innehåller avtal — — — en kapitalförsäkring.

Kan livförsäkring, — — — Kungl. Maj:t.

Försäkring, vilken — — — dess ingående.

Premiebefrielseförsäkring skall — — — som huvudförsäkringen.

För att — — — med tjänst.

till 50 §.

1. Den skattskyldiges — — — inkomsten åtnjutits.

Den myndighet — — — särskilda fallet.

Normalbeloppen för — — — förvärvskällan tjänst.

Vid bestämning av avdrag för nedsatt skatteförmåga vid existensminimum skall såsom inkomst av tjänst upptagas den skattskyldiges bruttointäkter — inklusive de biinkomster den skattskyldige må hava åtnjutit — i förekommande fall minskade med sådana nödiga utgifter för inkomstens förvärvande, för vilka den skattskyldige vid taxering äger åtnjuta avdrag, t. ex. avgifter, som den skattskyldige erlagt för sådan pensionsförsäkring eller sjuk- eller olycksfallsförsäkring, som tagits i samband med tjänst, eller avgifter, som den skattskyldige i samband med tjänsten erlagt för egen eller efterlevandes pensionering annorledes än genom försäkring, eller kostnader för resor till och från arbetet. Utgöres inkomsten av livränta, varom i 32 § 2 mom. förmåles, skall livräntan inräknas i inkomsten med oreducerat be-

lopp. Folkpension och bidrag enligt lagen om bidrag till änkor och änklingar med barn medräknas i inkomsten. Barnbidrag medräknas däremot icke i inkomsten.

Fråga om — — — förmånens värde.

Har den — — — därtill föranleda.

Har den — — — skattemyndighetens beslut.

Har den — — — beskattningsbar inkomst.

Är inkomsten — — — av existensminimum.

Nedsatt arbetsförmåga — — — normal arbetsinkomst.

2. (Upphäves)

3. (Upphäves)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1956; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1956 års taxering samt i fråga om efter-taxering för år 1956 eller tidigare år.

Vid tillämpningen av denna lag skall iakttagas, att äldre bestämmelser i 35 § 5 mom. och 53 § 1 mom. skola gälla beträffande sådan år 1955 eller tidigare år påförd, i slutlig eller tillkommande skatt ingående pensionsavgift enligt lagen om folkpensionering, som restituerats, avkortats eller avskrivits.

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 2 §, 4 § 1 mom., 5 §, 6 § 1 mom., 8 § 1 mom. samt 9 § 2 och 3 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

2 §.

Om vad som är att hänföra till skattepliktig inkomst, så ock om beräkning av inkomst från olika förvärvskällor skall gälla vad i 17 § första och andra styckena samt 18—44 §§ kommunalskattelagen är stadgat, dock får vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet, inkomst av annan fastighet eller inkomst av rörelse avdrag som i 45 § kommunalskattelagen sägs icke göras, och skall i följd härav såsom inkomst av förvärvskälla som nu sagts anses den enligt de i nämnda lag meddelade bestämmelserna beräknade netto-intäkten.

4 §.

1 mom. Från sammanlagda beloppet av den skattskyldiges inkomster från olika förvärvskällor får, med iakttagande av föreskriften i 22 §, avdrag ske för underskott, som uppkommit vid beräkning av skattskyldigs inkomst från annan förvärvskälla än fastighet och rörelse i utlandet, dock att avdrag för realisationsförlust får göras endast från realisationsvinst eller lotterivinst.

¹ Senaste lydelse av 2 § se 1953: 401, av 4 § 1 mom. och 6 § 1 mom. se 1953: 275 samt av 8 § 1 mom. och 9 § 2 och 3 mom. se 1952: 406.

Skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, äger jämväl åtnjuta avdrag för periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning samt för avgifter för pensionsförsäkring och för annan personförsäkring, allt i den omfattning som i 46 § 2 mom. kommunalskattelagen sägs.

5 §.

Sammanlagda beloppet av den skattskyldiges inkomster från olika förvärvskällor, minskat i förekommande fall med avdrag som i 4 § omförmälas, utgör taxerad inkomst. Vid beräkningen av den taxerade inkomsten skall dock iakttagas, att skattskyldigs inkomst av annan fastighet skall medräknas endast om och i den mån den skattskyldiges inkomst av sådant slag överstiger 200 kronor samt att skattskyldigs inkomst av kapital skall medräknas endast om och i den mån densamma överstiger 200 kronor.

Den taxerade inkomsten utföres i fulla tital kronor, så att överskjutande belopp, som ej uppgår till fullt tital kronor, bortfaller.

6 §.

1 mom. Skyldighet att — — — 21 §§ sägs:

- a) fysisk person: — — — av tjänst;
för vinst å icke yrkesmässig avyttring av fastighet eller rörelse här i riket eller tillbehör till sådan fastighet eller rörelse; samt
för inkomst genom utdelning å andelar i svenska ekonomiska föreningar;
- b) svenska aktiebolag — — — ort förvärvats;
- c) utländska bolag: — — — här bedrivits;
för vinst å icke yrkesmässig avyttring av fastighet eller rörelse här i riket eller tillbehör till sådan fastighet eller rörelse; samt
för inkomst genom utdelning å andelar i svenska ekonomiska föreningar.

8 §.

1 mom. Skattskyldig fysisk — — — 48 § 1 mom. kommunalskattelagen.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med andra maken, åtnjuter statligt Ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 3 560 kronor, i ortsgrupp II 3 720 kronor, i ortsgrupp III 3 880 kronor, i ortsgrupp IV 4 040 kronor och i ortsgrupp V 4 200 kronor.

Skattskyldig, som — — — stycke sägs.

Gift skattskyldig, som under beskattningsåret icke levtt tillsammans med andra maken, ävensom annan ogift skattskyldig än som avses i nästföregående stycke, äger, därest han haft hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn, som stått under hans vårdnad och för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, åtnjuta statligt Ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 2 670 kronor, i ortsgrupp II 2 790 kronor, i ortsgrupp III 2 910 kronor, i ortsgrupp IV 3 030 kronor och i ortsgrupp V 3 150 kronor. Har skattskyldig som nyss nämnts haft barn, för vilket allmänt barnbidrag utgått men vilket icke stått under hans vårdnad, äger han, därest han helt eller delvis underhållit barnet, likaledes åtnjuta Ortsavdrag efter vad i detta stycke sägs, dock endast om den skattskyldige icke levtt tillsammans med den som har vårdnaden om barnet.

Annan skattskyldig än i andra, tredje eller fjärde stycket sägs (*ensamstående*) äger åtnjuta statligt Ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 1 780 kronor, i ortsgrupp II 1 860 kronor, i ortsgrupp III 1 940 kronor, i ortsgrupp IV 2 020 kronor och i ortsgrupp V 2 100 kronor.

9 §.

2 mom. För skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, eller för oskift dödsbo skall den taxerade inkomsten minskas dels, i förekommande fall, med statligt ortsavdrag, dels med ett belopp utgörande viss procent av det efter ortsavdragets verkställande återstående beloppet. Nämnade procenttal skall motsvara den till närmaste hela krontal avjämnade sammanlagda utdebiteringen av skatt till kommun eller annan kommunal samfällighet för året näst före taxeringsåret i den kommun där den skattskyldige skall taxeras till statlig inkomstskatt; dock att procenttalet beträffande den, som för året före taxeringsåret åtnjutit skattenedsättning enligt lagen om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan, skall beräknas med hänsyn till den enligt nämnda lag nedsatta utdebiteringen.

Finnes skattskyldigs — — — 3 000 kronor.

Vad härefter — — — beskattningsbar inkomst.

3 mom. För annan skattskyldig än som i 2 mom. avses skall den taxerade inkomsten minskas med så många procent därav, som svarar mot den till närmaste hela krontal avjämnade sammanlagda utdebiteringen av skatt till kommun eller annan kommunal samfällighet för året näst före taxeringsåret i den kommun, där den skattskyldige skall taxeras till kommunal inkomstskatt. Skall sådan skattskyldig taxeras till kommunal inkomstskatt i mer än en kommun, skall minskningen beräknas med hänsyn till utdebiteringen i de olika kommunerna och den del av den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten, som efter förhållandet mellan den skattskyldiges till kommunal inkomstskatt taxerade inkomster belöper på varje kommun.

Vad härefter återstår avjämnas nedåt till jämnt tiotal kronor och utgör för skattskyldig, som nu nämnts, beskattningsbar inkomst.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1956; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1956 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1956 eller tidigare år.

Vid tillämpningen av denna förordning skall iakttagas, att äldre bestämmelser i 2 § och 6 § 1 mom. skola gälla beträffande sådan år 1955 eller tidigare år påförd slutlig skatt, fastighetsskatt eller tillkommande skatt, som restituerats, avkortats eller avskrivits.

Förslag
till
**förordning angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen
den 6 juni 1952 (nr 410) med bestämmelser om begränsning
av skatt i vissa fall**

Härigenom förordnas, att 2 § 1 mom. förordningen den 6 juni 1952 med bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

2 §.

1 mom. Avkortning av påford skatt och restitution av erlagd skatt enligt denna förordning skola avse det belopp, varmed den skattskyldige på grund av taxering för visst taxeringsår påford statlig inkomstskatt och förmögenhetsskatt samt allmän kommunalskatt, landstingsmedel och tingshusmedel sammanlagt överstiga 80 procent av den för honom samma år enligt förordningen om statlig inkomstskatt taxerade inkomsten. Avkortningen och restitutionen må dock tillhoppa icke överstiga sammanlagda beloppet av den statliga inkomstskatten och förmögenhetsskatten, därvid likväl den statliga förmögenhetsskatten icke må nedbringas till lägre belopp än som motsvarar den skatt, som skulle utgått å femtio procent av den skattepliktiga förmögenheten.

Vid fastställande — — — beräknat belopp.

Vid beräkning — — — hela krontal.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1957; dock att äldre bestämmelser skola gälla i fråga om skatt, som påförts på grund av taxering år 1956 eller tidigare år eller på grund av eftertaxering för år 1956 eller tidigare år.

¹ Senaste lydelse se 1953: 277.

Förslag
till
**förordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. uppbördsförordningen
den 5 juni 1953 (nr 272)**

Härigenom förordnas, att 4 § 1 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

4 §.

1 mom. Har lokal — — — sådana tabeller.

Skattetabellerna skola för olika inkomstbelopp, beräknade för vecka eller den längre tid som riksskattenämnden bestämmer, angiva därå belöpande preliminär skatt. Tabellerna skola grundas på följande förutsättningar, nämligen

att inkomsten samt Ortsavdraget äro oförändrade under inkomståret,

att den skattskyldige icke kommer att taxeras för annan inkomst än som i tabellen anges, ej heller för garantibelopp för fastighet eller för förmögenhet, samt

att vid taxering för inkomsten icke andra avdrag medgivas den skattskyldige än dels Ortsavdrag, dels därutöver ett belopp av fyrahundra kronor för skattskyldig, som avses i 2 mom. första stycket 2) här nedan, och tvåhundra femtio kronor för annan skattskyldig, dels ock, såvitt angår taxeringen till statlig inkomstskatt, med belopp, motsvarande så många procent av den efter ovannämnda avdrag återstående inkomsten, som svarar mot den till närmaste hela krontal avjämnade, för skattekrona och skatteöre beräknade utdebiteringen till allmän kommunalskatt, landstingsmedel och tingshusmedel.

Tabellerna skola — — — antal kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1956 och skall dessförinnan tillämpas såvitt angår upprättandet av skattetabeller för inkomståret 1956.

¹ Senaste lydelse se 1954: 340.